

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MOHÁCSY (MAHÁCS) LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk száma: 25.342
--	--	---	---------------------	--

TIZENÖT ÉVE...

November 16-án ünnepeljük tizenötödik évfordulóját annak a történelmi eseménynek, hogy a forradalmak és a román megszállás szégyenletes, fojtott, halotti csendjében végre felcsattant Budapest kövezetén a Magyar Katona lépte. Egy hideg, esős őszi napon várta a mérhetetlen szenvedések és megaláztatások poklán átesett magyar főváros a Fővezér jöttét s mikor a fehér telivér csakugyan hozta felénk délceg lovasát, mikor a hónapok viszontagságaiiban megkopott arcú, tarkán és kezdetlegesen, szegényen felszerelkedett, de megfélemlíthetetlenül hős kis katonacsapat is feltűnt a Fővezér mögött, a száz- ezernyi várakozó szeméből kitört a könny s a sokáig némaságra ítélt torkokon át kitört a boldogság olyan ujjongása, amit csak nagyon mélyre letaposott emberek érezhetnek, ha a megváltás reménysugara felcsillan előttük.

Mert az volt ez a bevonulás. Megváltás a szolgai némaságból, a sötét árnyakkal tele éjszakákból és az éhségből. Aki a férfi szemével látta s maga is átélte az akkori idők, eseményeket, tudja: mit jelentett a Nemzeti Hadsereg akkor az egyeseknek s az ország jövőjének egyaránt. Aki tudatosan élték át annakidején a felszabadulás ígését, tudják, hogy álomszerű, ritka történelmi pillanat volt az, melynek örömét csak azok üríthették ki igazán, akik vártak és szenvedtek érte. A fiatalabb nemzedék már csak a legenda színes ködruháján át nézhet vissza erre a számban nem sok, történelmi lendületben mégis oly tágashorizontú tizenöt esztendőre. Ennek a fiatalabb nemzedéknek a számára felvázoljuk itt rövid összefoglalásban az akkori idők eseményeit, hogy a legendás budapesti bevonulás jelentőségét az immár történeti távlatból is lássák és megismerjék.

Amikor Budapesten már forradalom volt, a magyar csapatok a Monte Tomba s a többi számtalan idegen hegycsúcsok tövében és gerincén még harcoltak. A magyar katona is tudta már odakint, hogy minden elveszett, mert háta mögött felbomlott a rend és türelem, de még így is állotta a harcot. De amíg ők meghaltak, Budapesten szónokoltak s ezek a szónoklatok lesodorták országunk testéről Erdélyt, a Felvidéket, a Bánátot. Miközben a hazafelé tartó magyar csapatok azon tűnődtek: hol, melyik országhatárunkat fogják védeni, itthon azzal várták őket, hogy tegyék le a puskát és fogják meg az ekeszarvát. Csoda-e, ha megtették s csoda-e, hogy 1919 augusztus derekán már a mostani csonkaországból is csak négy teljes megye és másik hat megyének egyes részei voltak szabadok, a hatvanhárom régi

vármegyénk többi részében ellenségeink fosztogat-tak.

Ha ebben a végső pillanatban nem lép a magyar történelem porondjára egy csodálatos elhivatás megtestesítőjeként *nagybányai Horthy Miklós*, ha nem se-reglik akkor köréje maroknyi elszánt tiszt és ka-tona, országunknak még ez a néhány talpalatnyi darabkája is ebek harmincadjára került volna.

Szeged volt az a pont, ahol a Fővezér megvetette a lábát. Itt toborozta egybe a Nemzeti Hadsereg magvát s büszkéik lehetünk rá, hogy a legelső fe-gy-veres alakulat és karhatalom, amely ott megalakult, egy 140 főből álló csendőrszázad volt. Ennek a csend-őrszázadnak oroszlánrésze volt a vörös csapatok le-fegyverzésében s így abban is, hogy 1919 május 7-én Szegeden újra magyar zászló lengett a házakon. Ez a csendőrszázad jogos és méltó helyet foglal el a történelemben, mint az önálló magyar hadsereg legelső alakulata.

A Szegedet megszálló franciák azonban csak egészen kicsi — 1300 főnyi — létszámot „engedé-lyeztek” s ennek a kis csapatnak is minden lépésére ügyeltek. Ezren és ezren szöktek át a vörös vonalon Szegedre, de fegyvert a franciák miatt nem kaphat-tak. Mikor azt kérték a franciáktól, hogy legalább az 1300 puskával engedjék őket útnak Budapest felé, a franciák azt felelték, hogy egy járőrt sem engednek át. Már akkor is az volt a főgondjuk, hogy Magyaror-szágot eltöröljék a föld színéről, vagy ha ez mégsem volt lehetséges, a köröskörül zsákmányra leső szom-szédoknak minél többet juttassanak Magyarorszá-g szétmarcangolt testéből.

Ilyen akadályokkal szemben született meg mégis a Nemzeti Hadsereg. Számtalan súlyos bonyodalom és nehézség közepette nőtt, egyre növekedett, mi-közben a románok már Budapest felé is kiterjesz-tették a csápjaikat, majd a kommün bukása után előzőnlötték a Dunántúl egy része kivételével az egész csonkaországot. A Nemzeti Hadsereg előtt egyetlen szabad és az akkori időknek megfelelően egyedüli járható út volt: át a Balatonhoz, ahol még volt egy kis mozgási szabadság. Lelke, szervezője, mozgatója, fundamentuma, mindene volt az erő-gyűjtésnek: a Fővezér. Elhatározta, hogy a Dunán-túl szabadon maradt részére minden akadályon át is elviszi csapatait, mert ha a románok még ezt a né-hány megyét is megszállanák, a nemzet katasztró-fája véglegessé válik s odavész a feltámadásnak még a reménye is.

Csodálatos, ezernyi akadállyal teletűzdelt átvo-

nulás volt ez Szegedről a Balatonhoz. Keskeny zónán át tapogatóztak a Duna felé a csapatok s hajszálon múlt, hogy hol a szerbekkel, hol a románokkal összetűzésre nem került a sor, amire nem hiányzott ugyan a dacos, elkeseredett hajlandóság, ez azonban a távolabbi célok sorsát pecsételte volna meg. Ekkor a románok már a Paks—Sárbogárd—Székesfehérvár—Veszprém—Pápateszér—Győr vonalig ereszkedtek alá, mikor azonban Fadd közelében a román járőrök magyar katonákat láttak, visszahúzódtak.

Ezen a ponton fordult meg a sorsunk. Néhány magyar katona felbukkanása is elegendő volt az ellenállás nélkül előnyomult és magát pirulás nélkül „győztes”-nek nevező román áradat visszahőköléséhez s így néhány megye, egy kis terület mégis szabadon maradt, hogy az elszánt, maroknyi magyar hadból kinővekedjék az a hadsereg, amelyre azután a nemzeti újjászületést fel lehetett építeni. A néhány szabadon maradt megyében ugyan teljes felfordulás, zűrzavar uralkodott; a románok „rendcsinálás” ürügye alatt mindenáron kezükbe akarták kaparintani az ország egész területét és főleg a Nemzeti Hadsereg megerősítését akarták meggátolni, mégis felvirradt számunkra. Felvirradt, mert a Fővezér törhetetlen magyar hite és szívóssága megbirkózott minden akadállyal s a borotvaélre jutott magyar feltámadás ügyét ezen a halálveszedelmes úton is biztos kézzel mentette meg a remény és a jobb jövő számára.

Mérhetetlen türelemre, józan önmegtagadásra volt szükség, hogy maroknyi seregünk fogcsikorgatva, de a helyzet kényszerénél fogva tétlenül várja meg a betolakodott, rabló román hordák kitakarodását. Ellenségeink olyan sátáni ravaszsággal és kép-mutatással törtek annakidején ennek a nemzetnek

az életére s a belső viszonyok is olyan kétségbeesetten zavarosak voltak, hogy ebből a szörnyű helyzetből a kibontakozást elindítani, kiérlelni csak olyan kivételes férfi tudhatta, akit jósorsunk ezekben az örvény szélén tántorgó napokban rendelt ki számunkra.

Nem a mi feladatunk, hogy ennek a munkának a részleteit akár csak nagy vonásokban is vázolhassuk. Kötetekre menő történelmi anyag ez. Csak egyetlen kicsi, de éppen kicsiségében talán mindenél jellemzőbb körülményt említünk meg: előfordult, hogy húsz főnyi őrségnek összesen két-három pár használható bakancsa volt. Ebből a kifosztott szegénységünkkel kellett megteremteni a hadsereget, amely azután Budapestre bevonulhatott s amely a végső pusztulásból, talán örökös oláh vagy cseh hűbéri szolgaságból megmentette legalább a csonka-országot, amely mégis csak szabad, független Magyarország s a magyar erőgyűjtésnek olyan szilárd bázisa, amelyiken egy újabb ezer év küzdelmeihez és reményeihez meg tudjuk vetni a lábunkat. Nem túlzás tehát, hogy a tizenöt évvel ezelőtti budapesti bevonulás egyértelmű volt a második honfoglalással.

Amikor a Fővezér csapatai élén bevonult a Fővárosba, beláthatatlan embertömeg tombolt az örömtől végig az útvonalon s percek alatt minden katona fel volt virágozva. Leírhatatlan lelkesedés volt ez, mely boldogan nézett szembe az ölmosesővel is.

Feltámadásunk megvalósulásának felejthetetlen órái voltak ezek.

Nincsenek szavak, amelyek méltóképpen fejezhetnék ki azt a hálát és csodálatot, amivel ezért a napért a Fővezért, *Főméltóságú Kormányzó Urunkat* magyar katonaszívünk minden rajongásával körülvesszük.

Dagunk még...

Kik nézzük melán felhők járását
s a csillagokkal elbeszélgetünk,
ködölő éjeken földre hajolva
halljuk harchozó Jövő dobaját,
— jaj, mi lesz velünk?

Mert szerteszórva bánatbujdosók
vadonban járunk, nádasban hálunk,
patak vizébe hullnak könnyeink,
s máglyákat gyújtunk korhadó fákból:
— ki az úr nálunk?

Ki az úr s Isten? Kell-e áldozat?
Hajrás rohamra kellünk-e mi még,
igazságtévő fürgeteg-hadra?
Vagy — félreállva önvessző daccal
várjuk: jön a Vég?

Nem s ne! Vagyunk még magyar magyarok,
kiknek sok már a vajha, faj ha!
Ma még sírunk, mert — nem üthetünk,
de jön a Holnap s felzúg szent dalunk:
új Rája, Rajta!

vitéz RÓZSAS JÓZSEF százados.

A lidércfényes ember.

Írta: TARJÁN JUTKA.

A szegedi tanyavilágban, messze túl Sövényárkon, külön életet él a mocsár. Az óriási területű, süppedős vidék rettegéssel nagyságolt tiszteletet teremt magának. Ahol porhanyóssá válik a föld és a buja pázsit alatt ruganyossá a lépés, ott megállnak az emberek. Ott a mesgyéje a megmunkált földeknek. Azon a helyen nem kell határkő, karó vagy tuskó. Ott nem háromszögel periszkópos állványával és piros-fehérre festett rúdjaival az inzsellér. Ott magától megáll minden jószág. Arrafelé nem pendül meg a kasza, akármilyen gyérhitványak is az innen maradt szénakazlak. Csak a szálló madarak libegése hasonlítható a sovány sarjúkaszálók gondolataihoz, amikor szemüket hiába hivatgatják a legpompásabb legelőnek mutatkozó, gazdagon füves rétek. Errefelé a földnek mintha dunnás lágyasága lenne. Szortyog alatta a nedvesség, mint a kezdő pipásnál a szár. A föld vékony kergét csak a növényzet gyökérzetének egymásbakuszált-sága teszi valamennyire teherbíróvá.

A csendőrörs felderítő szolgálata és harca.

írta: vitéz SARAY FERENC alezredes.

A Csendőrségi Lapok folyó évi 9. és 10. számában egy felderítő járőr feladatát és ennek megoldását, de egyben ezen belül általában a felderítő járőrök kötelességeit, működését ismertettem. Most konkrét példa keretében akarom a már tanultakat alkalmazni, az örs tevékenységét ismertetni.

1. Példa.

Feltevés: A füzesabonyi vegyes örs (12 gy. és 6 lovas cs.) parancsnoka x-én 6 óra 10 perckor Pusztá-Tenkről lovasküldönc útján az alábbi értesítést kapja:

Csendőrörs.

Füzesabony.

Átány községből kimenekültektől arról értesültem, hogy ott a szélsőséges elemek, 80—100 fő, az üzleteket a hajnali órákban megrohanták és kifosztották, a jegyzőt és két kereskedőt megölték. Állítólag az uradalom magtárait és állatállományát szándékoznak kifosztani, elrabolni.

Fosztogatóknak pisztolyuk és 20—30 darab különféle puskájuk van.

Augusztus x-én, 5 óra 15 perc.

Szalay intéző.

Oktató: Mit csinál a hír vétele után?

Balázs cső: Azonnal riadót rendelek és a helyszínre sietek.

Vas őrm. Riadót rendelek, az egész legénységgel Pusztá-Tenkre sietek, hogy annak kifosztását megakadályozhassam.

Kuckóba húzódó öregek elrémítő történeteket tudnak a mocsár áldozatairól, a reménytelen szerelmesek temetőjéről, a bujdosó szegénylegények menedékéről. Itt pusztulnak el a kivert bikák és kegyetlen télkor innen bújnak elő a toportyánférgék. Itt a határa a hivatalos világnak, mert jegyző, pap, finác, de még portyázó csendőr sem megy túl a zombékos mesgyén. Pedig itt az uradalom környékén sok a földresujtott életű napszamos, a nélkülöző zsellér, de az első felcsillanó tócsánál mind visszariad. Sokszáz holdat szabadon ver fel a dudva, a vad növényzet.

*

A napcsóktól beteg-sárgákká váltak a mezők. Kibomlott a nyár és elkövetkezett az aszály. Átforrósodott a levegő. A jószág bögött. A föld megrepedezett. Tikkadt szájjal lihegett ember és állat.

— Mi lesz az étellel?

— Megfulladnak a szemek!

— Nem lesz széna! Kiég minden! — riadtak fel a tanyaiak és a katlanos forróságban könyörgő imára mozdultak a szájak. Egyre többen mentek a kis templomokba. Mindig több és több kemény, hitetlen nyak fordult az Úrfelmutató kezek felé és a tanyai haranglábak körül taposott lett a föld. A lehajtott fejekben hálás talajra találtak a régi babonák is.

— Büntet bennünket az Úr! — mondogatták a javasasszony vén csoroszlyák és ócska rostákon, öreg ollókon, sárgult babszemeken keresték a jövődőt. Jósoltak és feltételeket szabtak. Egyiptomi csapások, a szodamai

Szabó törm.: Egyetértek Vas őrmesterrel.

Oktató: Az elhatározásuk általában jó, de mint őrsparancsnoknak még van valami fontos teendője. Minek kell tekinteni az Átány községben történeteket (eseményeket)?

Tardy őrm. Rendkívüli eseménynek, miről a Nyut. 9. melléklet 23. a) pontja szerinti helyekre „eseményjelentést” kell tenni.

Oktató: Helyes. Az elhatározása alapján mire fog törekedni?

Szabó törm. Pusztá-Tenket mielőbb elérni, hogy a kifosztását megakadályozzam, tehát előbb kell elérnem, mint a lázadóknak; onnan Átányra nyomulok elő az események felderítése és a lázadók megfékezése végett. Ezt csak úgy érhetem el, ha a gyalogszendőröket előfogaton szállítom, ezért három előfogatot is rendelek.

Oktató: Igen jól van. Ezeket mind összegezve én így rendelkeznék: Az összes legénység felszerelni, 50 darab tartaléklőszert kiosztani, az udvaron gyülekező!

A telefonhoz megyek, megrendelem az előfogatókat (esetleg küldőnccel) és megteszem az eseményjelentést, majd én is felszerелеk.

Hová tesz eseményjelentést?

Tardy őrm. A Nyut. 9. mellékletében előírt helyekre.

Nyári lov. törm. Én csak a szárnyparancsnokságnak tenném meg telefonon az eseményjelentést, mert az előírt helyekre vonalat kapni sok időt venne igénybe. A jelentés végére odateszem, hogy máshová jelentést nem tettem.

Oktató: Egyetértek: Mit csinál az örs először, mi az első feladata és mi lesz majd az első feladat megadása után a második teendője?

Vas őrm. A lázadók felkeresése és megfékezése.

pusztulás képeit sziszegték, hogy egy kis harapnivalót, ócska himi-humit kunyoráljanak össze.

*

Szittyó János háborútól megkérgesedett szívében csak a keserűség tüzei égtek. A volhyniai mocsarak világában élt hónapokig és nem fogott rajta a félsz. Ismerte a mocsárban a védekezés módjait. Úgyes pionirok, meg szakállas lengyel parasztok, sokat tapasztalt pákászok tanították meg rá. A forradalmak idején valami szerepet vállalt és egyideig a Csillag lakója volt. Azóta nem szívelte az embereket. Úgy élt, mintha számkivetésre ítélte volna magát.

Rejtve maradt, külön világot teremtett magának. Kerek, körisfából készült gyékényes lábtalpakon, magas gólyalábakon járt és mindig mélyebben merészkedett be a mocsár külön világába. A környékeliek ritkán látták és ha szóbaálltak is vele, harapóskezdű beszéde nem hódított. Elszoktak tőle és még katonapajtásai is, akik vállalkozókedvű, bátor embernek ismerték, aki vitézségi érmet is szerzett, csak óvatosan nyilatkoztak felőle.

A mocsárnak élt. Akkor érezte jól magát, ha apró alakját ellepték a vizinövények és eltakarták a világ elől. A lapos, széles, szálas kék-zöld levelek tarackos, hosszúszerű szárai, hengeres, buzogányos torzsák, a három méteres gyékények között volt otthon. A hínár levél-párgjai úszkáltak körülötte. Duzzadt dudvákat, fonáldomú, kúszó, gyökeresedő lópvirágokat, mint régi ismerősöket üdvözölt. Integedett a szétburjánzó virágkákának, elmulatozott a veseidomú békatutajon és körülötte ringott a sáskanád. A sás ritkán hasította fel bőrét. A lápszövő, békalencse,

Oktató: Helyes, de világosabban fejezzi ki magát! Mit csinál azzal a ténykedésével, hogy a lázadókat felkeresi?

Nyári törm.: Felderítem a helyzetet, hogy mi igaz a vett hírből, azután feltartóztatom, megtámadom őket s a további fosztogatásoknak, rombolásoknak gátat vetek.

Oktató: Így már világos. Tehát első teendője a felderítés, ennek alapján a velük szemben való erőlyes és kíméletlen fellépés, a harc. Most tegye meg az eseményjelentést.

Oktató: Írja le mindenki a telefonon megtenni gondolt eseményjelentést. (Ebben jórészt Szalay intéző értesítése lesz, megtoldva a tett intézkedéssel.) A legénység által megírt eseményjelentés összeszedése után (ezeket majd később bírálja el) felolvassa az önmaga által előkészítettet:

„Szalay pusztá-tenki intéző ma 5 óra 15 perckor kelt írásbeli értesítése szerint Átány községben 80—100 fő szélsőséges elem a hajnali órákban az üzleteket megrohanta és kifosztotta, a jegyzőt és két kereskedőt megölte. Állítólag most Pusztá-Tenk kifosztását tervezik.

Fosztogatóknak pisztolyuk és 20—30 darab különböző puskájuk van.

A valóság megállapítására az örs (6 lovas, 12 gyalog csendőr), mint felderítő járőr (gyalogosok előfogaton) azonnal indul. Menetvonala: Dormánd—Pusztá—Tenk—Átány.

Máshova jelentést nem tettem.”

X. thts.

A szárnyparancsnok úr mindjárt tudatja, hogy a szándékával egyetért, intézkedését jóváhagyja, meg-

erősítésről gondoskodik és ő maga is a helyszínre fog érkezni.

Oktató további közlései: Ezen idő alatt a legénység felszerelt; a tartaléklőszert őrsparancsnokhelyettes kiosztotta (az őrsparancsnok járőrtáskáját is felmálházta, szerelvényét előkészítette). Az udvaron sorakozik az örs legénysége. Őrsparancsnok is felszerelt, az őrsparancsnokhelyettestől a jelentést átvette, felszerelését megvizsgálta, az örs menetkész. Miként intézkedik?

Tardi őrm.: A vett hírt ismertetem, szándékomat közlöm, a lovasokat felderítésre előreküldöm és őket a gyalogcsendőrökkel előfogaton követni fogom.

Oktató: Helyes. Adja ki intézkedését, illetve parancsát!

Szabó törm.: „Szalay intéző úrtól vett értesülés szerint Átány községben 80—100 fő szélsőséges elem a hajnali órákban az üzleteket megrohanta és kifosztotta, a jegyzőt és két kereskedőt megölte. Állítólag most Pusztá-Tenk kifosztását tervezik.

Fosztogatóknak pisztolyuk és 20—30 darab különböző puskájuk van.

Az örs a valóság megállapítására mint felderítő járőr kivonul, majd a lázadók megfékezését megkezdi.

A lovas járőr Nyári lovas törzsrőrmester parancsnoksága alatt azonnal indul; menetvonala Dormánd—Pusztá—Tenk—Átány község. Pusztá—Tenk-et mielőbb érje el, ott Szalay intéző úrnál érdeklődjék az eseményekről, egyben értesítse rövid időn belüli érkezéséről. Ezek után nekem a pusztáról jelentést küld.

Az örs gyalogcsendőreivel 15—20 perc múlva előfogaton ugyanazon az útvonalon követem. Parancsot röviden ismételje! Végeztem!”

Balázs cső.: Átány községben 80—100-an, részben

a pillás szőrű szittyó, a vaskoszárú sárga liliomok, a rózsásan álló mocsári húr úgy fogadták, mintha helytartójuk lett volna.

*

Szitált a por és mintha megállt volna a világ, a vastag, zsíros levegő ontotta a hőséget. Libegve táncolt a melegség a szem előtt, hullámozott bele minden hárfamenti fa és bokor, és már a bőrt is kicserezte a szárazság.

A könyörgő processzió éppen alkony előtt ért Jánosnak messze, a tanya szélén levő háza elé. A karinges gyerekek meglóbálták a tömjénes füstölőt. Fáradtan csüngtek az összetöredezett felületű, festett templomi zászlók. A kereszt, mintha szédült volna, úgy imbolygott a tartóövben.

A hazafelé tartó menet megtorpant néhány pillanatra. A beszélgetés új kedvet kapott. A Szittyó-porta előtt majd mindenkinek volt megjegyezni valója.

— Bezzeg ennek van takarmánya...

— Nem bőgik ki a lelküket az állatok az istállójában, mint nálunk!

— Tán az ördöggel cimborál, hogy még csak nem is panaszkodik.

— Emberek! Meg kell nézni, hogy mi van a padlásán.

A meglóditott gondolat hamar hódított. A menet uszályából kiváltak a hevesebb vérű fiatalok és megtöltötték János udvarát. Hamar előkerült a létra és a hiúfeljárón már hárman is kapaszkodtak.

Egy perc sem telt bele, a nagy kiáltozásra rohan-

vást futottak vissza, akik továbbhaladtak. Dühvel és elkeseredéssel hallgatták a hírhozók lelkendezését.

— Tele van a padlása frissen vágott szénával. Olyan illata van, mintha a Kövéresben vágták volna májusban. De van friss zöltsége is.

— Valami boszorkányságot művel. Eleped az egész határ egy csöpp esőért, még a torzsák is kiégnek ebben a gyalázatos forróságban és neki friss szénája van...

— Lessük meg, hogy mit csinál. Nincs otthon sem ő, sem a fia!

— Igazatok van, járjunk végére a dolognak, — szólt bele Bence bácsi és megindultak a ház felé vezető ösvényen, ki a kaszálók felé.

Lassan beállt a sötétség.

A nagy újság híre eljutott a faluba is, nemcsak a tanyákra.

A mindentudó vénasszonyok hamar készen voltak az ítélettel:

— Szittyó, a lidércfényes ember! A gonosszal komázik!

— Ki kell irtani az ilyen embert! Szólni kell a csendőröknek...

*

Mire a ezomszédos faluból a nagy felfordulás hírére megérkezett a járőr, már lázban voltak az emberek. A hevesebbek arról beszéltek, hogy felgyújtják a Szittyó-portát.

A csendőrök higgadt, nyugodt beszéde elcsöndesítette az izgalmakat. Azért akadtak még, akik továbbra is kardoskodtak.

fegyveresen a reggeli órákban fosztogattak, két kereskedőt és a jegyzőt megölték. Állítólag Pusztá-Tenk kifosztását tervezik. Az őr, mint felderítő járőr, egyben megfékezésükre, ellenük kivonul. Menetvonal Dormánd—Pusztá-Tenk—Átány. Jelentés Pusztá-Tenkről küldendő. Az őr gyalogszendőrei előfogatokon követik a lovasokat.

Oktató: Helyes. Elindulni. (Erre a lovasjárőr parancsnoka adja ki a parancsát).

Nyári lov. törm.: Vas őrmester és Kun csendőr, mint éllovasok 200 m előre. Menetvonal Dormándon át Pusztá-Tenk. Elindulni!

Oktató: Az éllovasok lépést elindultak, mikor a kapun kiértek, a másik négy lovas is elindult, az úton már ügetésben haladnak.

Újabb helyzetközlés: Kb. 5 perccel azután a lak tanya elé ért az egyik előfogát; intézkedik-e valamit, vagy várja a másik két előfogatot?

Balázs cső.: Négy gyalogszendőrt felültetek és előreküldöm Pusztá-Tenk-ig; a többivel a másik két előfogaton azok beérkezése után követem.

Tardi őrm.: Én magam megyek előre 3 csendőrrel, helyettesemnek pedig meghagyom, hogy a másik két előfogaton a többi csendőrrel kövessen.

Oktató: Én a Tardi őrmester elhatározásával értek egyet. Így intézkednék: „Tardi őrmester és Balázs csendőr a hátsó ülésre üljenek fel. (Szabó törzsőrmesterhez.) Én ezen a kocsin előre megyek a fűzesabonyi vásártér déli szegélyéig, ott bevárom, míg vezetése alatt a másik két előfogattal 300 méterre megközelít, akkor tovább indulok Pusztá-Tenkre. „A 300 méter távokzt tovább is betartja a menet alatt!” (Felülök a kocsis mellé és ügetésben elindulok; menetközben adom a parancsot): „Tardi őrmester figyel jobbra és előre, Balázs csendőr balra és hátra!”

Most beszéljük meg a lovasjárőr magatartását. Nyári törzsőrmester és a vele lévő 3 lovascsendőr a vásártér déli szegélyénél a legelőre tért le és vágóban indul az úttal párhuzamosan. A hátra figyelő Kun csendőr ezt látja, mit fog csinálni?

Kun cső.: Őrmester úr, a járőr a legelőn vágóban jön!

Vas őrm.: Letérek én is a legelőre és vezénylem: „Vágtát!”

Oktató: Miért ment át a vágtaütemre?

Vas őrm.: Mert nekem a 200 métert meg kell tartanom a járőr előtt, különben nem tudok megfelelni éllovas feladatomnak.

Oktató: Helyes. (Helyzetközlés.) A járőr közeledik Pusztá-Tenkhez (7 óra 10 perc), annak északi kijáratánál asszonyok és gyermekek csoportját látja és néhány fogatolt szekeret. Éllovasok ezen csoporthoz érkeztek, mi iránt érdeklődne?

Kun cső.: E csoport miatt lövéstől nem kell tartanom, tehát odalovagolok és megkérdem, hogy hol van az intéző?

Oktató (az egyik asszony nevében): Az intéző úr vagy 10—15 fegyveres emberével az átányi-útra ment ki, minket ideküldött.

Vas őrm.: Sietve tovább lovagolok, hogy mielőbb Szalay intézőhöz érjünk. Belovagolhatunk a tanyába, mert támadástól nem kell tartani.

Oktató: (Helyzetközlés.) A Pusztá-Tenkről Átányba vezető úton, a pusztától kb. 400 méterre találja az intézőt, aki 12 puskás emberrel megszállta a halmot az úttól kétoldalt, arecal Átány felé. Mit fog csinálni? (7 óra 25 perc.)

Kun cső.: Az intézőnek mondom: „Az őr rövidesen megérkezik!” magam még 300 méterre előrelovagolok és ott megállok, figyelek Átány irányába,

— Hol járhat ilyenkor a fiával együtt, amikor már minden rendes ember hazafelé tart. Hol van olyan bérlete, vagy földje, ahonnan frissen vágott szénához tud jutni? Ha nem igaz úton szerzi, le kell fűelni.

— Rá kell tenyerelni az ilyen emberre!

A csendőrök rendíthetetlen nyugalommal és biztonsággal álltak a kiáltozó embercsoport közepén. A járőrvezető törzsőrmester krárogott egyet, egymáshoz verte porlepte csizmáit és nem túlhangosan, de erélyes hangon rendelkezett:

— Elég volt a locsogásból. Ezek mind üres beszédek. Mesékből nem lehet kiokosodni. Mindenki iszkoljon hazafelé, a két esküdt velünk jön. Dobbal nem lehet tolvajt fogni.

A csendőrszónál is nagyobb hatást tett az újabb hírmondó közeledése:

— Jön a lidérc! Itt a bolygótűz!

Egy-kettőre megtisztult a csendőrök körül a levegő. Babonás rémület fogta el az embereket. Felszakadt bennük minden mese, amit tudtak, hallottak hazajáró kísértetekről, a földeken bolyongó tüzesemberekről, az elátkozott lelkekről, akik nem találnak nyugalmat sírjaikban és jaj annak, akit megcsípnek, mert azt megrontják, vagy magukkal viszik. A bogárhátú fehérfalú házacsák tiszta, de gyermekded-lelkű, hiszékeny asszonynépe remegő lélekkel, a katonaviselt emberek minden dohogása ellenére, gondosan bereteszelte az ajtót, ablakot. Lefüggönyöztek minden nyílást, betámasztották a kamrákat és ólakat, kukóba kergették a gyerekeket és szemükbe húzták a fej-

kendőt, nehogy meglássák a „rontást” hozó lidércfényt.

*

A csendőröknek nem kellett sokáig várniok. Az ösvényen csakhamar feltűntek Szittyóék. Nedves ponyvába burkolva mindegyiknek hátán nagy batyú széna púposodott. Az asszony és a fiú ijedt csodálkozással hallgatta a csendőrök faggatásait. János a maga dolgában biztos, becsületes ember nyugodtságával válaszolgatott.

— Már megint kikezdték. Útjukban vagyok. Hát mit vétettem én nekik? A mocsár az uradalomé. Az ispán úr tisztem volt a századnál, egy verem burgonyáért megengedte, hogy bejárjak a lóp területére és ahol találok, vágthatom a fűvet. Ezt nem lehet másra bízni, mert ismerni kell a növényt, melyik mérges, melyik nem. A jószágot nem lehet becsapni. A válogatás nekik nem éri meg a fáradságot, de nekem igen. Én nem üzérkedem ezzel a szénával. Az én dolgom tehát senkire sem tartozik. Az ispán úrtól különben írásom, nyugtám van, majd otthon odaadom a törzsőrmester úrnak.

A leselkedő gyerekek kurjongatásaira megint odagyűltek az emberek a ház elé. János ügyet sem vetett rájuk. Bement a kamrába és kihozta az írást. Aztán paroláztak vele a csendőrök és elkészöntek. Erről megtudták a népek, hogy minden rendben van.

— Hát mi van a lidércfényes emberrel?

— Nem szégyenlik magukat, — válaszolta a csendőr, — még mindig ilyen dajkamesékben hisznek. Tudják, hogy mi az a lidérc?

míg a törzsőrmester úr az intéző urral beszélni fog.

Vas őrm.: Egyetértek, még hozzáteszem, hogy ezen a helyen bevárom Nyári törzsőrmester urat; mert csak addig adta meg az induláskor az útvonalat.

Oktató: Helyes. Mit tesz a lovasjárőr parancsnoka, mikor az intéző csoportjához ér?

Szegi lov. cső.: Megkérdezem az intézőt, hogy mi ujság van.

Baltás őrm.: Én is így teszek és a megtudottat jelentem a felderítő járőrparancsnoknak.

Oktató: Itt vagyunk az intéző fegyvereseinél, én vagyok az intéző, tegye azt és úgy, mint azt tenni gondolja!

Fekő őrm.: Az intéző fegyveresekkel áll itt a pusztá védelmére, abból látom, hogy értesítése megfelel a valóságnak, tehát így beszélnek vele: „Jó reggelt intéző úr! Van-e újabb értesülése Átányból?”

Oktató: Átányból heten érkeztek ide, ezektől hallottam, hogy Átány északi szegélyét 15—20 fegyveres megszállta, kifelé nem eresztenek senkit, a faluban a lázadókat kötelékbe rendezi két idegen, eddig még nem indultak el onnan.

Fekő őrm.: E beszélgetés alatt már lóról szálltam és a lovakat a halom mögé vezettettem.

Oktató: Miért szálltak lóról?

Szegi cső.: Mert jelentést kell írni és elküldeni a felderítő járőrparancsnok részére.

Oktató: Mit kell tartalmaznia a jelentésnek?

Vas őrm.: Hogy Pusztá-Tenket elértük, ott mit észlelt a járőr személyesen, hallomásból, milyen értesülést szerzett a felkelőkről, mit csinál tovább.

Oktató: Jó. Egyetértek. Az éllovasok észreveszik, hogy a lovasjárőr az intézőnél lóról szállt; mit fog csinálni?

A jegenyesor mögött kisütött a hold. Széles tányérja megvilágította a falut és mintha minden kitisztult volna. A csendőrszorongó hegyén úgy táncolt a hideg fény, mint a józanító felkiáltójel a betűk kavargásában. Odagyűltek szózhallani az emberek.

— A lidércfény, — magyarázta a törzsőrmester — egészen közönséges természeti tünemény, olyan, mint a napfogyatkozás, vagy a holdudvar. Semmi boszorkányság sincs mögötte. A folyton vízben ázó növényi anyagok bomlása, rothadása következtében kénhidrogén-gáz száll fel, amely esténként úgy jelentkezik, mintha a föld felszínén tüzeket gyújtottak volna. Ez a sárgás, lilás fény néha embermagasságyira is fellobog és a szél járása szerint hol erre, hol arra imbolyog. Hát ezentúl ne halljak többször lidércről, mert azt fogom hinni, hogy káráló vénasszonyokkal és nem férfiakkal van dolgom.

A csendőrszirmák kimért útjukon újból felverték a port és az emberek néma, benső tisztelettel néztek a kastollások után.

*

Azután néhányan elszégyelték magukat és bementek a portára.

János keserű mosollyal fogadta őket. Csendes kézadások után egyre többen gyűltek az udvarra. Halkan indult a beszélgetés, a kimagyarázkodás. Felelevenedtek a régi emlékek és lassan megbékült a dercés hang.

— Nagyon magadra maradtál te János! Nem untad magad?

— Én? Sohasem unatkozom. Mennyit mulattam a nyugtalan búbosvöcsök bukó röplésén. Figyeltem a szürke

Kun cső.: Jelentem az őrmester úrnak, én tovább lovon maradok (rejtve) a figyelést, a terepnek szemmel való átkutatását folytatjuk.

Oktató: Helyes. Írják meg a jelentést, melyet a lovasjárőrparancsnok írna és küldene a felderítő járőr (örs) parancsnoknak.

M. kir. miskolci VII. cs. kerület.

Füzesabonyi örs, mint fejőr.

1. sz.

Fejőr (örs) pk-nak.

Elküldés { Helye: Pusztá-Tenktől D-re 400 m.
{ Ideje: 1934. VIII. hó x-én 7 óra 35 perc.
Pusztá-Tenk—Dormándi-út.

Szalay intéző 12 fegyveres emberrel (ebből 5 átányi menekült) Pusztá-Tenktől délre 400 méterre az átányi-úton lévő halmot megszállta. Állása előtt 30 x-re, az út elzárására, két sor gyenge fa-torlasz is van.

Átányból menekültek állítása szerint a falu északi szegélyét 15—20 fegyveres megszállta; lázadókat Átányban két idegen szakaszkötelékbe rendezi, ezért nem indultak el eddig.

Feladatomat folytatom.

Nyári törm.

Átadó: Kapor András.

Jármód: + +

Oktató: Beszedi az alárendeltjei által szerkesztett jelentéseket és azután felolvassa az általa előkészítettet; majd kérdi, hogy kivel küldenék vissza a jelentést.

Baltás őrm.: Az út mellett kerékpárosokat láttam, tehát az intéző egyik fegyveresével küldöm vissza ke-

gémét, amint vészjelet ad és mutogattam a fiamnak a tollbóbítás bibic szemfényvesztő röplését. Vadlibák járkálnak, nádi rigók kráknak körülöttem és az ingó lép egész állatvilága, kotyogva-pityegve szemem előtt fejlődik reszkető csibéből tollas állattá. Amint vízirovarok, ebihalak és szúnyogok után kapkodva, élelmüket szedegetik, olyan tarka képet mutatnak, aminek folyton megújuló, kedves szépségei vannak. Vakkantanak, kurjongatnak, kurrognak, zsongnak, kavarognak, boszorkányos gomolygásban és az én lelkemben, amelyet békétlenné tett, hogy ti mind elfordultok tőlem, megnyugvást hozott a mocsár.

Az emberek hallgattak. János kanyarított egyet karjával a levegőbe, azután egészen megenyhült hangon folytatta:

— No, de ezután, ha ti is így akarjátok, másképp lesz. Ha valamelyikőtök nagyon megszorul friss takarmányban, hát csak szóljatok. Amíg jut, adok kölcsön szívesen. Én nem az vagyok, akit ti „lidércfényes embernek” gondoltatok.

*

A megbékélt tanya csöndesen elpihent. Az ég alján egyre iramodóbb kedvvel felhők gyűltek, a levegő megszorult, szellő támadt és éjfélután nagy kövér cseppekben megindult az áldott, termékenyítő zápor.

Bence bácsi ottragadt Jánosnál és elmondotta, hogy amikor az okkupáció után megmutatták neki nagy Bécsben a Burg arany-ezüst kincseit, megkérdezték tőle:

— Hát, mit gondolsz, mi lenne az ára mindennek?

— Hát, — feleltem, — mégér annyit, mint nálunk egy kiadós eső...

Ezen azután János is elnevette magát.

rékpáron. Így a jelentés hamar célhoz ér, anélkül, hogy magam gyengülnek.

Oktató: Helyes. Igazítsa el a jelentést vivőt!

Szegi cső.: „Ezt a levelet a Dormánd-ra vezető úton gyorsan visszaviszi és az abból az irányból székeren jövő csendőröknek átadja”.

Oktató: (a polgári egyén nevében): Értem és indulok.

Szegi cső.: Megálljon csak! Merre viszi és kinek adja át a levelet?

Oktató: A Dormándi-úton és az onnan székeren érkező csendőröknek adom át és velük visszajövök.

Szegi cső.: Helyes! Most elindulhat.

Oktató: Mire jó az úton lévő két gyenge fatorlasz?

Szabó törm.: Kerékpáros és lovas-szekér nem tud azon átmenni, ott le kell nekik szállni, a torlaszt az útról eltávolítani, ezzel időt nyerne az intéző, hogy rossz lövő puskájukat, pisztolyukat eredményesen használhassák.

Oktató: Elgondolásával egyetértek. Itt marad-e a lovas járőr, vagy mit fog csinálni?

Fekő őrm.: Itt nem maradhatok, hiszen parancsom szerint nekem Átány-t kell felderítenem, de Pusztá-Tenk-et is biztosítanom kell!

Oktató: Helyes. Intézkedjék, cselekedjék úgy!

Nyári törm.: Baltás őrmester az intéző úr fegyvereseivel itt marad, az Átányból esetleg kerékpáron, szekéren előretörő lázadókat az ágtorlasznál feltartóztatja. Én a többi lovassal Átányt felderítem, azt keletről megkerülöm, hogy összeköttetést kapjak a kömlői és tiszánánai őrsökkel. Az esetleg előnyomuló átányi lázadókat oldalba fogom támadni. Végeztem. Lóra ülök és az Átányra vezető úttól keletre lévő mezei úton lovagolok Átány felé, az utat azért szemmel tartom; kilátó pontokon rövidebb-hosszabb ideig figyelek.

Oktató: Felmegy az útbaeső halmok tetejére és ott figyel, onnan néz körül?

Szegi cső.: Nem megyek fel, csak annyira, hogy onnan kilássak, magam, illetve lovam rejtve maradjon.

Oktató: Az éllovasok látják, hogy Nyári törzsőrmester letért az úttól keletre, mit fognak csinálni?

Kun cső.: Mi is elindulunk rézsutosan úgy, hogy a járőr előtt maradjunk, majd a törzsőrmester úr által jellel közölt irányba lovagolunk.

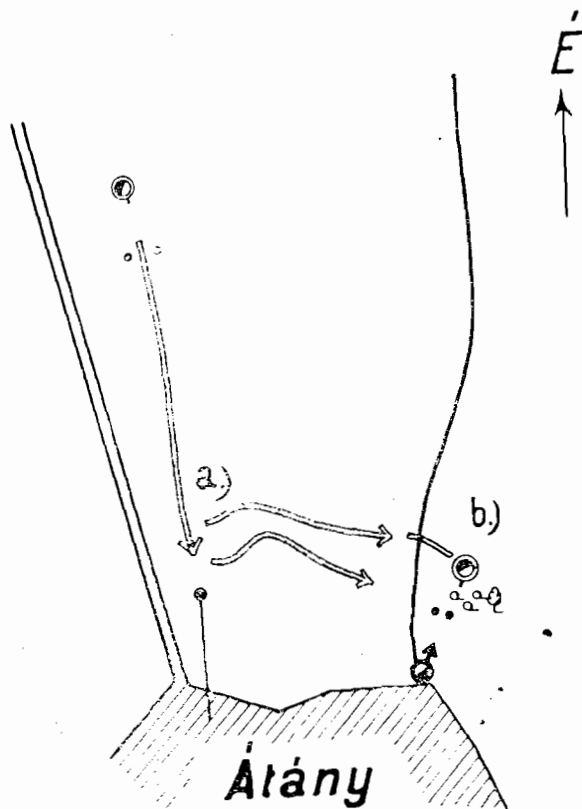
Oktató: Most térjünk vissza az intézőnél és fegyvereseinél visszahagyott Baltás őrmesterhez és beszéljük meg az ő teendőit. Mit csinálnánk az ő helyében?

Balázs cső.: Figyelném az utat, az előterepet és a lázadókat itt a parancsom szerint feltartóztatnám.

Tardi őrm.: Én a puskák minőségét és a lőszer-mennyiséget venném először számba, azután az állás védelmére eszerint a fegyvereseket elhelyezném. Ezután intézkednék: „Önöknek most a törvényes rend biztosítása érdekében joguk van a fegyverüket használni! Lőniök azonban csak az én parancsomra, vagy akkor szabad, mikor én lövök; annyi lövést tehetnek, amennyit én elrendelek. (Szut. 330. p. 6. alp.) Balog és Berta figyelnek az úttól balra és a lovasjárőrt, Sánta és Cziko az utat, Nagy és Barna az úttól jobbra lévő terepet. (Megmutatja a figyelendő sávokat). Szabó figyel hátra. Fedezéket csináljon mindenki magának és azt álcázza (rejtse). Végeztem!”

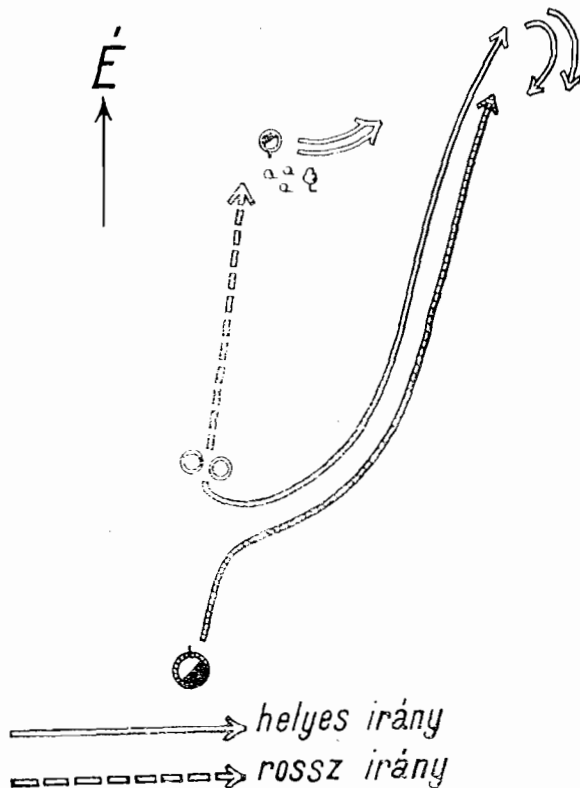
Így várom a bekövetkezőket, míg az őrsparancsnok úr beérkezik az őrs gyalog legénységével.

Oktató: Egyetértek. Most menjünk ismét a lovasjárőrhöz, Nyári törzsőrmesterhez. (Helyzetközlés.) A lovas-

I. vázlat.

járőr Átány-t 3—400 x-re megközelítette, akkor lövéseket kapott (I. sz. vázlat, a) helyzet), erre keletnek került, a gőzmalom felé. Az éllovasok az északnak vezető úton 400 méterre közelednek Átányhoz. Mintegy 10 lovas jön ki a faluból, kik az éllovasokat észrevéve, őket rohamozzák. Nyári törzsőrmestert egy bokorcsoport éppen rejt. Mit csinálnak az éllovasok? (I. sz. vázlat b.) helyzet.)

II. vázlat.

Kun cső.: Megfordulunk és a járőrhöz fogunk vág-tázní.

Vas őrm.: Én is megfordulok és kitekerek a reánk-törő lovasok elöl, de irányt nem a járőrhöz, hanem tőle 50—100 méterre oldalt veszek, hogy az az engem üldöző lovasokat oldalból és hátból támadhassa, ugyan-akkor én is visszafordulok ellenük.

Oktató: Helyesen jár el. *(Helyzetközlés.)* A láza-dók lovasaiból így sikerült négyet lelőni, három nyu-gatnak, Átány felé elmenekült, hármát pedig elfogott a járőr. Mit fog csinálni az elfogottakkal?

Vas őrm.: Röviden kikérdezem és az intéző fegy-vereseihez kísértetem őket. A felderítést folytatom.

Oktató: Helyes. *(Helyzetközlés.)* A foglyok elő-adták, hogy a faluban a lázadókat két 50—60 emberes szakaszba alakították. Tizenkét kerékpáros velük egy-időben indult Tenkre, a lovasoknak Tenkre keleti irány-ból kellett volna támadni, mikor a kerékpárosok délről támadják az intézőt (tehát tudnak az intéző védelmi tervéről), a két gyalogszakasz is elindult. Az úton tényleg látnak kerékpárosokat menni Pusztá-Tenk irá-nyába. Mit fog csinálni?

Nyári törm.: Lemegyek a gözmalomig, azt felderí-tem, onnan délre figyelek, nem találom-e ott a kömlői lovas őröt, azután őket is magamhoz veszem. Ha ott találom, visszajövök Átánytól északra, hogy a gyalog előnyomuló lázadókat oldalba támadjam.

Oktató: A kerékpárosokat engedi menni Pusztá-Tenkre?

Szegi cső.: Igen, azokat rábírom Baltás őrmester úrra; én a két gyalog szakaszt akarom nyugtalanítani, késleltetni, hátráltatni, hogy időt nyerjek az őrparancs-nok úr és más őrök beérkezésére, hogy elég erő gyűlhes-sen össze a döntő harcra.

Oktató: Helyes az elgondolása. A három foglyot elkísérteti Pusztá-Tenkre, negyedmagával a gözmalom-hoz lovagol. Még nem ér oda, mikor onnan két lovas csendőr tűnik elő, majd hátrább még öt lovas csendőrt lát maga felé közeledni. Megismeri őket, hogy a kömlői őr emberek. Mit fog csinálni?

Nyári törm.: Jelenkezem Kocsis tiszthelyettes úrnál, a helyzetet, a lefolyt eseményeket ismertetem és jelentem szándékolt tervemet. (Mindezt szószerint el-mondatja, megbeszéli az oktató.)

Oktató: Egyetértek. Mit csinálna a Kocsis tiszt-helyettes helyzetében?

Vas őrm.: Az összes lovasok fölött átvesszem a pa-rancsnokságot; ha Nyári törzsőrmester szándékát he-lyesnek találom, azt végrehajtom. Átány északi szegé-lyétől 500—600 méterre lovagolok az egyesült járőrrel az átány—pusztaténki út felé és a már ott valószínűleg menetben lévő lázadókat megtámadom.

Oktató: *(Helyzetközlés.)* Alig indult el az egyesült lovasjárőr, erős puskaropogás hallatszik északi irány-ból, de mindjárt meg is szűnik. Ugyanakkor egy oszlo-pot is lát az úton, 500 méterre Átánytól, mely Pusztá-tenk felé halad. Az oszlop előtt kb. 200 méterre egy rajerajú csoportot lát. Mi az elgondolása?

Kun cső.: A puskaropogásból arra következtetek, hogy a lázadók kerékpárosait Baltás őrmester úr az intéző fegyvereseivel hamar elintézte, ezért szűnt meg a lövöldözés. Az úton haladó oszlop a lázadók rendezett csoportja, ennek előnyomulását nekem késleltetni kell, tehát oldalból és hátból fogom megtámadni.

Oktató: Helyesen gondolja. Lovon fogja őket meg-rohamozni?

Vas őrm.: Nem lovon, a lóval csak gyorsan meg-közelítem őket, kb. 600 méterre, onnan gyalog támadok, tüzzel fejlődésre kényszerítem őket ellenem; támadásuk elöl majd visszavonulok, magam után vonom őket.

Oktató: Jó. Hogyan gondolja ezt végrehajtani?

Kocsis thts.: Én a hat lovasommal leszek egyik csoport, míg Nyári törzsőrmester mint baloldali jár-őröm szerepel és csak akkor lép harcha, mikor az oszlop ellenem támad, addig Átány kijáratait figyeli, hogy onnan meglepetés ne érhesse. Sematikus rajzban ez így mutatna: (L. III. sz. vázlat). *(Vezényszavakat, intéz-kedéseket szószerint adassa ki a helyszínen az oktató.)*

Oktató: Milyen távolságból kezdi meg a tüzet a lázadók csoportja ellen?

Tardi őrm.: Már 600 méterről, amint a lóról leszáll-tam, mert a zárt osztagban találatot remélek és várha-tok, a tüzzel mielőbb magamra irányítom a figyelmüket, a lázadók engem gyorsan megsemmisíthetőnek gondol-nak. A fellépéssel köztük zavart keltek, az ingado-zók egy része visszamenekül Átányba, a merészebbek pedig lőszerűket pazarolni fogják reám.

Oktató: Terve a III. vázlat szerint sikerült. Tüzére az oszlop először az út árkába menekült, onnan kezdett tüzet Ön ellen, csak percek elteltével indult rajonként csatárláncba fejlődve Ön ellen, de ezt az előnyomulá-sukat is megállította egy időre Nyári törzsőrmester fel-lépése (L. IV. sz. vázlat), mert a jobbról lévő rajok ellene kanyarodtak. A feltartóztatásuk, az időnyerés igen jól sikerült. Menjünk most vissza Baltás őrmester-hez. *(Helyzetközlés.)* A lovasjárőr lovas harcát a figyelők jelentették, majd rövidesen észreveszik az úton köze-ledő kerékpárosokat. Elöl jön két kerékpáros, utána 100 méterre még tízen. Mit csinál?

Baltás őrm.: Bevárom, míg az élen lévő két kerék-páros a torlaszhoz ér. Ezalatt kijelölöm a lövészeket, akik ezekre lőnek, míg a jobb puskával bírónak a ke-rékpáros csoportból jelölöm ki a céljukat. (Szut. 341. p. első bekezdés.) Figyelméztetem őket, hogy csak akkor lőhetnek, ha én tüzet vezénylek (Szut. 341. p., 3. és 4. bekezdés), puskánként két lövést tehetnek.

Oktató: A két élkerékpáros a torlaszhoz ért, a ke-rékpárról leszálltak. Mindkettőnél vadászpuskát lát. Mit csinál most?

Baltás őrm.: A törvény nevében puskájukat tegyék le! Különben lövetek!

Oktató: Erre mindkét kerékpáros egy-egy lövést tesz, ugyanekkor a kerékpáros csoport is leugrik a ke-rékpárokról.

Baltás őrm.: Tűz! Erre az én embereim kilövik az általam kijelölt célokra az elrendelt 2—2 lövést.

Oktató: Négy ember kerékpáron Átány irányába visszamegy, az út árkából csak két ember tesz Önök felé (120 méterről) lövéseket. A torlasznál volt két ember halott, négyen hátrább az úton sebesülve vagy halva fekszenek.

Baltás őrm.: Tüzet szüntess! Csak az intéző úr és én fogok lőni. Intéző úr a bokornál lévő lövő le, én a másokra lövök. Figyelők a kiadott irányokba figyel-jenek.

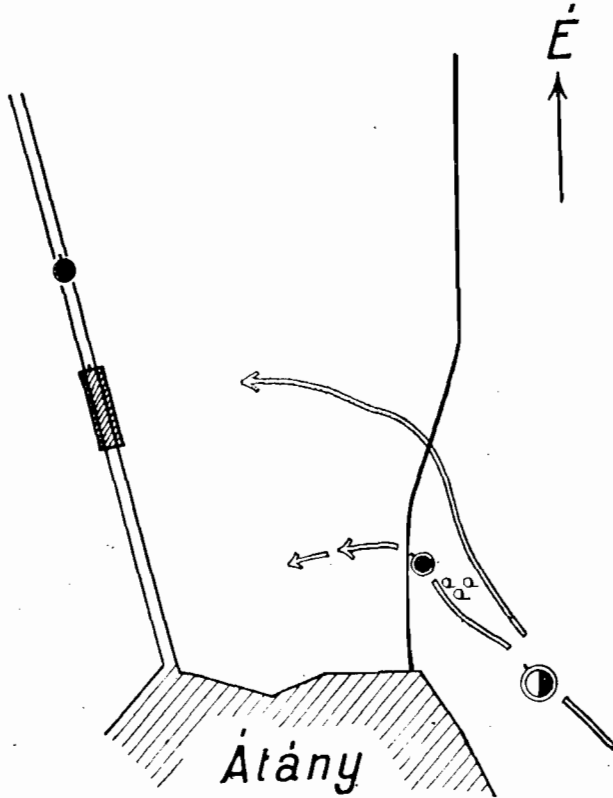
Oktató: Balra figyelő jelenti: Balról egy lovas-csendőr három fogollyal közeledik! Ugyanakkor a hátrafigyelő jelenti: „Az úton egy szekér jön három csendőrral! Ugyancsak Átány irányából lövéseket hal-lok, a puskatűz fokozódik abban az irányban.” 8 óra 10 perc.

Baltás őrm.: A sebesülteket gondozásba vetem,

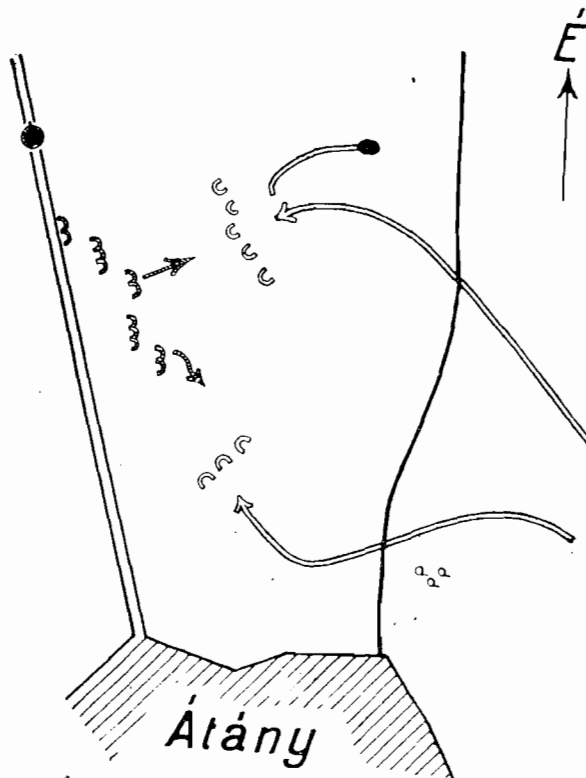
örsparancsnokomnál jelentkezem, az eseményeket és a helyzetet jelentem.

Oktató: Mit csinál az örsparancsnok?

Szabó törm.: A sebesülteket a minket hozott szekeken Puszta-Tenkre szállítatom két-három gyengén felfegyverzett polgárral, egyben a beérkezett foglyokat is azok őrizetére bízom. A polgári fegyvereseket is magamhoz veszem (két rajt alakítok) és az előnyomulást gya-

III. vázlat.

IV. vázlat.

log folytatom, előre és jobboldalra biztosítom magamat. Balra nem kell, mert ott erős lovasjárőröm lesz, mely jelenleg harcban áll a lázadókkal.

Oktató: Ilyen kevés csendőrrel akarja a lázadókat megtámadni?

Szabó törm.: Nem várhatom be, míg ők támadnak meg engem, mert védőállásomat meg is kerülhetnék, bátorságukat ezzel növelném, de ezzel nem is deríthetném fel őket. Egyébként mint csendőrnek az Átányban való esetleges további garázdálkodásukat is meg kell akadályoznom. (Szut. 300. p. 3. bekezdés utolsó három sora.) A gyalog csendőrsoportnál most két lovas van, ezeket egyenként parancsközvetítésre fogom felhasználni, így a lovasokat a velem való együttműködésre befolyásolni módomban lesz.

A Baltás őrmester és Szabó törzsőrmester által most előadottakat az oktató részletesen megbeszéli, parancsokat, jelentéseket, intézkedéseket stb. szószerint kell a csendőröknek megtenniük, az egyes helyzeteknek megfelelően.

E példa és megbeszélésénél látjuk, hogy az örsparancsnok önmaga intézkedett a kapott hír alapján, a felderítésre (az egész őrset erre használja először), majd később a harcot vezeti. Az odaérkező őrök (szintén felderítő járőrök) fölött a parancsnokságot átveszi és egységesen irányítja azok támadását, működését, míg magasabb parancsnok a helyszínre érkezik.

Ha az örsparancsnok az eseményjelentés megtétele alkalmával szándékát nem jelentette volna, úgy szárnyparancsnoka adta volna a parancsot a felderítésre, ami néhány percet vett volna igénybe, míg a szárnyparancsnok a térképen tájékozódik.

Az őrskörlet terepével tökéletesen ismerős örsparancsnok szándékát tehát igen előnyös mindjárt jelenteni.

A tényálladási elemekről.

Írta: Dr. UNGER JENŐ rendőrfogalmazó.

A csendőr hivatása gyakorlása közben gyakran hallhatja, olvashatja ezt a kifejezést: „tényálladási elemek.” Ez a büntetendő cselekmények kapcsán felmerülő kifejezés bizonyára sokszor okoz fejtörést; sokan nincsenek tisztában vele, mások félremagyarázzák a fogalmak értelmét. Minthogy pedig csendőrnek hivatása körébe vág a büntetendő cselekmények minden megnyilvánulása, fontos, hogy a büntetendő cselekményekkel kapcsolatban lévő ezen kifejezéssel is tisztában legyen. Hogy mennyire lényeges ez, majd az alábbiakból fog kitűnni.

Mindenekelőtt a „tényállás” szó jelentőségével kell megismerkednünk, hogy a „tényálladék” szó fogalmát megérthessük. Azt jól tudjuk, hogy a büntetendő cselekmények valaminek a tevéséből vagy valaminek az elmulasztásából állanak s eszerint nevezzük azokat tevőleges avagy mulasztásos cselekményeknek. Minden tevés, minden cselekmény több részletcselekményből van összetéve. Ha például levelet akarunk írni, előbb 1. elő kell venni a tintát, tollat és levélpapírt, majd 2. a tollat be kell mártani a tintatartóba s csak azután kezdődik a 3. tulajdonképpeni levélírás, amely betűk, szavak, mondatok alkotásából áll. A mulasztásnak is megvannak a maga részlettényei. Ha az iskolás gyermek otthon felejtí az írkáját, ez a mulasztása összefüggésbe hozható más tényekkel, pl. azzal, hogy 1. lusta volt, 2. későn kelt fel és amikor könyveit csomagolta 3. sietségében az írkája kimaradt a táskájából.

Eppen így van a büntetendő cselekményeknél is. Több mozzanatból, több részlet-tényből tevődik össze, szóval tényekből állanak. Ezeket a büntetendő cselekményre vonatkozó tényeket, melyek a bűncselekménnyel összefüggésben vannak és amelyek együttvéve alkotják a bűncselekményt, együttességükben „tényállásnak” nevezzük. Tehát a büntetendő cselekmény tényállása azon tények összessége, amelyek a cselekmény lefolyásánál közrejátszottak s amelyekből maga a cselekmény összetevődött. Egy gyújtogatási eset tényállása pl. 1. Nagy József összeveszett Kiss Jánossal. 2. Kiss János haragjában aznap este kiosont a szérűbe s a magával vitt gyufával 3. felgyújtotta a Nagy József szalmakazlát. Ez a példa tevőleges bűncselekményt tár elénk. Mulasztásos bűncselekmény tényállását az alábbi példa érzékelteti: 1. Mérő Istvánné a piacra akart menni, siettében 2. a forró lúggal telt fazekat a tűzhely szélén hagyta; 3. két éves Jolán nevű gyermekét 11 éves Béla nevű fiának őrizetére bízta, egy óvatlan pillanatban 4. a kislány magára rántotta a forró lúggal telt fazekat s az így szenvedett sérüléseibe 5. belehalt. Az anya mulasztása, gondatlansága folytán ez az eset a gondatlanságból okozott emberölés tényállását mutatja.

Gondoljuk meg most már, hogy az életben hány- és hányféle olyan tényállás lehetséges, amelyek mások életére, testi épségére, vagyonára, becsületére veszedelmek, kárt okozók vagy a közt egyébként veszélyeztetik. Az államhatalomnak kötelessége, hogy az ilyen események elkövetőit büntetéssel sújtsa s így a megtorlással gátat vessen a bűnözésnek. Evégből a törvények vagy törvényes rendeletek megállapítják, hogy milyen cselekményeket, vagy mulasztásokat (tényállásokat) tekintenek büntetendőnek, egyben büntetést helyeznek kilátásba mindazok részére, akik ilyen cselekményt követnek el. Igen ám, de az életadta lehetőségek kimeríthetetlenek. A törvényt vagy rendeletet alkotó az életben lehetséges és előfordulható mindenféle tényállást képtelen felsorolni. Megoldást kellett tehát találni arra, hogy a büntetendő cselekmények valamiféleképpen mégis megjelöltesse, meghatároztassanak. Csupán példálózni a büntetést elrendelő jogszabályban (a büntetőtörvényben vagy rendeletben) nem elég, mert a legegyszerűbb esetnek is annyiféle változata fordul elő, hogy az egy fogalom alá eső bűncselekmények különféle lehetőségű összes tényállásai akárhány ezer adott példa keretébe sem soríthatók be. A büntetést elrendelő jogszabály alkotója tehát, amidőn valamilyen cselekményt büntetendőnek mond ki, kénytelen az ilyen cselekménynek mindazokat az általános ismertető jeleit összefoglalva felsorolni, amelyek ezt a cselekményt a nem büntetendő vagy más büntetendő cselekményektől megkülönböztetik. A büntető törvények és rendeletek, — nevezzük őket röviden büntető jogszabályoknak, — tehát nem esetenként, hanem csak általánosságban, de éppen ezért minden előfordulható esetre alkalmazható módon írják körül, hogy mit rendelnek büntetni. Erre szükség is van, mert nélkül a legnagyobb bizonytalanság uralkodna az emberek között abban a tekintetben, hogy mit szabad tenni és mit nem, s hogy mi miatt jár és milyen mérvű büntetés.

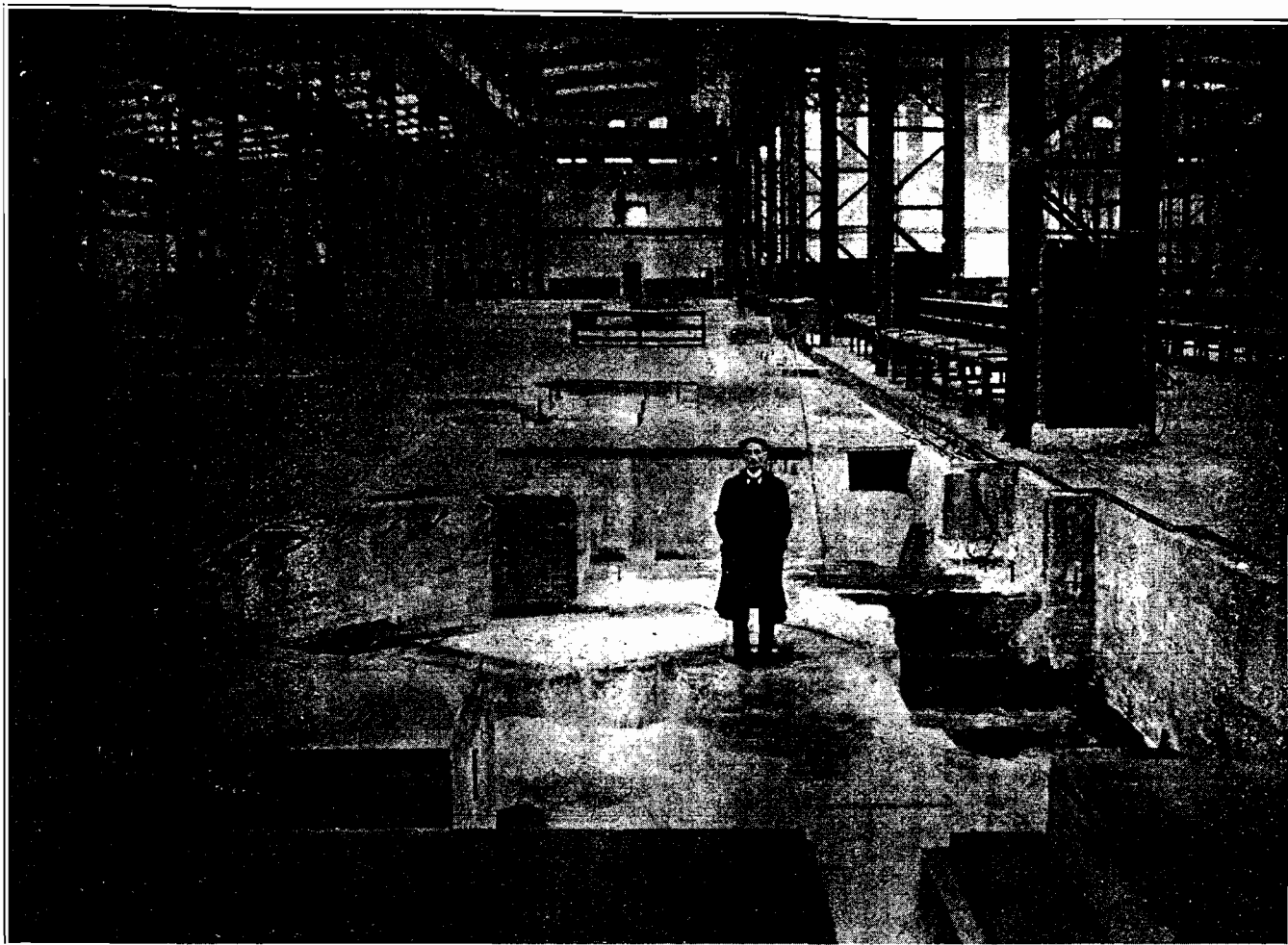
Nézzük meg hát közelebbről, miképpen lehetséges körülírni egy-egy büntetendő cselekményt, hogyan lehetséges azoknak ismertető jeleit egybefoglalni s milyenek azok az ismertetőjelek?

Ha egy szókésben levő bűntevőt el kell fogni, a személyleírását közlik. Az emberek távolról nézve nagyjában egyformák. Ha azonban közről veszünk személyre egy embert, rá fogunk jönni, hogy az mégis kü-

lönbözik más embertől. Más az arca, a testalkata, be-
ezéde, ruházata stb. sőt vannak különleges ismertető jelei is, melyek együttvéve minden más embertől egész bizonyossággal megkülönböztetik. Így van ez a különféle büntetendő cselekményeknél is. Az egyes büntetendő cselekmények, ha első pillanatra hasonlítanak is esetleg egymáshoz, ha jobban megnézzük, mégis van eltérés köztük. Vegyünk egy példát. A legegyszerűbb büntetendő cselekmények egyike a jogtalan elcsajátítás. A jogtalan elcsajátításra a büntetőtörvénykönyv 365. §-a kimondja, hogy az követi el, aki idegen dolgot talált s azt nyolc nap alatt a hatóságnak vagy annak, aki elvesztette, át nem adja. Ebből a példából láthatjuk, hogy a törvény alkotója minden fölösleges hozzátétel vagy részletezés nélkül jelöli meg a büntetendő cselekményt. A tényállás, vagyis az eset sokféleképpen történhetik: találhatunk a villamosban, az utcán tárgyakat, találhatunk gazdátlan lovat vagy erszényt, láthatjuk, hogy a tulajdonosa éppen előttünk ejti el a tárgyat, vagy a talált tárgy gazdájának a találás idején már nyoma sincs, szóval, mint ahogy már említettem: az élet számtalan lehetőséget, a tényállások különféle változatait alakíthatja ki egyugyanazon fajta cselekménynél. A törvény ezt a sok lehetőséget mégis egy kalap alá tudja foglalni. Az adott példából láthatjuk, hogy ennek a büntetés alá kerülő cselekménynek mindössze három ismertető jelét foglalja egybe a törvényhozó: 1. valamilyen (akármilyen) dolgot kell találni, 2. ez a dolog ne legyen a megtalálójé és végül 3. a talált dolgot a hatóságnak vagy elvesztőnek nyolc napon belül ne adja át. Ha ez a három ismertető jel valamely tényállásnál együttesen előfordul, akkor már a talált dolog jogtalan elcsajátításának esete forog fent.

Bármelyik bűncselekménynek így összesített ismertető jeleit együtt „tényálladék”-nak hívjuk. Ebből láthatjuk, hogy a tényálladék más, mint a tényállás. A tényállás valamely tényleg megtörtént bűncselekmény leírása, idő, hely, szereplők stb. megjelölésével, tehát egy adott eset lefolyásának összefoglalása. A tényálladék ezzel szemben nem egy bizonyos megtörtént eset leírása, hanem olyan ismertető jelek felsorolása, melyek az egyformán büntetendő, egy fogalom alá eső bűncselekményeket jelölik meg. Aki tanult természetrajzt, az jól tudja, hogy amikor a természetrajz pl. a tehén leírását adja, akkor nem ír le minden egyes tehenet külön-külön, hanem csak azokat a minden egyes tehenen fellelhető közös ismertetőjeleket sorolja fel, amelyek minden tehenet megkülönböztetnek más állattól. A tehenek nem egyformák, mégis tudjuk a közös ismertetőjelek folytán, hogy az élénk kerülő állat tehén és nem bivaly. Így vagyunk a bűncselekményekkel is. Ha egy élénk kerülő lopás *tényállását* a büntető törvénykönyvnek a lopásról szóló §-ában foglalt *tényálladékaival* egybevetjük, tudni fogjuk, hogy lopás esetével s nem sikkasztás esetével van dolgunk.

A tényálladékban mindaz bele van foglalva, ami az illető bűncselekmény jogi felismeréséhez szükséges s ami azt a nem büntetendő, vagy másképp büntetendő cselekménytől megkülönbözteti. Ezeket az ismertetőjeleket együttvéve tényálladéknak, külön-külön pedig tényálladáki elemeknek nevezzük. Minden tényálladék tehát több tényálladáki elemből áll. Hogy jól megérthessük ezt a büntetőjogi fogalmat, térjünk vissza a már említett példára. Lássunk egy *tényállást* a talált tárgy jogtalan elcsajátítására: 1934 október 31-én Béres Imre a péceli vasúti váróteremben egy női esernyőt talált. Az esernyőt a feleségének adta, akinél Fekete Mátyásné, az esernyő tu-

1919 november 15. A románok kiűrtették Budapestet...

lajdonosa és elvesztője november 16-án az esernyőt felismerte. Sértett (az elvesztő) az esetet az örsön feljelentette és kérte a gyanúsított megbüntetését. Ha megvizsgáljuk az esetet, látjuk, hogy a feljelentett Béres Imre egy dolgot talált, amely, reá nézve idegen volt és azt 8 napon belül a hatóságnak, illetve az elvesztőnek beszolgáltatni elmulasztotta. Mik e tényállásban megbúvó tényálladási elemek? A felelet: 1. a dolog találása, 2. a dolog a találóra idegen volt, 3. a találó a nyolc napi határidő alatt azt a hatóságnak vagy az elvesztőnek nem szolgáltatta át. Ebben az esetben tehát a gyanúsított a jogtalan elsajátítást már elkövette, mert a sértett az esernyőt a találástól számított 17-ik napon látta meg a gyanúsított feleségénél. Ha azonban nem november 16-án, hanem 5-én látta volna meg az esernyőt, büntetendő cselekmény nem forogna fenn, mert csak két tényálladási elem volna meg: 1. a megtalálás és 2. az, hogy a talált dolog idegen volt, míg a harmadik, hogy t. i. 8 nap alatt át nem adta, hiányzik, mert a nyolc nap még nem telt el. Ebből a példából azt is megtanultuk, hogy az adott tényállás a büntető jogszabályban leírt tényálladékkal összehasonlítható és pedig olyképpen, hogy a tényálladék elemeit sorba véve megállapítjuk, hogy ezek az összes elemek az adott tényállásban bent foglaltatnak-e. Összehasonlítás útján jöhetünk rá, hogy ha egy tényállásból valamely tényálladási elem hiányzik, akkor nem az összehasonlított bűncselekmény tényálladéka forog fent. Ha a talált dolog a találó tulajdona, amit pár nappal azelőtt ő maga vesztett el, természetes, hogy azt jogosan tart-

hatja meg és minthogy itt a jogtalan elsajátítás tényálladási elemei közül a második (a dolog idegen volta) a tényállásból hiányzik, nyilvánvaló, hogy a jogtalan elsajátítás vétsége sem forog fent. Ha pedig a dolgot valaki nem találta, hanem kapta, vagy pedig találta ugyan, de azt nyolc napon belül a hatóságnak vagy az elvesztőnek beszolgáltatva, megint csak nem forog fent jogtalan elsajátítás. Mindegyik tényálladási elem egyformán fontos, nem lehet úgy okoskodni, hogy csak egy tényálladási elem hiányzik a tényállásból és így az hasonlít a büntetendő cselekményhez.

Eljutottunk a tényálladási elemek együttes és egyenkénti fenforgásának fontosságához. Ha példával akarunk élni, akkor egy bűncselekmény tényálladékanak felépítettségét az épülő faház gerendázatával hasonlíthatjuk össze. Ha a gerendázatból csak egy is hiányzik, vagy ha valamelyik gerenda nem olyan, amilyennek kellene lennie, máris hiba van, a deszkázatot nem lehet felszerelni. Nemcsak a gerendák hiánya fontos tehát, hanem az is lényeges, hogy az egyes gerendák előírások legyenek, olyanok, amelyek pontosan illenek. A tényálladék körülírásánál minden szó, minden rag, az egyes kifejezések körülhatárolt értelme mindmegannyi felkiáltójel a csendőr előtt: „Vigyázz! érts jól meg, én is itt vagyok és figyeld a szavak mögött meghúzódó értelemre!”

Dehát miért fontos az, hogy a csendőr a tényálladási elemek jelentőségét ismerje?

Erre a kérdésre a feleletet úgy kapjuk meg, hogy

1919 november 16: A Fővezér bevonult Budapestre a Nemzeti hadsereg élén

megvizsgáljuk a csendőr feladatkörét a bűncselekmények tekintetében.

Kettős feladat hárul a csendőrré e vonatkozásban: a megelőzés és a nyomozás.

A megelőzés feladata abban áll, hogy az észlelt bűncselekményeket már a keletkezésükben köteles a csendőr megakadályozni. De hogyan tegye ezt, ha nincs tisztában azokkal az ismertetőjelekkel, amelyek az egyes bűncselekmények felismeréséhez szükségesek, vagyis, ha nem ismeri a büntetendő cselekmények tényálladéki elemeit? Megtörténhetik, hogy jogtalanul és szolgálati hatalmával visszaélve olyan dologba avatkozik bele, ami nem képez bűncselekményt s ezzel esetleg másoknak sérelmet okoz.

Ugyanígy állunk a nyomozás tekintetében is. Ha valamely bűncselekmény felderítése érdekében nyomozást kell folytatnia a csendőrnek, hogy fog az a nyomozás vagy ténymegállapítás festeni, ha a nyomozást folytató csendőr nincs tisztában azokkal a körülményekkel, amiket a nyomozás során tisztáznia vagy felderítenie kell?

Vizsgáljuk meg a kérdést az első csendőri feladatkör, a megelőzés szempontjából. Célszerű ismét példát hozni elő. A Btk. 321. §-a a nőrablás tényálladékat a következőkben jelöli meg: „Aki fajtalanságra vagy házasságkötésre irányzott célból valamely nőszemélyt ennek akarata ellenére, erőszakkal, fenyegetéssel vagy ravasz-sággal hatalmába kerít, elvisz vagy letartóztat: öt évig terjedhető fegyházzal büntetendő.” Már most ezzel a

büntetőtörvényileg megjelölt *tényálladékkal* szemben a következő lehet a *tényállás*: az őrsön megjelenik egy apa s előadja, hogy 20 éves leányát egy férfi elcsábította s közös akarattal megszöktek. A szökevények jelenleg X. városban, egy szállodában tartózkodnak. Kéri, hogy az őrs avatkozzék bele a dologba, a leányt adja át az apjának s a férfit vegye őrizetbe, mert ezzel akadályozható csak meg a bűncselekmény tovább folytatása. A példából láthatjuk, hogy látszólag egy bűncselekmény megakadályozását kéri az őrstől. A tapasztalt őrsparancsnok azonban tisztában van a tényálladéki elemek fontosságával, s a kérést meg fogja tagadni. Miért? Azért, mert megvizsgálta, hogy az adott eset bent foglalja-e magában a feljelenteni szándékolt bűncselekmény minden egyes tényálladéki elemét s rájött, hogy az egyik tényálladéki elem hiányzik. Ugyanis a nőrablás tényálladéki elemei sorban a következők: 1. nőnek elvitele, kerítése, vagy letartóztatása, 2. annak akarata ellenére, erőszakkal, fenyegetéssel, vagy ravasz-sággal, 3. fajtalanság vagy házasságkötés céljából. Ezen esetről azonban az apa előadásából nyilvánvaló, hogy leánya a férfivel közösen beszélte meg a szökést, arra már hosszabb ideje készült. Tehát a második tényálladéki elem hiányzik. Jogtalan és törvénytelen lett volna az őrs beleavatkozása, feltéve természetesen, hogy az apa előadásából másik bűncselekményre, mondjuk házasság céljából történt okirathamisításra vagy egyébre nem lehet következtetni. De vegyük az eset fordítottját. Az őrs tudomására jut,

A Nemzeti Hadsereg első szemléje a Vérmezőn

hogyan az őrzállomáson tartózkodik egy fiatal pár. A nő a 14-ik életévét még nem töltötte be s a férfi a nőt — annak beleegyezésével — a szülői háztól szöktette el. A kiküldött járőrnek a nő azt vallotta, hogy ő a férfivel a szökésre megegyezett és saját elhatározásából hagyta el a szülői házat, igaz ugyan, hogy szülői akarata ellenére. Nézzük csak, mit mond a Btk, 320. §-a a leányszöktetésre? „Aki életkorának tizennegyedik évét még túl nem haladott leányt, annak beleegyezésével, szülőjének, gondnokának vagy felügyelőjének felügyelete alól, azok akarata ellenére elvisz vagy letartóztat: öt évig terjedhető fogházzal büntethető.” Könnyen összetéveszthető ez az eset a nőrablással, csak hogy az utóbbinál a nőt — tekintet nélkül a korára — erőszakkal, fenyegetéssel vagy ravaszsággal, tehát mindenféleképpen akarata ellenére kell elvinni s azt is csak kimondottan fajtalanosság vagy házasságkötés céljából, míg a leányszöktetésnél a leánynak a 14 éven alóli kora s a szülők, gondnok stb. akarata ellenére történt elvitel a fontos. Ha most a csendőr az utóbbi esetről figyelmen kívül hagyja az életkort s csak azt nézi, hogy a megszökött leány a szökésbe való beleegyezését hangoztatja, megtörténhetik, hogy a megelőzés érdekében, illetve a bűncselekmény továbbfolytatásának meggátolására szükséges teendőket nem teszi meg s mire a hibára rájön, a szemfüles fiatalok már a hetedik határban járnak.

Még inkább áll ez a nyomozásra és a bűncselekmények feljelentésére. Nézzük ismét egy példán át a lehetőségeket. Nagy Jánost egy reggel a község utcáján halva

találják. A nyomozás eredménytelen. Negyednapra beállít az őrre Kiss Péter és feljelenti, hogy a gyilkosságot Szabó István követte el. Elmondja, hogy a megelőző éjjel, amikor hazafelé ment, a sértettet Szabó Istvánnal verekedni látta az utcán, éppen azon a helyen, ahol halva megtalálták. Látta azt is, hogy Szabó Nagyot megütötte, mire az a földre esett. A sértett és a gyanúsított valóban haragban voltak egymással. Az őr a nyomozás során megállapítja, hogy Szabó többször fenyegetőzött, hogy Nagy Jánost meg fogja ölni. A bíróság azonban Szabót bizonyítékok hiányában felmentette.

Később, egy véletlen folytán kiderül, hogy Nagy Jánost mégsem Szabó ölte meg, hanem egy szomszéd falubeli másik haragosa. Az őr Kiss Pétert feljelenti a Btk. 227. §-ába ütköző hamis vád miatt, hiszen nyilvánvalóan hamisan vádaskodott. A feljelentő azzal védekezik, hogy ő a kérdéses estén valóban találkozott a sértettel és Szabóval, azok valóban verekedtek s így ő azt hitte, hogy tényleg Szabó ölte meg a sértettet. Szabó azonban a verekedést tagadja és azt állítja, hogy a sértettel aznap egyáltalán nem is találkozott.

Mindezeket az őr egybefoglalja a feljelentésben és beterjeszti az ügyésznek. A feljelentés azonban visszaérkezik. Miért? Azért, mert az őr nem terjeszkedett ki annak a megállapítására s nem gyűjtött bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy Kiss Péter vajon tudva vádolta-e hamisan Szabó Istvánt a bűncselekmény elkövetésével? Ez ugyanis a hamis vádnak egyik tényálladási eleme. Ha nem tudva, hanem jóhiszeműen vádolta (pl.

mert a tette a sötétben tényleg Szabónak nézhetett) akkor nincs hamis vád, ha pedig csak könnyelműségből vagy gondatlanságból vádolt, akkor nem hamis vád, hanem esetleg rágalmazás forog fenn.

Bedő Imre a háztulajdonosát, Magos Andrást feljelentette az örsön zsarolás miatt, mert az elmaradt lakbért lelövéllel fenyegetve akarta tőle kicsikarni. A nyomozással megbízott járőr kikérdezi a gyanúsítottat, aki váltig hangoztatja, hogy neki jogos a követelése s ennek bizonyosságára a feljelentő által aláírt s az adósságot elismerő kötelezvényeket mutatja. A járőr ezt meg is állapítja, a kötelezvényeket a feljelentéshez csatolja s a kir. ügyészséghez beterjeszti. Főtárgyalásra kerül a sor, a járőr tagjait is megidézik. Az elnök a főtárgyaláson megkérdi a járőrvezetőt, igaz-e, hogy a gyanúsított lelövéllel fenyegette meg a sértettet. Ha a csendőr erre azt felelné, hogy e tekintetben nem nyomozott, mert meggyőződött a gyanúsított követelésének jogos voltáról, az elnök kénytelen volna megmondani, hogy itt hiba történt, a csendőr nem volt tisztában a feljelentett cselekmény tényálladási elemeivel s ennek következtében a bűnös megmenekül a megérdemelt büntetéstől. Mert mit is mond a Btk. 350. §-a a zsarolásról? „Aki azon célból, hogy magának vagy másnak jogtalanul vagyoni hasznot szerezzen, valakit erőszakkal vagy fenyegetéssel, valaminek cselekvésére, eltűrésére, vagy elhagyására kényszerít, amennyiben cselekménye súlyosabban büntetendő cselekményt nem képez, a zsarolás vétségét követi el és három évig terjedhető fogházzal büntetendő.” Ha jól megvizsgáljuk ennek a bűncselekménynek a tényálladási elemeit, rájövünk, hogy hol hibázott a nyomozás. A zsarolás egyik tényálladási eleme a haszonszerzésnek „jogtalanul”, tehát jogtalan módon való eszközzése. Lényegtelen az, hogy a haszon maga jogos vagy jogtalan volt-e, a lényeg a szerzési mód mikéntjén nyugszik, amiből következik, hogy jogos hasznot is lehet jogtalanul követelni. A nyomozásnak tehát nem a követelés jogosságát kellett volna firtatni, mert ez a bűncselekmény szempontjából lényegtelen, hanem ki kellett volna terjeszkednie a követelés módjának jogtalan voltára, jelen esetben a lelövéllel való fenyegetés bizonyítására. Ebből a példából láthatjuk, hogy nemcsak az a fontos, hogy az összes tényálladási elem együtt legyen, de lényeges az is, hogy az egyes tényálladási elemek maradéktalanul felforogjanak, mert amint látjuk, sokszor egy szón, egy ragon is hangsúly van, mintahogy az említett példában, hol a „jogtalan” szónak „ul” raggal való ellátása egész más értelmet ad a tényálladéknak.

A büntetendő cselekmények tényálladási elemeinek fontossága főképp a nyomozás körének kiterjesztését illetően bír jelentőséggel, vagyis tudnia kell a csendőrnek, hogy az eléje került bűnügyben minden egyes tényálladási elem egyformán lényeges, egyiket sem lehet figyelmen kívül hagyni, s a nyomozást valamennyi tényálladási elem fennforgásának bizonyítása tekintetében le kell folytatni. Hiába ügyes a nyomozás technikájában, fogásaiban a csendőr, hiába van ahogy mondani szokták, jó szímatja, csak fél munkát végzett a tettes kilétének felderítésével vagy elfogásával, ha a cselekmény kinyomozásánál minden tényálladási elemre nem fektetett egyformán súlyt. A bíróság a vizsgálat vagy a főtárgyalás során az eset körülményeit, minősítő tényeit sokszor már hiába iparkodik utólag tisztázni, ha azok a nyomozás során nem voltak felszínre hozva és bizonyítva, mert amíg egy bűnvádi eljárás a maga ömlőben eljut odáig, a bűnjelek és egyéb tárgyi bizonyítékok már rég megse-

misülhettek vagy megszűnhettek bizonyító erővel bírni. a tanúk szétszéledtek, esetleg befolyásolták őket stb.

A csendőr által tett feljelentésre és a nyomozásról tett feljelentésére, tényvázlatára már nagy horderejű bírói határozat is épül, például az ügyészség jogkörébe tartozó bűnvádi eljárás megszüntetése a Bűnvádi Perrendtartás 101. §-a alapján. A csendőr által tett feljelentés képezi ennek az intézkedésnek az alapját, úgyannyira, hogy az minden további eljárás elé is gátat emelhet. Ha tehát a csendőr nem helyezett súlyt valamely bűncselekmény valamennyi tényálladási elemére, megtörténhetik, hogy egy lényeges tény a jelentéséből kimarad s a kir. ügyészség erről mit sem tudva, a jelentésben vagy a tényvázlatban lefektetett tényállás alapján az eljárást megszünteti s a bűnös a megérdemelt büntetéstől megszabadulhat, vagy fordítva: jogtalan meghurcolásnak lehet kitéve. Ugyanez előfordulhat kihágási ügyben is. A gyakorlatban sokszor előforduló eset a 151.000/1927. B. M. rendeletben kihágássá nyilvánított nyilvános káromkodás esete. Ha a csendőr a káromkodás kihágásának azt a tényálladási elemét figyelmen kívül hagyja, hogy csak a „nyilvánosan” elkövetett káromkodás büntetendő, megtörténhetik, hogy pl. a zárt udvarban elkövetett káromkodást tesz feljelentés tárgyává s ez esetben egy egész fölösleges eljárásnak veti meg az alapját, amely a végén felmentéssel végződik s ebből esetleg a kincstárra is teljesen felesleges eljárási költségek hármozhatnak (tanudíjak).

A csendőr tulajdonképpen az eléje került ügynek az első bírója, vagy ha úgy tetszik, első ügyésze. Ő ítéli meg, hogy az észlelt cselekmény feljelentés tárgyát képezheti-e, sokszor ő az eljárás tulajdonképpeni megindítója és veti meg annak alapjait, az ő megállapításain vagy hiányos megállapításain nagy érdekek nyugodhatnak, erkölcsi vagy anyagi javak léte függhet. Feladatának jelentősége növelje a csendőr önértékét, de éppen ez a nagy horderejű felelősség tudata sarkalja a lelkiismeretesebb munkára. A lelkiismeretes munkához azonban nem elég a jószándék, tudás is kell ahhoz, még pedig, mint látjuk, elég sok.

A menekülő tettes üldözése.

írta: OLCHVÁRY-MILVIUS ATTILA őrnagy.

A nyomozás célja — bűnügyi meghatározás szerint — a bűncselekmény elkövetési módjának és a tettes kilétének megállapítása. A tettes kilétét azonban határozottan rendszerint csak akkor lehet megállapítani és a tettségét csak akkor lehet bizonyítani, ha kézrekerült. Az adatok egész sorozata csak akkor kap bizonyító erőt, ha azokat a tettes által szolgáltatott adatokkal kiegészítjük. Pl. a helyszíni újjnyom vagy lábnyom és tettes ujj- illetve lábnyoma, a helyszínen maradt ruhafoszlány és tettes elszakadt ruházatának összehasonlítása, a helyszínen maradt vérnyomok és a tettesen látható sérülés összehasonlítása stb. mind csak akkor lehetséges, midőn a tettes már a kezünkben van.

De más szempontok is kívánatosak teszik a tettes mielőbbi kézrekerítését. A tolvaj, a csaló, a sikkasztó két kézzel szórja a más tulajdonát képező, bűnös úton szerzett javakat. A kár annál nagyobb, minél később kerül hurokra, már pedig Szolgálati Utasításunk 444. pontja kimondja, hogy a bűnjeleket a bizonyítás érdekében túl is lehetőleg teljes számban meg kell szerezni, mert annak a sértett kártalanítása szempontjából jelentősége lehet.

De minden mástól eltekintve, az igazságszolgáltatás célja — a jogsérelmet okozó egyén megbüntetése és a jogsérelm jóvátevése — csak akkor valósulhat meg, ha a bűnöst az igazságszolgáltatás kezébe adjuk, bíróság elé állítjuk.

A bűnöző ezzel szemben minden ügyességét, ravaszágát latba veti, hogy cselekménye következményeit elkerülhesse. Elköveti a bűncselekményt, azután igyekszik odébbállni, megszökik. Üldözése, kézrekerítése a csendőr feladata.

Az üldözésnek — mint minden más ténykedésnek — megvannak a maga gyakorlati tapasztalatokon nyugvó szabályai, fogásai. Sikerét három tényező biztosítja: a gyorsaság, tervszerűség és az aktivitás (kezdeményező mozgékonyaság).

Előrebocsátom, hogy a nyomozásra általában és így a nyomozómunka szerves részét alkotó üldözésre sem lehet minden körülmények között helytálló és eredményt biztosító merev szabványokat alkotni. Ahány az eset, annyiféle; a megtett intézkedéseknek mindenkor a konkrét esethez kell rugalmasan alkalmazkodniok. Ezért csupán általános támpontok felsorolására lehet szorítkozni; fejtegetéseimmel én sem mindent gyógyító receptet, hanem csak emlékeztetőt óhajtok nyújtani.

Ahhoz, hogy adott esetben a tettes kézrekerítésére célszerű és eredményes intézkedéseket tehessünk, első sorban azzal kell tisztába jönnünk, hogy a tettes a cselekmény elkövetése után hogyan viselkedhetett. Két egyszerű, de feltétlenül helytálló feltevésből indulunk ki. A tettes a cselekmény elkövetése után 1. helyben marad, vagy 2. elmenekül. A helyben maradó tettes felkutatásának eszközeire — mint nem ide tartozó kérdésre — csupán röviden mutatok rá. Ezek: Figyelés, les, puhatolás, B-hálózat igénybevétele, átkutatás.

Ha a tettes nem marad (rejtőzködik el) helyben, akkor menekül. Próbáljuk elképzelni, hogy az igazságszolgáltatás kezét mindenáron elkerülni akaró rossz lelkiismeretű bűnöző hová, milyen úton és milyen eszközök igénybevételevel menekülhet, menekülés közben hogyan viselkedhetik és milyen intézkedéseket tehet üldöztetésének megghiusítása érdekében.

A tettes menekülésének céljait az I. vázlat tünteti fel. A II. vázlat az összes elképzelhető menekülési utakat és a menekülés céljaira igénybevehető közlekedési eszközöket szemlélteti. A III. vázlat sematikus az I. tünteti fel, hogy a menekülő tettes lakott helyeken (város, község, település) milyen célból és hol fordulhat meg. A vázlatok csupán általános, szemléltető ábrázolások, tehát nem tökéletesek. Akinek még valami eszébe jut, azt tanulmányozás közben írja, vagy rajzolja bele s nekem is írja meg. Természetes, hogy pl. a III. vázlaton szereplő, menekülő tettes nem fog az összes ott feltüntetett helyeken megfordulni. Aki gépkocsin menekül, annak valószínűleg dolga lesz a benzinkútnál, autógarageban vagy autójavító műhelyben. Éder József, a pesthidegkuti rablógyilkos menekülése közben kénytelen volt Solymáron egy mechanikushoz betérni, mert kerékpárja gumiabroncsa kilyukadt. Ez a látogatás később súlyos bizonyítékot szolgáltatott ellene. Orvoshoz vagy patikába az a tettes fog ellátogatni, aki beteg vagy esetleg a bűncselekmény elkövetése alkalmával vagy menekülés közben megsérült. A kórházba való felvételének már más oka is lehet. Régi trükk ez és nem is rossz. A bűnöző arra számít, hogy a kórházi ápoltak sorában nem fogják keresni. Költekezni, nagy lábon élni az olyan bűnöző fog, akinek a bűncselekményből haszna volt, míg aki nem készpénzt, hanem egyéb

értékeket lopott, rabolt, sikkasztott vagy csalt ki, ezek mielőbbi értékesítését fogja megpróbálni. Akinek a bűncselekményből nem volt haszna vagy ha volt is, a birtokába jutott bűnjeleket még nem tudta értékesíteni vagy ha már túladdott azokon, az menekülése közben kéregetésből, további bűncselekmények elkövetéséből, munkavállalásból, esetleg cinkosai vagy hozzátartozói támogatásából tarthatja fenn magát stb.

A helyszínről való menekülés időpontjára nézve a tettes kétféle elhatározásra juthat és pedig:

1. Azonnal minél messzebb jutni a helyszíntől vagy 2. először helyben maradni, amíg a bűncselekmény által előidézett hullámok némileg elsimulnak és csak azután — esetleg a helyszínről távozó kíváncsiszkodók tömegébe elvegyülve — megszökni. Utóbbira két jellemző példát hozhatok fel. 1920. évben az egri várban csendőrküldemény foglyokat őrzött. Egy este négy fogoly a régi, rozoga várfal kibontása után megszökött. A szökést kb. 1 óra múlva már észrevették. A menekülés iránya ismeretlen volt, azonban a csehszlovák határ közelsége miatt azt ebben az irányban lehetett valószínűsíteni. Az üldözés azonnal, a szökés felfedezése után, súlyponttal Csehszlovákia felé erőlyesen megindult. Telefon, távíró működött, járőrök a feltételezett irányban járóműveken, (egy közülük hajtányon az Eger—putnoki vasút vonalon) nyomonüldözést kíséreltek meg. Eredmény: semmi. Illetve mégis valami, de bosszantó valami. Egy hét múlva a különítményparancsnokság Losoncra gúnyoshangú levelezőlapot kapott a szökevények aláírásával. Megköszönték a távozásuk alkalmával rendezett fáklyásmenetet (arra céloztak, hogy a járőrök a kibontott fal tövében fáklyák világa mellett kutattak). Ezt ők a vár alatt közvetlenül elhúzódo vasútvonalon túl fekvő szőlőhegyről nézték, honnan csak másnap éjjel sétáltak tovább. Ezen a szőlőhegyen persze egyetlen egy járőr sem fordult meg. Nem is gondolt rá senki. Az üldözési intézkedés tehát helytelen volt, mert a két lehetőség közül csupán az egyiket tette feltevés tárgyává, csak azon épült fel. Matuska Szilveszter, a biatorbágyi vasútrobbantó, még órákig a helyszínen tartózkodott és csak azután, a vonat életben maradt, továbbutazó utasainak és az odasereglett kíváncsiak tömegébe elvegyülve állt odébb.

Mi a tanulság ebből? Ha nincs kétséget kizárólag megállapítva, hogy a tettes tényleg elmenekült, úgy az üldözés bevezetésén kívül a helyben való kézrekerítésre is azonnal intézkedni kell. A kettő közül az egyik meghozza az eredményt.

A következő kérdés az, hogy a tettes milyen irányba menekült? Más intézkedéseket teszünk ismert irány és más ismeretlen irány esetén. A gyakorlatban, sajnos, csak nagyon ritkán sikerül a menekülés irányát idejében megállapítani. Hasonlóan fontos annak megállapítása is, hogy a tettes pontosan mikor és milyen sebességgel távozhatott el a helyszínről. A sebesség függ a jármódtól (gyalog: lépésben, futásban; lóháton: lépésben, ügetésben, vágásban), vagy a menekülő által felhasznált közlekedési eszköztől (kocsi, kerékpár, motorkerékpár, autóbuzs, tehergépkocsi, személygépkocsi, vasút, repülőgép).

A menekülés irányának, időpontjának és eszközének határozott ismerete alapján kell az üldözés egyik válfaja-

Az elfoglaltság hiánya nem pihenés. A teljesen tétlen lélek nyomorúságos lélek.

COWPER.

I.

HOVA MENEKÜLHET A TETTES?

Helyben vagy a
környéken elrejtőzik

Város, község ahol valami összeköt-
tetése vagy érdekeltsége van.
(Lakóhely, rokon, szerető, cinkos, mun-
kavállalás, kedvező értékesítési le-
hetőségek pl. vásár, piac stb., ahol
előzőleg bizonyos ideig tartózkodott)

Város. (Főváros):
(Embertömegben való elvegyü-
lés)

Külföld.

Községek, városok

Továbbcsavargás, bujdosás
határozott cél nélkül. (Rendsze-
rint további bűncselekmények
elkövetésével.)

nak — a nyomonüldözésnek — alkalmazhatását is mérle-
gelni.

Nyomon üldözni, — a menekülési irány biztos ismeretén kívül — csak akkor lehet, ha az elmenekülés és az üldözés megkezdésének időpontja között nem mutatkozik olyan időkülönbség, amely a menekülő utolérését kizárja. Mint harmadik döntő tényező szerepel itt a menekülő mozgási sebességének (jármű) és az üldöző rendelkezésére álló közlekedési eszköz teljesítőképességének egymáshoz való viszonya. A nyomonüldözés csak akkor lehet sikeres, (utolérés) ha az üldöző gyorsabban mozog, mint az üldözött. Gépkocsival a szekérhajtót vagy kerékpárost, motorcsónakkal a tutajost be lehet érni, de fordítva nem.

A nyomonüldözés sikerességét más tényezők is befolyásolják. A menekülő bármely pillanatban eltérhet az eredeti iránytól (sőt ezt gyakran meg is teszi), a lassúbb közlekedési eszközt útközben felcsérelheti gyorsabbal (vonatra száll, autóra keredzkedik fel stb.), úgy, hogy az üldöző irányt téveszthet, vagy pedig a tér, az idő és a mozgási sebesség mérlegelése alapján alkotott üldözési számítása dől dugába. Az üldöző járőr természetesen nem követi vakon a menekülő indulási irányát, hanem útközben gyakran érdeklődik, puhatol s ez bizonyos mértékig megóvhatja az említett kellemetlen helyzetektől. Ez azonban nem teljesen megbízható, éppen ezért a nyomonüldözést mindig ki kell egészíteni a nyomozás irányában és mentén fekvő őrsök, rendőrhatalóságok, segédszervek (gátőr, sorompó stb.) közreműködésre való megkeresésével. Ezek az intézkedések egyrészt az oldalt való kitörés ellen védenek, másrészt a menekülőnek a menekülés irányában való útját elvágják, úgyiszlóván hálót vonnak eléje, melyben könnyen fennakadhat.

Nem szabad arról sem megfeledkezni, hogy a mene-

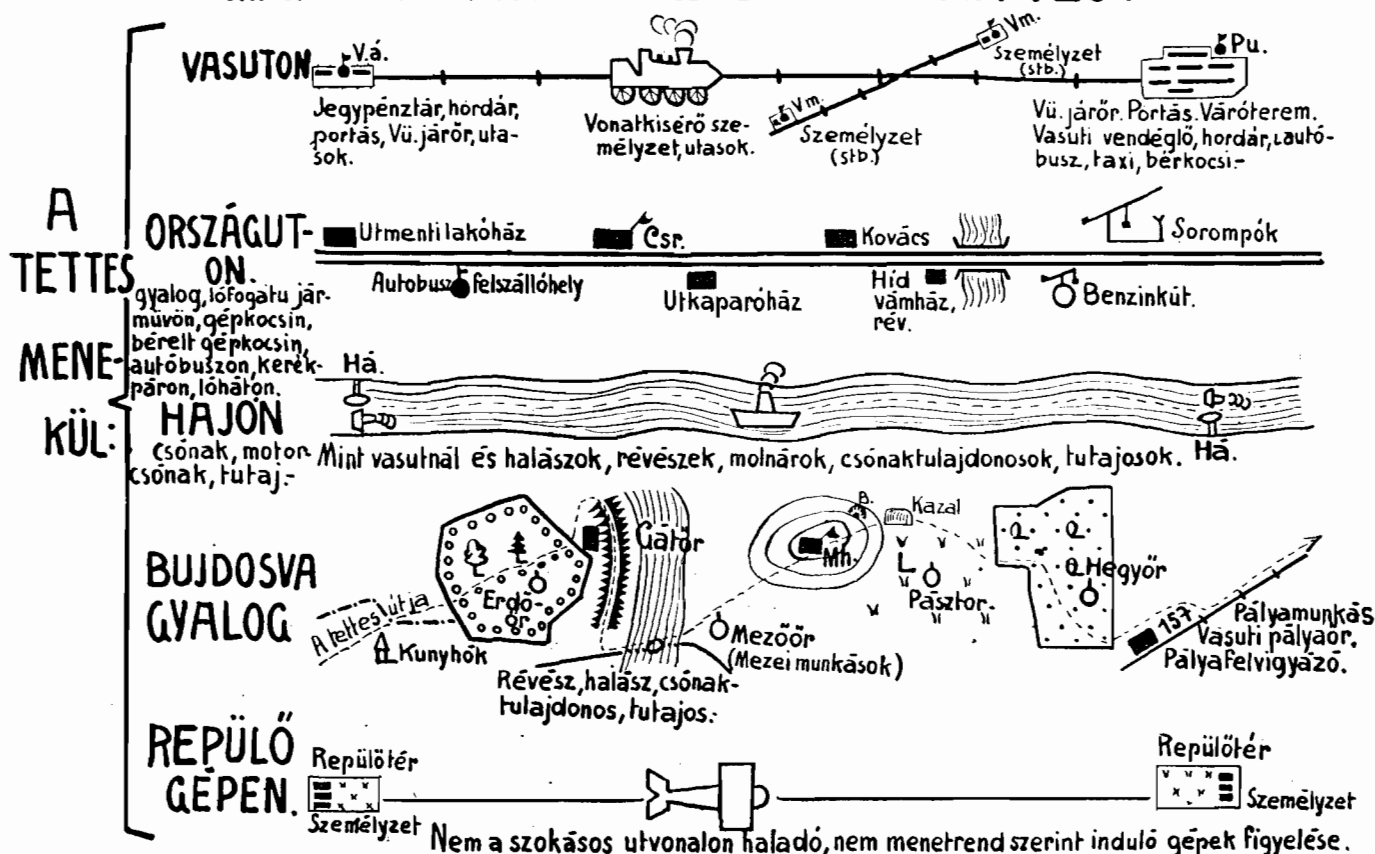
külő tettes gyakran tervszerűen igyekszik félrevezetni üldözőit. Előfordult, hogy a tettes vonattal csak a legközelebbi állomásig utazott, ott felszállt az ellenvonatra és visszatérve kiinduló pontjára elrejtőzködött vagy pedig onnan a homlokegyenest ellenkező irányba menekült tovább. Nagyvárosokban megtörténik, hogy a menekülő bóröndökkel megrakodva taxin kihajtat a pályaudvarra, ott peronjegyet váltva átmegy az érkezési oldalra s mint érkező utas, másik taxiba szállva visszatér a városba.

A IV. vázlat ismert irányban, ismert időben (menetrend) vonaton menekülő tettes üldözésének sémáját mutatja. A lényeg: közreműködés iránt megkeresni a kérdéses vasútvonal és az azt keresztező vagy abból elágazó vasútvonalak mentén fekvő őrsöket és államrendőrségi szerveket (ha a vonal határ felé vezet, határszerveket is L. VI., VII. vázlat), továbbá az állomásfőnökség útján figyelésre felkérni az állomási és vonatkísérő személyzetet. Az üldöző őrs részéről való személyes nyomonüldözésnek ilyen esetben csak rendkívüli körülmények között lehet értelme. Például: a tettes személyvonaton menekült el. Egy óra múlva gyorsvonat indul, mely a menetrend szerint X állomáson (hol meg is áll) beéri a személyvonatot, vagy: a menekülő vonatának gépkocsin való beérése lehetségesnek látszik stb. Természetesen, hogy a vasútvonal mentén fekvő szervek egyidejű megkeresése ilyenkor sem maradhat el, mert a menekülő közbeeső állomáson is leszállhat.

Az V. vázlat a nyomonüldözést és az azzal kapcsolatos, már említett kiegészítő intézkedéseket tünteti fel. Ezzel kapcsolatban érdekes nyomonüldözési példát említek meg. Éder József, a pesthidegkuti rablógyilkos menekülésének ténye, iránya és időpontja az üldözés bevezetésekor határozottan ismert volt. Éder Solymár felé mene-

II.

MILYEN UTAKON MENEKÜLHET A TETTES?

kült kerékpáron. Az üldözés céljára motorkerékpár állott rendelkezésre. Ez a körülmény és az elmenekülés óta eltelt rövid idő a nyomonüldözést lehetővé tette. A nyomonüldözés meg is történt, de sikertelenül. Éder ugyanis letért a Hidegkut—Solymári országútról és a hegyeken keresztül, kerülővel, a szintén Solymárra vezető hegyi úton menekült. Az üldöző motorkerékpáros járór az országúton könnyen és gyorsan mozogva hamarabb ért Solymárra, mint a meredek hegyi úton kerékpárját toló, sánta Éder, aki útközben át is öltözött és a cselekmény elkövetése alkalmával viselt ruházata egy részét egy szakadékba rejtette. Az üldöző járór természetesen hiába érdeklődött Solymáron Éder után, abban az időben még nem kaphatott eenkítől felvilágosítást. Tanulság: a menekülés irányába vezető mellékutat nem lett volna szabad figyelmen kívül hagyni.

Ha a tettes menekülési irányát nem lehet teljes határozottsággal megállapítani, akkor az egyirányban való üldözést nem szabad alkalmazni. Hasonlóképpen nem lehet nyomon üldözni akkor sem, ha az irány ismeretes ugyan, de a nyomonüldözést lehetővé tevő összes tényezők együttesen nem forognak fenn (tér, idő, irány, mozgási sebesség).

Ismeretlen, vagy csak gyanított, feltételezett menekülési irány esetén az üldözési intézkedések másik nemét kell alkalmazni. Ez lényegében abból áll, hogy a menekülés kiinduló pontját körülvevő képzelte köralakban, a kör mentén fekvő közbiztonsági és egyéb szerveknek (L. VI. vázlat) közreműködésre való felszólításával lehetőleg szűkszemű hálót, hézagmentes gyűrűt vonunk. A kör sugara annál nagyobb, minél több az elmenekülés és az üldözési intézkedés megtétele között eltelt idő, továbbá minél gyorsabb közlekedési lehetőségek állottak a menekülő rendelkezésére.

Mielőtt az üldözési terv részletezéséhez hozzáfognék, azzal a kérdéssel kell foglalkoznom, hogy az üldözési intézkedések tervszerű megtételéhez milyen adatokra van szükség, továbbá, hogy ezeket az adatokat miként szerezhetjük meg. Említettem a menekülés időpontja, iránya, a felhasznált közlekedési eszköz megállapításának fontosságát. Ezeken az adatokon kívül szükség van a tettes személyleírására, fényképére, az általa használt közlekedési eszköz, a nála levő eszközök, használati tárgyak, okmányok, valamint a helyszínről elvitt tárgyak pontos leírására, annak megállapítására, hogy a cselekmény elkövetése volt-e valamilyen fizikai hatással (sérülés) a tettesre stb.

Ezekre az adatokra egyaránt szüksége van az üldözést kezdeményező őrsnek és a közreműködésre felszólított közbiztonsági szerveknek. Minél kimerítőbbek, részletesebbek ezek az adatok, annál több kilátás van a sikerre.

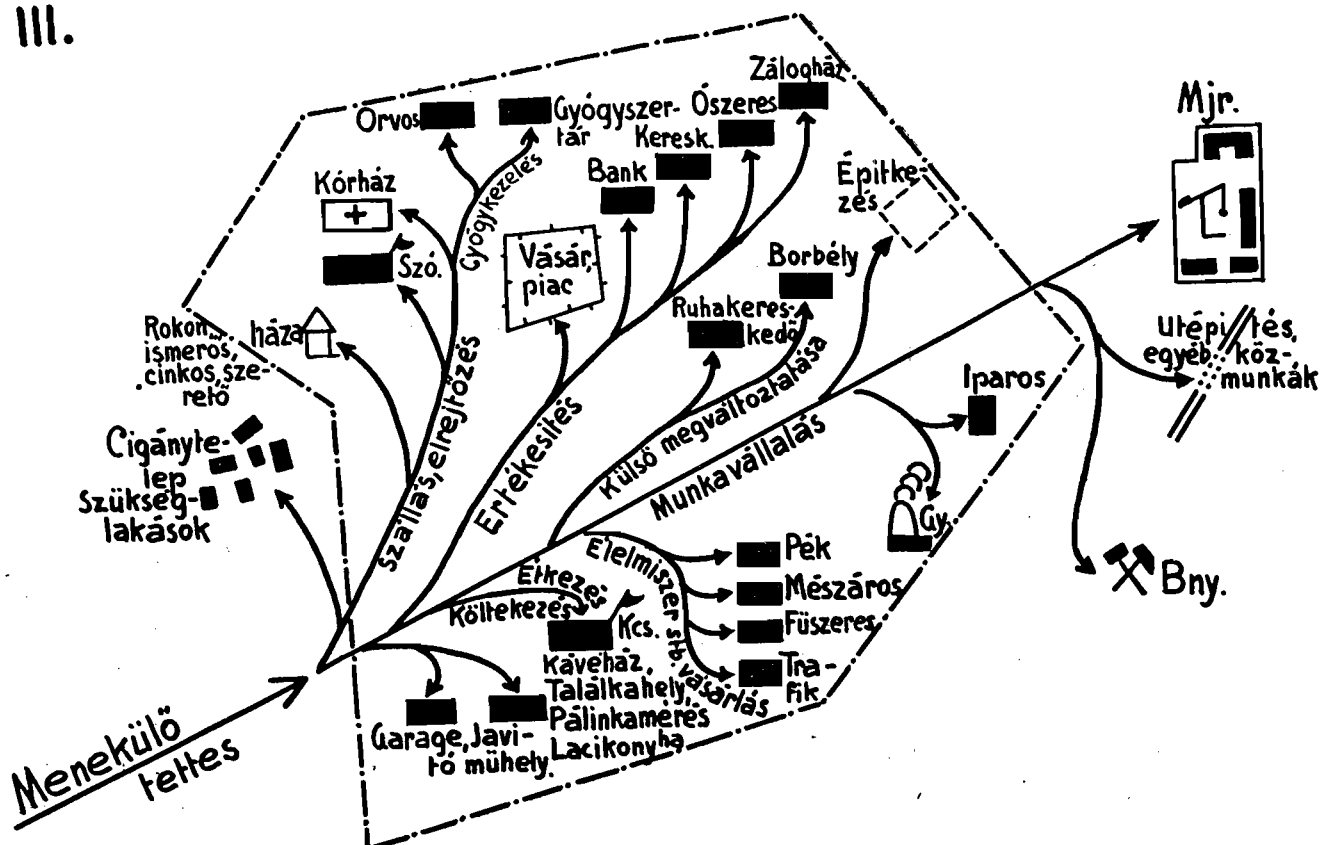
Hogyan szerezzük meg ezeket az adatokat? Vegyük sorra.

A menekülés időpontját, irányát és a menekülésnél felhasznált közlekedési eszközt nem lehet szigorúan különválasztani egymástól, azért ezeket együttesen érintem.

Az adatokat általában a sértett, a tanúk és a helyszíni nyújthatják. Ha a cselekménynek szemtanúi vannak, akik látták a tettest a cselekmény elkövetése után autóra vagy vonatra stb. ülni és bizonyos irányba elmenekülni, az szerencsés, ritka eset. De azért előfordul. A közelmúltban történt hasonló eset. Sértettet egy csaló kifosztotta, azután autóba ült és Budapest felé elrobogott. Sértett szerencsére megfigyelte a gépkocsi budapesti rendszámát, a legalább a töredékét, a kocsikülsejét és arra is hamarosan rájött, hogy becsapták. Azonnal feljelentést tett az őrsön, mely a leírási adatok közlése mellett távira-

VÁROS (KÖZSÉG).

III.

tilag értesítette a budapesti főkapitányt. A gyors és talpraesett üldözési intézkedésnek meg is volt az eredménye: a kocsi, utasaival együtt a rendőrség a székesfővárost körülvevő fogyasztási és közeledtávnyal átlépésénél feltartóztatta. Az adatokat azonban legelőször csak fáradtságos és időtrábló munka árán lehet megszerezni. Ki kell mindenkit kérdezni, akik a tettest menekülése közben láthatták. A tettes menekülési útjait szemléltető II. vázlat erre támpontokat nyújt. Meg kell kérdezni az éjjeliőröket, fuvarosokat, bérautó tulajdonosokat, a közforgalmú közlekedési vállalatok személyzetét (vasút, hajó, autóbusz), valamint mindazokat az egyéneket, akik a bűncselekmény elkövetési idejét közvetlenül követő időben a helyszín közelében, vagy az onnan elvezető utakon illetve utak mentén szokatlan rendszerint tartózkodni vagy megfordulni, így pl. bizonyos órában munkahelyükre igyekvő munkások, állatokat terelő pásztoremberek, postakézbesítő stb. Különösen fontos, azoknak a személyeknek kikérdezése, akik olyan pontokon tartózkodnak, melyeket a tettesnek — bizonyos menekülési irányt feltételezve — okvetlenül érintenie kellett. Ilyenek pl. vizen való átkelésnél a hídvámőr, révész, csónakos, halász stb. Olyan tettesnél, aki helybeli, a menekülés irányára nézve fontos támpontokat lehet szerezni a tettes viszonyainak, multjának, rokonságának, ismeretségi körének tanulmányozása révén is. Így meg kell állapítani, hogy tettest milyen helységekhez fűzi valamilyen érdekeltség. Ilyenek a tettes születési helye, illetőségi helye, város, község vagy tanya, ahol rokonai, ismerőse, szeretője, cinkosai laknak. Minden helységet, ahol a tettes a multban huzamosabb időt töltött pl. ahol a katonaságnál szolgált, ahol a multban alkalmazásban volt stb. szintén számításba kell venni. Feltételezhető menekülési irányként figyelembe jöhetnek pl. lótolvajnál, baromfitolvajoknál a bűncselekmény elkö-

vetési idejét közvetlen követő időben a környéken megtartott hetipiacok és országos vásárok helyei is.

A helyszínen talált és a helyszínre vezető, valamint a helyszínről elvezető nyomokból sokszor meg lehet állapítani, hogy a tettes használt-e valamilyen járóművet, ha igen, milyen és milyen irányba távozott el a helyszínről. Szerencsés esetben még a menekülés körülbelüli időpontjára is lehet következtetni a helyszíni adatokból. Például midőn a menekülő nyomát a nyomozás során megállapított időben létrejött valamely másik nyom keresztezte, vagy a menekülő nyomon megállapított időben hullott csapadék behatása látszik pl. a bűncselekmény elkövetése után kb. egy órával megindult sűrű havazás a tettes nyomait még nem takarta be. Előfordul az is, hogy a menekülés irányának megállapítására a helyszínen hagyott tárgyak nyújtanak segítséget. Egy nagystíliú betörő menetrendet felejtett a betörés színhelyén. A menetrend egyik táblázata feltűnően elhasználdott volt, amiből a nyomozó járőr arra következtetett, hogy a menetrend tulajdonosa az ott tárgyalt vonatjáratot szokta leginkább használni. Ez a körülmény, valamint a menetrendbe feljegyzett utcacím (helység megjelölése nélkül) a tettes kézrekerítéséhez vezetett.

A következő fontos adat a tettes személyleírásának és fényképek beszerzése. Ebből a szempontból persze előnyösebb a helyzet, ha olyan tettesről van szó, aki helybeli, vagy ha nem helybeli is, de ismert. A személyleírás legyen pontos és szakszerű. A súlyt a különleges személyleírás ismérvekre helyezzük (testi hibák, forradások, dadogás, vontatott beszéd, himbáló járás, idegen kiejtés, balkezesség stb.). A legjobb személyleírásnál is többet ér a fénykép. A Nyomozati Értesítő súlyosabb bűncselekmények tetteseinek beküldött fényképét sokszorosítva kiadja az összes őrsőknek és az államrendőrségi szerveknek.

Helybeli tettes fényképéhez a hozzátartozóktól, ismerősektől való elkérés, vagy házkutatás útján juthatunk. Ha ez nem sikerül, lehetséges, hogy a tettes valamilyen csoportképen szerepel. Ilyen lehet: a tűzoltó egyesület, az iparoskör, a levegyesület, olvasóköri stb. tagjairól készült felvétel vagy pedig olyan kép, mely tettestet családja, barátai körében ábrázolja.

A személyleírást a sértettől, a bűncselekmény tanútól, vagy olyan tanuktól szerezhetjük be, akik a tettest jól ismerték vagy pedig őt a helyszínrre vezető vagy menekülési útján látták. A személyleírásra azonban a helyszíni szemle is szolgáltathat adatokat. Így pl. a lábnyom és lépés hosszából, függőleges felületek érintéséből a testmagasságra, nyílásokon való behatolásból a testalkatra, teljesítményekből testi erőre, láb- és kéznyomokból testi hibákra lehet következtetni stb. A helyszínen maradt hajszál a tettes hajszínére, a visszamaradt szövetfoszlány tettes ruházatára, cipőnyom a lábbelijére utalhat.

A szűkebb értelemben vett személyleírás mellett a tettes személyi adatai is fontosak. Így pl. a foglalkozása. Egy munkavállalásra utalt órásságéd máshol fog munkakialkalmat keresni, mint a földműves. Köztudomású, hogy a helyszíni szemle alkalmával a nyomokból és az elkövetési módból a foglalkozásra is lehet következtetéseket vonni. A személyleírás kiegészítéseképpen igyekezni kell megállapítani mindazon használati tárgyakat és azok pontos leírását is, melyek menekülésekor a tettesnél voltak. Idetartoznak a különböző igazoló okmányok, mint: útlevél, határátlépési igazolvány, határvizeken közlekedésre jogosító igazolvány, községi bizonyítvány stb., továbbá a menekülésnél felhasznált jármű, a bűncselekmény végrehajtásánál használt eszközök, végül személyes használat céljait szolgáló tárgyak: bot, bőrrönd, hátizsák, tarisznya, pápaszem, kostök, pipa stb.

Pontos megállapítás tárgyát kell képeznie annak is, hogy a tettes mit vitt el a helyszínéről. Ezeket a tárgyakat anyag, alak, érték, terjedelem, szín, súly és különös ismertetőjelek szempontjából részletesen le kell írni. A tárgyleírásra itt, sajnos, nem adhatok támpontokat, csak azt hangsúlyozhatom, hogy a tárgyleírás legyen hajszálpontos és találó úgy, hogy a kérdéses tárgyra a leírás alapján tényleg rá is lehessen ismerni. Monogramok, egyéb bevések, gyári jelzések és számok, különös elváltozások (pl. törés, kicsorbulás, horpadás, javítás stb.) különösen fontosak. Súlyosabb bűncselekménynél vagy nagyobb értékeknél ajánlatos — ha lehetséges — a kérdéses tárgyakról fényképet vagy rajzot beszerezni. A Nyomozati Értesítő az ilyeneket sokszorosítva mellékletként hozza, a hírközpont pedig gondoskodik róla, hogy azok a hírlapokban megjelenjenek. Ha a tettes készpénzt vitt magával a helyszínéről, mindig meg kell állapítani a címleteket. A közelmúltban, egy Zemlénmegyében előfordult rablásnál a cigányok javarészen új tízpengősöket zsákmányoltak. Ezek kiadása volt egyike azon tényezőknek, melyek a csendőrséget nyomravezették. A helyszínről elvitt tárgyak közül az üldözés szempontjából különösen fontosak azok, melyekről feltételezhető, hogy a tettes az eltulajdonított értékeket azokban szállította el. Ilyen pl. a bőrrönd, abrosz, zsák, csomagolópapíros stb., mert a menekülésnél a tanúk ezt látják, csendőrök, rendőrök a felismerésre ebből nyerhetnek támpontot.

Annak megállapítása, hogy a tettes milyen anyagi eszközökkel rendelkezett (akár sajátjával, akár jogtalanul szerzett) mindig fontos, mert ebből a menekülés módjára lehet következtetni. Akinek sok pénze van, az messze menekülhet és válogathat a közlekedési eszközök

között. A vámosgyörki postaszák-tolvajok, akik emlékeztetem szerint 15.000 P-t zsákmányoltak, Gyöngyösről bérautón Budapestre jöttek.

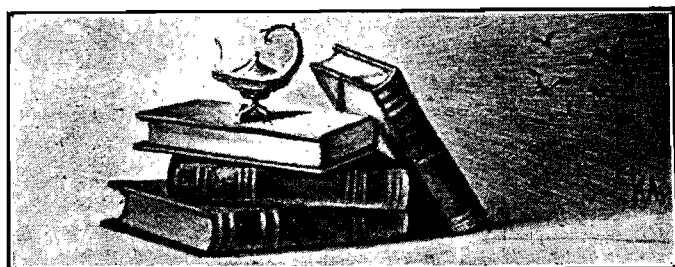
Végül megállapítás tárgyává kell tenni, hogy volt-e a cselekmény valamilyen fizikai hatással a tettesre. Ilyenek lehetnek tettes sérülése, ruházatának elszakadása, bevéreződése, nehezen eltüntethető bepiszkolódása stb. Egyik cikkemben említést tettem a berlini rendőrség szellemes intézkedéséről, melyet a telefonautomata-fosztogatók ellen tett. A betintázott kezek messziről elárulták a tettest.

A tettes sérülése, eltekintve attól, hogy elsőosztályú személyleírási ismérvet ad, jelezheti a menekülés irányát (vérnyomok) és hátráltatja a menekülést (nehezebb mozgás, gyógykezelgetés, ápolás szükségessége.)

A leírt adatok beszerzése a helyes, tervszerű üldözési intézkedések alapja, másrészt ezeknek az adatoknak közlése az üldözésben közreműködésre felkért szervek számára is nélkülözhetetlen.

Aki fejtegetéseimet eddig figyelemmel kísérte, az idáig jutva joggal azzal vádolhat, hogy önmagammal ellentétbe jutottam, mert mindenki emlékeztethet a bevezetésben felállított tételre: hogy az üldözési intézkedések egyik főismérve a gyorsaság és ugyanakkor rámutat-hat arra, hogy a felsorolt adatok beszerzése hosszú órákat, sőt napokat vehet igénybe és így azok megkívánása a szintén megkívánt gyorsasággal homlokegyenest ellentétben áll.

(Folytatjuk.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

129. kérdés. A Szut. 108. és 109. pontjai más eljárást írnak elő arra az esetre, ha a csendőrnek egy polgári egyén ellen panasa van és mást, ha az illető ellen feljelentést tesz. Mi a különbség a kettő között?

Válasz. A Szut. 20. §-a szerint polgári egyének ellen a csendőr — saját személyét illetően — háromféle eljárást tehet folyamatba. És pedig tehet:

1. Panaszt,
 2. Feljelentést és
 3. Polgári pert indíthat.
- ad 1. Panaszt tehet a csendőr
- a) polgári hatósági személy és
 - b) polgári magánegyen ellen.

Panaszt akkor tesz a csendőr, ha őt akár polgári hatósági személy, akár pedig magánegyen részéről olyan sérelem érte, amely nem képez ugyan büntetendő cselekményt, de beleütközik a Szut. 99. pontjának abba a rendelkezésébe, hogy a csendőrt polgári hatóságok, hatósági személyek és magánegyenek részéről is állásának megfelelő bánásmód illeti meg. Ide tartozik pl. az az eset, ha a csendőrt egy olyan hatósági személy, aki vele szemben felhívási joggal bír, nyilvánosan megdorgálja, mások előtt lealacsonyítja, vagy vele szemben akár négy szemközt is lealacsonyító kifejezéseket használ, anélkül azonban, hogy ezzel becsületsértést vagy más büntetendő cselekményt követett volna el.

Hasonló inzultus érheti a csendőrt magánszemély részéről is. Itt nem olyan magánszemélyekre kell gondolni, akikkel

a csendőr semmiféle szolgálati viszonyban nem áll (ilyenekkel szemben a 312. pont 24. alpontja mértékadó), hanem olyan hivatalos vagy magasabb állású személyekre, akikkel szemben a csendőr függő viszonyban van, de az illető a csendőrről szemben nem hivatalosan, hanem mint magánember lépett fel (pl. szabadságon van). A Szut. szelleme szerint ilyen személyekkel szemben is alkalmazható volna ugyan a 312. pont 24. alpontja, mégis jobban teszi a csendőr, ha ilyenkor nem élezi ki a helyzetet, hanem az illető ellen panaszt tesz. Ismételjük azonban, hogy ennek csak akkor van helye, ha egyébként büntetendő cselekmény nem forog fenn, mert az utóbbi esetben nem panaszt, hanem feljelentést kell tenni.

A panaszt a csendőr mindig szóval jelenti az őrsparancsnokának. Az őrsparancsnok a jelentést nyomozás megejtése nélkül írásba foglalja és a kerületi parancsnoksághoz címezve, szolgálati úton felterjeszti. A jelentést a szárnyparancsnok szintén kivizsgálás nélkül terjeszti tovább. A kivizsgálást a kerületi parancsnokságnak — ha szükségesnek látja — külön kell elrendelnie.

ad 2. Feljelentést a csendőr csak olyan cselekmény miatt tehet, amely a büntetőtörvény értelmében büntetendő. A cselekményt elkövetők ellen:

a) szolgálatban léte alatt, vagy szolgálaton kívül ugyan, de előző szolgálati eljárásával, ténykedésével kapcsolatban (pl. amiatt való bosszúból) és

b) teljesen szolgálaton kívül léte alatt, mint magánegyén ellen, úgy, hogy az ellene elkövetett cselekmény és az ő szolgálati működése között semmi összefüggés nincsen.

Az a) alatti esetben (szolgálatban vagy szolgálatlaltal kapcsolatban elkövetett büntetendő cselekmény) a csendőr az esetről a saját nevében és a maga aláírásával írásbeli feljelentést szerkeszt. A feljelentést a cselekmény mineműsége szerint vagy a kir. ügyészséghez, vagy a járásbíróshoz kell címeznie. A feljelentésben kifejezetten kérni kell a kir. ügyészséget (járásbírósnál az ügyészi megbízottat), hogy a vád képviselőt vállalja el. Ezt a feljelentést a csendőr kihallgatáson átnyújtja az őrsparancsnokának, aki azt iktatja és bekísérő jelentéssel (amelyen esetleg a maga véleményének is kifejezést adhat) nyomozás nélkül a szárnyparancsnoksághoz felterjeszti. (Az eredeti feljelentésre nem szabad véleményt írni.) A szárnyparancsnok az ügyet 8 nap alatt kivizsgálja és a feljelentést a kivizsgálójelentéssel együtt a kerületi parancsnoksághoz felterjeszti.

A szolgálatban, vagy szolgálati ténykedésből kifolyóan elkövetett sértésnél mindegy, hogy azt hatósági vagy magán-személy követte-e el, az eljárás mindkét esetben ugyanaz.

A b) alatti esetben (szolgálaton kívül elszenvetett sérelem) a csendőrt magánpanaszosként tekinti az utasítás. Szóval jelenti tehát a sérelmet az őrsparancsnokának, aki azt személyesen éppen úgy kinyomozza, mintha a feljelentést a testületen kívülről panaszos tette volna, megszerkeszti a szabályszerű és a kir. ügyészséghez, illetve járásbíróshoz címzett feljelentést, megszerzi a csendőr magánindítványi nyilatkozatát s azután az összes iratokat a kerületi parancsnoksághoz címzett bekísérő jelentéssel felterjeszti.

ad 3. Polgári peres ügyben a csendőr éppen úgy jár el, mint akármelyik polgári egyén, vagyis a pert minden előzetes engedély stb. nélkül folytathatja, csupán az a kötelezettség terheli, hogy a per megindítása után arról a szárnyparancsnokságnak jelentést tegyen.

130. kérdés. Mit értünk terepfelderítés alatt? Kik végzik és mily adatokat kell szolgáltatniuk?

Válasz. A csapat mozgása és harcra szempontjából lényeges, hogy a vezető már előre tájékozva legyen a terepről. A vezető kezében lévő térkép sohasem mutatja a terep tényleges állapotát, mert az elsősorban az erdő- és mezőgazdálkodás kívánalmai szerint gyakran lényeges változást szenved. Előfordulhat, hogy ott, ahol a térkép szántóföldet jelez, pár év múlva kiterjedt szőlő- és komlóültvények terülnek el, vagy ahol évekkel ezelőtt a menetvonalat képező műutat évszázados erdőség szegélyezte, ott ma irtást talál a csapat. Az említett két esetben más lesz a vezető intézkedése, ha ezekről a változásokról tudomással bír, vagy ha csak a térkép adataira támaszkodik. A térképen nem jelzett szőlő- és komlóültvények a közelbiztosító szolgálat kiegészítését követelik, a térképen jelzett erdő kiirtása pedig a repülők elleni rejtőzésre már kiadott parancsok megváltoztatására kényszeríti. A tereppel kapcsolatban számos részletkérdés is érdekelni fogja a parancsnokot, és pedig oly részletkérdések, melyeket a térkép nem tüntethet fel. Dombos vidéken gyakoriak a mély bevágásokban vezetett kocsutak: országos járóművek ezeken simán áthaladnak, de kérdés, hogy a széles nyomtávú tűzérsgé ré-

szére az út járható-e! A térképen jelzett fahíd állapota szintén érdekelni fogja a parancsnokot, mert lehet, hogy azon súlyosabb járóművek nem haladhatnak át. Számtalan esetet lehetne felsorolni, melyek mind azt mutatják, hogy a terepfelderítés a vezetés számára nélkülözhetetlen.

A terepen várható változások tekintetében döntő súllyal esik latba az ellenség irányú tervszerű tevékenysége. Az ellenség, különösen, ha visszavonulóban van, mindent elkövet, hogy gyors előrejutásunkat akadályozza. Ezen célját eléri, ha a hidakat megrongálja, az utakat járhatatlanná teszi, a kompokát és vízi járóműveket megsemmisíti, továbbá aknákat, út-torlaszokat létesít.

A terepfelderítés részletes adatait a közfeldерítő járőrök szolgáltatják. Megfigyelik az utak, hidak állapotát, a terep járhatóságát és a megközelítésre alkalmas tereprezések. Megállapítják, hogy hol kínálkoznak kedvező figyelőhelyek és hogy a terep hol előnyös a saját fegyverek hatásának növelésére, illetve az ellenséges tűzhatás csökkentésére.

A közfeldерítő járőr, melynek minden gondolata és figyelme az ellenség körül összpontosul, a terepfelderítés tekintetében nem fog tudni részletes adatokat szolgáltatni. Ezért sok esetben külön terepfelderítő járőröket küld ki a parancsnok. Ezek a járőrök határozott parancsot kapnak, mely mindazokat a kérdéseket tartalmazza, melyekre a parancsnok jelentést vár. Például a zászlóaljparancsnok a magához rendelt terepfelderítő járőr parancsnokának a következő parancsot adja: „Zászlóaljunk itt hosszú pihenőt tart és menetét 2 óra múlva „A” község felé folytatja. Meneteljen „A” község felé a térképbe berajzolt menetvonalon és állapítsa meg hogy innen kb. 2 km-re a patakon át a járóművek követhetik-e a csapatot, van-e itt szükség az árkások munkájára. Továbbhaladva, figyelje meg, hogy a magaslaton húzódó útszakasz a féljobbra eső erdő-dombhátról betekinthető-e. Ha igen, mily darabon. Meg lehet-e kerülni ezt az útszakaszt és mily kerülővel. A magaslaton túl, kb. 1 km-rel az úttól jobbra, egy forrást jelez a térkép: tudni akarom, iható-e és mily nagy a vízbőség.”

A terepfelderítésre kirendelt erő nagysága különböző. Bizonyos helyzetben erre a feladatra egyes gyalogosok, lovasok, kerékpárosok is megfelelnek, ahol azonban az ellenséggel való találkozás valószínű, ott rajt, esetleg még erősebb osztagokat alkalmaznak. Ahol műszaki ismeretekre van szükség, ott a járőrhez árkászokat is osztanak be, sőt nagyobb viszonyok között vezérkari és műszaki tiszteket küldenek előre.

Fokozottabb jelentőséget nyer a terepfelderítés harc alatt. Az ellenség tűzhatásának fokozódó súlya óvatosságra inti a parancsnokokat. A rajok és szakaszok előmozdítása, tüzgépek előrelengése, majd tüzelőállásba rendelve csak akkor hajtható végre veszteség nélkül, ha a parancsnokok már előzetesen megállapították, hol lehet legjobban a tűzszegény területet kihasználásával előrejutni.

A terepfelderítés fontosságát mutatja, hogy az békében sem szünetel. A vezérkarok a szomszéd államok várható hadszínterein minden változásról pontos nyilvántartást vezetnek. Új utak, hidak, vasúti vonalak méreteiről, teljesíthetőségéről kemeik útján pontos adatokat szereznek és így gyűjtött megfigyeléseket háború esetén bőségesen kamatoztatják.

131. kérdés. A gyarusított a mezőről 20 pengő értékű, learatott és keresztberakott árpa-, rozs- és búzakévéket lop. Mily büncselekményt követett el?

Válasz. A levágott s a tarlón száradás végett keresztberakott gabona nem tekinthető betakarított, elraktározott s a mező fogalmától különböző helyre vitt gazdasági terménynek s így a cselekmény az 1894:XII. t.c. 93. §-ának a) pontjába ütköző mezőrendőri kihágás (mezői lopás).

132. kérdés. Köteles-e az az iparos cégtáblát használni, akinek üzlethelyisége ugyan nincs, de saját házában lakik s ott berendezett műhelye van?

Válasz. Az ipartörvény értelmében csak az az iparos köteles cégtáblát használni, akinek az utcára vagy egyébként közforgalmú helyre nyíló üzlethelyisége van, vagy nyílt helyen új ipari foglalkozást. Az olyan kisiparosok, akik otthon, lakásukon, vagy saját házukban, udvarjukra nyíló műhelyben bonyolítják le üzleti forgalmukat, véleményünk szerint, cégtáblát használni nem kötelesek.

133. kérdés. Egy egyén egy nyolcéves leánnyal, annak bejegyzésével közösül. A leány törvényes képviselője — az apa — az eljárás megindítását nem kívánja és a nyilatkozatot nem hajlandó aláírni. Milyen büncselekményt követett el az

illető és joga van-e a csendőrnek magánindítvány hiányában is eljárni?

Válasz. Tizenkét éven aluli leánnyal való közösülés mindig a Btk. 232. §. 2. pontjába ütköző bűntettet képez, akkor is, ha az a leány beleegyezésével történt. A bíróság ugyanis arra az álláspontra helyezkedik, hogy 12 éven aluli gyermek minden esetben képtelen az akarata nyilvánítására és védekezőképesség szempontjából is tehetetlen. A Btk. 236. §-ába ütköző megfertőztetés bűntettét csak 12–14 éves leánygyermeken lehet elkövetni. Ha tehát pl. egy 11 éves gyermek a cselekménybe beleegyezett, az a 232. §. 2. pontjába ütközik, ha ugyanez 14 éves leánnyal történik, a cselekmény nem bűntetendő.

Ha a 14 éven aluli gyermek elkövetett ilyen cselekmények miatt a törvényes képviselő a nyilatkozatot akár erkölcsi züllöttsége, akár pedig más ok miatt — pl. mert a gyanúsítottal kiegyezett — nem hajlandó aláírni, az eljárást nem lehet ugyan megindítani, de ebben az esetben az örsnek haladéktalanul értesítenie kell az esetről az illetékes árvászéket. Ha az árvaszék az eset körülményeiből azt állapítja meg, hogy a gyermek törvényes képviselője az atyai (vagy anyai) hatalomra méltatlanul a gyermek érdekében ellenkező magatartást tanúsít, akkor a gyermek részére gondnokot rendel ki, a gondnok nyilatkozata alapján pedig az eljárást meg lehet indítani. A gyanúsítottat a 232. §. 2. pontjába ütköző bűncselekmény gyanúja esetében a Szut. 312. pont 1. alpontja alapján el kell fogni.

Olyan esetben, amikor a törvényes képviselő nem hajlandó a nyilatkozatot aláírni, célszerű nyomozás tárgyává tenni azt is, hogy nem fog-e fenn a Btk. 247. §-ába ütköző esélyezés bűntette is?

134. kérdés. Dohánykertészetből, lábon álló dohány ellopása mily törvényes rendelkezés alá esik?

Válasz. A lábon álló dohány a gazdasági termény fogalma alá esik, ellopása a dohányos földről az 1894. XII. t.-c. 93. §-ának a) pontjába ütköző mezőrendőri kihágás, ha az ellopott növény értéke 60 pengőt nem halad meg. Ha az ellopott dohánnyal oly módon üzérkednek, ezt oly módon használják fel, vagy hozzák forgalomba, amely sérti a dohányegyedárussággal kapcsolatos pénzügyi államérdeket, a cselekmény jövődeli kihágás is egyúttal. Ily esetben tehát a csendőrnek a Szut. 491. pontja értelmében kell eljárnia.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

I.

**Beküldte: GÖDRI JÓZSEF tiszthelyettes
(Sárospatak).**

1934 augusztus 3–4. virradóra ismeretlen tettes betört a sárospataki főgimnázium gondnoknőjének lakásába. Az örs a betörésről 4-én reggel 7 órakor értesült. Egyelőre nem lehetett megállapítani, hogy a betörő mit vitt el, mert a gondnoknő távol volt.

A megtartott helyszíni szemle a tettes kilétére nézve nem nyújtott támpontot. A kontármunkából csupán annyit lehetett megállapítani, hogy a tettes nem lehetett gyakorlott betörő. Sértett távirati értesítésre 5-én hazatért és megállapította, hogy a betörő 600 pengő értékben különböző ruha- és vászonneműt, egy ébresztő órát, egy női ezüst karkötőórát és 2 darab arany lánckarperecet lopott el.

Mivel a tettes kilétére adatok egyáltalán nem álltak

rendelkezésre, a nyomozó járőr elsősorban a nyilvántartott közártalmúakat vette sorra, de ezúton nem sikerült eredményt elérni. Gödri tiszthelyettesnek töprengés közben eszébe jutott egy sárospataki fiatalember, aki ellen a multban pozitív adat ugyan sohasem merült fel, de családi körülményei és züllött kinézése már rég felkeltették az örs figyelmét.

Az illető a feltett kérdésekre hallani sem akart a betörésről, a nyomban megtartott házkutatás azonban rácafojt tagadására. Az ellopott ruha és fehérneműek a legkülönbözőbb helyekről kerültek elő. A lopott holmi széjjelszórta a ház legkülönbözőbb részeiben volt elrejtve, a járőrök még a szalmazsákok belsejében, a szalma közé helyezve is találtak bűnjeleket. Az előkerült holmit sértett sajátjának ismerte fel. Gyanúsított azt adta elő, hogy a ruha és fehérneműeket lakása közelében az utcán találta. A két arany lánckarkötőn és a női ezüstórán kívül már minden napfényre került. Gyanúsított kijelentette a járőrnek, hogy a további keresés hiábavaló fáradság lesz, mert a megtalált tárgyakon kívül más nincs a háznál. A járőr természetesen ennek dacára tovább kutatott. A kutatás során egy szakajtókosárban zöldpaprikát talált. Amint a paprikákat egyenként kiszedegette a kosárból, azok közül az egyik feltűnően súlyosnak mutatkozott. Közelebbi vizsgálatnál kitűnt, hogy a paprika felső része le volt vágva, de a levágott rész vissza volt illesztve a helyére. A járőr ezt a részt leemelte, mire a paprika belsejéből előkerült a két karkötő és az óra.

A házkutatás, a gondnoknő sérelmére elkövetett betörés lopáson kívül, két további — eddig kiderítetlen — lopásra vonatkozólag eredményezett bűnjeleket.

A gyanúsított most már mindent beismert. Előadta, hogy az ablakon keresztül megpillantotta a lakás felé közeledő járőrt, mire az ékszereket, melyeket addig zsebében tartott, gyorsan a levágott végű paprikába rejtette.

A sátorlajújhelyi kir. törvényszék jogerősen 7 havi börtönrre ítélte.

II.

**Beküldte: ELEKES JÁNOS törzsőrmester
(Gelse).**

1933 február 7–14. között az Ujudvar községhez tartozó Morgány-majorban épült pajtában elhelyezett cséplőgépről ismeretlen tettes egy darab 114 pengő értékű, 6.40 m hosszú, 7 mm vastag, 14 cm széles gépszíjat ellopott. A gépszíjra csavarokkal 24 darab bádog szemhordó kanál volt erősítve. A lopást 16-án jelentették fel a gelsei örsön. A megejtett nyomozás nem vezetett eredményre, főleg azért, mert a lopás elkövetésének idejét nem lehetett tisztázni és így nem volt támpont a gyanuba vehető személyek alibiének vizsgálatára. A lopás a kiderítetlen bűncselekmények nyilvántartásába került. Ezzel azonban a nyomozás nem szűnt meg, az örs tagjai továbbra is folyton azon törek a fejüket, hogy a lopást miként deríthetnék ki.

1933 április 13-án Elekes János törzsőrmester Orbán Vendel őrmesterrel az I. számú őrjárat leportyázására indult. A járőr tagjai ekkor is gépszíjlopásról beszélgettek, melynek során arra az elhatározásra jutottak, hogy Nagybakónak községben sorra veszik a cipészeket, hátha azoknál a keresett gépszíj nyomaira bukkanhatnak. A községbe érve, a járőr felkereste a többek között Rác Imre* cipésmestert műhelyében és azzal beszélgetni kezdett. Érdeklődött a cipő- és csizmaanyag árairól, közben figyelte a pad-

* A nevetek megváltoztattuk. (Szerk.)

lón heverő hulladékot. Az elszórt bőrhulladék között a járőr 2 darab 4 cm hosszú, 2 cm széles gépszíjhoz hasonló anyagot talált. Közelebbi megvizsgálásuk alkalmával a bőrdarabokon a szemhordó kanál csavarjainak megfelelő lyukat lehetett látni, melyek kétségtelenül azt mutatták, hogy a bőrdarabok gépszíjből származnak.

Rác a feltett kérdésre előadta, hogy a helybeli cséplőgéptulajdonostól kapott egy gépszíjdarabot. A cséplőgéptulajdonos megerősítette a cipész állítását. A járőr ezzel nem érte be, hanem a cséplőgéptulajdonost annak a gépszíjnak előmutatására szólította fel, melyből a cipésznek adott. Kitűnt, hogy az a gépszíj nincs átlukgatva és így a cipésznél talált gépszíjhulladék nem származhatott ebből. A járőr most már felszólította Rácot, hogy a lopásból származó gépszíjat adja elő, mert ellenkező esetben házkutatást tart. Rác ezt nem várta be. Előadta, hogy a gépszíjat öccse: Rác Pál gelseszigeti lakos lopta és hozta hozzá, hogy talpbőrnek használja el. A meglévő gépszíjdarabot apósa, Solymos József, a járőr közeledtekor a pajta tetőzetének zsúpjá alá rejtette. A gépszíj a megjelölt helyről elő is került. A cipész még azt is előadta, hogy a gépszíjből öccse, Rác Pál magának is megtartott egy darabot. A járőr a gépszíj és hulladékok őrizetbevétele után felkereste Gelseszigeten Rác Pált, aki kikérdezésekor minden tagadott. A megtartott hosszadalmas házkutatás már-már eredménytelennek látszott, midőn téli hordóba el-tett savanyú paprika közül két darab 30 cm hosszú lyukas gépszíj került elő. A gépszíj ilyenképpen 70 cm hiányával — melyet a cipész talpának dolgozott fel — megkerült.

A nagykanizsai kir. járásbíróság Rác Pált lopás miatt 3 hónapi, Rác Imrét orgazdaság miatt 2 hónapi és Solymos Józsefet bűnpártolás miatt 1 havi fogházra ítélte.

*

Az I. és II. alatt ismertetett esetek arra utalnak, hogy házkutatásoknál az elképzelhető rejtekhelyek sokfélesége miatt milyen gondosan és alaposan kell eljárni.

A II. esetben az első nyomozás eredménytelen maradt, mert nem vett minden kínálkozó eszközt igénybe. A nyomozás legtermészetesebb és leginkább eredményt ígérő irányának már az első alkalomkor is a bűnjel felkutatása kínálkozott. A szíjat a tettes vagy értékesíti, vagy felhasználja, erre a két feltevésre vonatkozólag megindított adatgyűjtés már valószínűleg az első nyomozásnál meghozta volna az eredményt. A nyomozás súlypontját eleve olyan egyénekre kellett volna helyezni, akik a gépszíjnak mesterségüknek fogva hasznát vehetik (cipész, varga, kútszerelő, gépész, stb.), abból kiindulva, hogy a tettest vagy orgazdát valószínűleg ezek körében lehet megtalálni.

III.

Beküldte: LACKÓ JÓZSEF tiszthelyettes (Szombathely).

1933. évi május hó 28-án 10 óra 55 perckor a felsőszőlőki őrök a szombathelyi 3. nyomozó alosztályparancsnokságnak távbeszélőn jelentette, hogy Keller Antal, 75 éves orfalui lakos, földművest 25—26-ára virradó éjjel ismeretlen tettes megfojtotta. Egyenruhás járőr kivezenylését kérte.

KI TUDTA?

A leghíresebb angol klasszikus író Shakespeare (Sekszipír) Vilmos (1564—1616.), kinek halhatatlan drámai művei világszerte ismeretesek.

A nyomozó alosztályparancsnokság a nyomozás lefolytatására Lackó József tiszthelyettes járőrvezető és Fonyadt János őrmesterből állott járőrt, a helyszínelés megejtésére pedig Galambos János törzsőrmestert vezényelte ki.

A nyomozó alosztály járőrének, mely 28-án érkezett a helyszínre, az alábbi nehézségekkel kellett megküzdeni:

1. A helyszínt megváltoztatva, a szobát felseperve, felmosva, a bútorzatot teljesen összeforgatva találta.

2. A boncolás alkalmával nem lehetett jelen. A hullán lévő sérüléseket nem láthatta, mert a hullát a járőr megerkezése előtt már eltemették.

3. Az orvosi szakvélemény ingadozó volt, mert a hullán lévő sérülésekre vonatkozólag a boncolóbizottság nem tudta megállapítani, hogy a halált sérülés, vagy pedig betegség okozta-e?

4. Orfalu község lakossága vend anyanyelvű és mintegy 70%-a nem uralja a magyar nyelvet.

Fenti ügyben a felsőszőlőki őrök járőrei május hó 26—28-ig nyomoztak, de eredményt nem tudtak elérni.

A nyomozó alosztály járőre a helyszínre való megérkezés után a nyomozást vezető Kiss alhadnagy szakasziparancsnok irányítása mellett a póthelyszínelés megejtéséhez fogott.

Az utólag megtartott helyszíni szemle és tanúk kikérdezése a következő adatokat eredményezte:

A helyszín a tettesre vonatkozólag a legcsekélyebb támpontot sem nyújtotta. Az elhalt egyedül lakott házban, melyet fekvése miatt észrevétlenül bárki megközelíthetett. Az S. H. S. határ a háztól egész kis távolságban vonul el. Elhaltat szobájában ágyban fekvé, nyakig dunnával letakarva találták. A szoba ajtaja a cselekmény felfedezésekor nyitva találtatott, de erőszak nyoma sem ajtón, sem ablakon nem látszott. A hulla le volt vetkőzve, felső ruhái az ágy mellett álló székre voltak téve.

A takaróval fedett testrészek a feltaláláskor még melegek voltak, míg a fedetlen testrészek, mint a nyak és az arc már ki voltak hűlve.

A tanúk bemondása szerint néhány napos pofacsontja tájkán egy két pengőnyi nagyságú vérálfutás volt látható, melyből a vér néhány feje alatt a vánkossá lefolyt. A vánkossan levő vér egyes tanúk bemondása szerint a cselekmény felfedezésekor be volt száradva, míg ugyanakkor a helyszínen megfordult más tanúk bemondása szerint a vér még friss volt.

Az elhalt kezei vízszintesen a test mellett feküdtek.

A helyszínelő járőrök a lakásban 4 darab ládát találtak. A ládák zárva voltak. A lakásban álló szekrény zárjában a kulcs benne volt. A szekrényben levő ruha össze volt túrva. Dulakodás nyomai a szobában nem látszottak.

Elhaltnak a tanúk bemondása szerint 50 pengő készpénze volt, melyet néhány megelőző napokban Apátistvánfalva községben fel akart váltani. A cselekmény felfedezésekor a község összesereglett lakosai, élükön a községi bíróval azonnal a pénz felkutatásához fogtak, amit azonban a legszorgosabb kutatás mellett sem tudtak megtalálni. A pénzt a helyszínelést foganatosító járőrök sem találták meg.

Néhainak a községben hozzátartozója nem volt. Magányosan élt, lakására nem igen járt senki. A tanúk bemondása szerint az elhalt a község megszorult és hozzá forduló lakóinak kisebb-nagyobb kölcsönöket szokott adni.

Lackó tiszthelyettes a nyomozást irányító Kiss alhadnagy szakasziparancsnok engedélyével a már kikérdezett tanukat további kikérdezés céljából a községi előjáró-

ság útján magához idéztette. Egyben intézkedett, hogy a kikérdezéshez — miután a község lakosai vend nyelven beszélnek — megbízható tolmács álljon rendelkezésre.

Lackó tiszthelyettes, bár tökéletesen beszéli a vend nyelvet, ezt a tanuk előtt a kikérdezés alatt nem nyilvánította és végigjártatta a szláv nyelvhez nem értő szerepét. Ezáltal igen jól ellenőrizte a szláv tolmács által lefordított tanubemondásokat.

Míg a tanuk kikérdezése folyt, az örs járőrei adatokat igyekeztek gyűjteni az elhalt családi viszonyaira és magánéletére vonatkozólag.

Első tanuként a járőr Demeter István orfalui lakos levélhordót kérdezte ki, aki a bűncselekményt felfedezte. Demeter a következőket adta elő: 1933 május 26-án 13 óra-
kor levélkézbesítés céljából sértett lakására ment. A szoba ajtaját kissé nyitva találta, kopogtatott, de miután feleletet nem kapott, belépett a szobába. Keller az ágyban feküdt. Szólt neki, de mivel nem felelt, odalépett az ágyához és ekkor látta, hogy Keller halott. Ezután a szobaajtót kulccsal bezárta és az esetről Orfalu község előjáróságát értesítette, majd a községi bíróval és egy esküdttel a helyszínre visszatért. Hogy a hullát közelebről megvizsgálhas-
sák, a földre lepedőt terítettek és arra tették az ágyról leemelt hullát. Ekkor látták, hogy néhányak bal járomcsontján pengő nagyságú véraláfutás és megszáradt vérszomj látható. A nyakrész baloldalán kékes elszíneződés nyomait látták.

Előadta még azt is, hogy míg ő a hullát vizsgálta, addig a bíró a néhai ruháját és szekrényét átkutatta, hogy az esetleg meglévő pénzét biztosítsák. Pénzt azonban a bíró nem talált.

Tanuk újabb serege következett, kik az esetre vonatkozólag vagy semmit, vagy csak teljesen értéktelen adatokat tudtak közölni.

Lackó tiszthelyettes nem engedett. Elhalt a község megszorult egyénei részére kisebb-nagyobb kölcsönöket szokott adni. Önként adódott az a feltevés, hogy a tettest az adósok között kell keresni, ezért számbavette a kérdéses egyéneket, valamint azokat az összegeket, amelyekkel ezek néhányan tartoztak.

A kölcsönket igénybevevők egyénisége, valamint a kölcsönként összegek kicsiny volta azonban megdöntötték ezt a feltevést.

Az eddig összegyűjtött adatok a tettes kilétét illetően nem vitték előbbre a nyomozást s már úgy látszott, hogy a járőröknek eredmény nélkül kell bevonulni. Ekkor a véletlen reményt nyújtó támpontot adott a járőr kezébe.

Lackó tiszthelyettes, aki mint már tudjuk, tökéletesen bírja a vend nyelvet, arra lett figyelmes, hogy az egyik tanu a kikérdezések során a fordítással megbízott tolmácsnak valamilyen lapátról tesz említést, melyt a tolmács valószínűleg gondatlanságból a járőrnek elfelejtett lefordítani. Lackó tiszthelyettesnek ez nem került el figyelmét és megkérdezte a tolmáctól, hogy miféle lapátról beszél a tanu.

Kérdésére a tanu előadta, hogy 1933 május 25-én 19—20 óra közötti időben megjelent nála Németh Simon orfalui lakos, aki egy lapátot kért tőle kölcsön azzal, hogy arra másnapi munkájánál szüksége volna. Megmutatta lapátját Némethnek, aki kijelentette, hogy azt nem tudja használni, mert rossz. Néhaj, aki ekkor szintén jelen volt, ajánlkozott, hogy menjen el hozzá, ő jobb lapátot adhat. Németh megköszönte a lapátot és Kellert arra kérte, hogy tegye ki a lapátot a ház elé, holnap, azaz 26-án a kora reggeli órákban elmegy érte.

Németh a kikérdezés során beismerte, hogy tényleg

kért lapátot az elhalttól, azt azonban nem vette igénybe, mert időközben mástól kapott lapátot.

Lackó tiszthelyettesnek valami belső ösztön azt súgta, hogy jó nyomon jár. A járőr megállapította, hogy Németh a közeli útépitésnél vállalt munkát. Az útépitést vezető mérnök ezt igazolta azzal, hogy csak olyan munkásokat fogad fel, akik a kubikos szerszámokat magukkal hozzák. Németh 26-án reggel talicskát hozott, de lapát nélkül állott munkába. Lackó tiszthelyettesnek ez a körülmény gyanúsak tűnt fel. Miért nem vitt lapátot munkahelyére dacára annak, hogy az öreg Keller lapátját felajánlotta és lapát nélkül kitette magát annak, hogy a mérnök elzavarja és így elesik a munkától? Németh kikérdezése alkalmával erre vonatkozólag nem tudott elfogadható indokot előadni. Tekintettel arra, hogy Németh volt az egyetlen ember, kiről alaposan feltételezhető volt, hogy a lapát miatt 26-án hajnalban, vagyis a halál beállta ideje körül sértett lakása táján megfordulhatott, továbbá a fent elmondottak is gyanút keltettek, járőr Németh lakásán bűnjelek előkerítése céljából házkutatást tartott. A házkutatás során a járőr a szobában levő asztal fiókjában pénztárcát, másutt új ruhaneműket, nagymennyiségű zsírt és lisztet talált. Gyanúsított és felesége ezen tárgyak holszerzésére nem tudtak elfogadható magyarázatot adni. A pénztárcát sajátjuknak mondták. A pénztárcát a járőr számos helybeli lakosnak megmutatta, de ezek abban nem ismerték fel az elhalt tulajdonát.

Németh tagadott. Mivel bűnöségének tárgyi bizonyítékokkal való alátámasztására egyelőre nem volt kilátás, a beismerésre kellett törekedni. Ezt a törekvést hosszú kikérdezés és gyanúsított lelkére való beszélés után siker koronázta. Németh a cselekmény elkövetését a következőképpen ismerte be: 26-án 4 órakor elment Kellerhez a lapátért. A lapátot ott találta az udvaron a falhoz támasztva. Bekopogtatott Keller ajtaján. Keller ajtót nyitott, mire belépett a szobába és Kellerrel beszélgetni kezdett. Keller egy pillanatra hátat fordított, ekkor tor-
kon ragadta és fojtogatta. Keller a földre esett, tovább szorongatta a nyakát, míg élet volt benne. Ezután az ágyra emelte és dunnával letakarta, majd átvizsgálta az ágy mellett álló székre helyezett ruhákat, a pénztárcát magához vette és hazament lakására. A pénztárcában 46 pengő volt. A pénz feleségének adta át, közölve vele, hogy Kellert megölte. Felesége a pénzen a házkutatásnál talált holmit vásárolta.

Érdekes, hogy midőn a nyomozás eredményének híre futott a községben, ugyanazok a tanuk, akik az előzőleg felmutatott pénztárcában nem ismerték fel az elhalt tulajdonát, most megváltoztatva álláspontjukat, határozottan emlékeztek arra, hogy a tárcát Keller birtokában látták.

A szombathelyi kir. törvényszék Némethet 12 évi fegyházra, feleségét pedig 8 havi börtönre ítélte.

*

A leírt eset egy teljesen reménytelennek induló nyomozást tárgyal, melynél a siker a véletlennek köszönhető. A véletlen azonban céltudatos magatartás idézte elő, melyet követendő példaként ajánlhatunk. Idegen nyelvűek kikérdezésénél jó, ha az illető nyelvet értő csendőr ezt a képességet egyelőre elhallgatja és a kikérdezést tolmács útján eszközöli. A tolmács rendszerint a tanuk magukfajtajából kerül ki és így azzal közlékenyebbek, bizalmasabbak, mint a törvényt képviselő csendőrrel. A nyelvet értő csendőr ilyenformán sok mindent megtudhat, amit a tanu neki, mint csendőrnek nem említene meg.

Másik tanulság az esetből az, hogy nem mindig a

legvalószínűbb és legtermészetesebb irány a valódi. Itt tényleg kézenfekvő volt az a feltevés, hogy a kölcsönadás-sal foglalkozó sértett gyilkosát az adósok körében kell keresni. A valóság ezt a feltevést megcáfolta.

Végül rá kell mutatni arra, hogy a nyomozás elején kapott nyers adatokról — legyenek azok tanubemondások vagy helyszíni leletek, — sohasem tudjuk eldönteni, hogy azok a bűncselekmény felderítése szempontjából jelentősek-e vagy nem, gyakran még azt sem látjuk, hogy mi áll összefüggésben a bűncselekménnyel és mi áll azon kívül. Tanulság ebből az, hogy a nyomozás elején minden kínálkozó adatot fel kell ölelni és annak használhatóságáról lelkismeretes utánajárással kell meggyőződést szerezni. Ki gondolta volna ennél az esetről, hogy a jelentéktelennek látszó lapátkölcsönkérés vezet a bűncselekmény felderítéséhez.

IV.

Beküldte: SZENDE ALBERT törzsőrmester

(Szálka).

A bonyhádi Katolikus Kör bérloje 1929 november 28-án 24 órakor az őrsön feljelentést tett, hogy lakásába betörték. Az őrsparancsnok a nyomozásra Szende Albert törzsőrmestert és Bécsi István őrmestert vezényelte ki.

A járőr azonnal a helyszínre indult. A sötét udvaron és lakásban villanylámpa fénye mellett helyszíni szemlét tartott. Megállapítást nyert, hogy a tettes a hálószoba ablakának párkányára felmászva, a nyitva volt felső ablakfiókon át jutott be a szobába. Ott az ágyakat, szekrényeket, asztalfiókokat felforgatta és fessegette a Wertheim szekrény zárját is. A tettes a lakásból nem vitt el semmit, ami arra mutatott, hogy készpénzre pályázott. A további helyszínelés alkalmával azon ablak alatt, melyen át a tettes a szobába jutott, a járőr a friss sárban feketére fényezett fagombot talált. Kéz-, lábnyomokat vagy más. olyan tárgyakat, amelyeket a nyomozásnál fel lehetett volna használni, az esős időre való tekintettel nem lehetett biztosítani.

A helyszíni szemle befejezése után a járőr sértett és családja kikérdezéséhez látott.

A kikérdezés nem járt eredménnyel, sértett és családtagjai a betörésre vonatkozólag semmit sem tudtak előadni, ami érthető is volt, mert ezen időben a körben mulatságot tartottak és a bérlo családjaival együtt a vendégek kiszolgálásával volt elfoglalva.

A gyanúsítható személy kikutatásához mint támpont, ezek szerint csupán a fagomb állt rendelkezésre.

A járőr első feltevése az volt, hogy a lopás kísérletét a mulatságon résztvevők egyike követte el, látva azt, hogy a bérlo és családja el van foglalva s így a tánc, illetve kimérő helyiségtől távol eső lakásban szabadon garázdálkodhatik.

A kör helyiségében még folyt a mulatság. A járőr a rendezőket és még néhány megbízható embert kihivatott a tánchelyiségből, kikérdezte, majd felkérte őket a vendégek figyelésére, hogy azok valamelyikének ruházata nem meszes-e vagy kabátjukról a felmutatott gombhoz hasonló nem hiányzik-e.

A megfigyelés eredménytelen maradt. A járőr azután személyi ismereteire támaszkodva a közegben lakó munkakerülő és egyéb gyanus egyéneket vette gondosan sorra. Kutatás közben figyelme egy Kugler István nevű munkakerülő, csavargótermészeti fiatalemberre terelődött, aki az őrs előtt azáltal tette magát főleg gyanussá, hogy már régebb idő óta mindent latba vetett, hogy az őrs tagjainak bizalmába férközhessen. A járőr szerencsét próbált, azonnal felkereste Kuglert és felszólí-

totta, hogy az éjszakára nézve igazoljon alibit. Kugler zavarba jött, alibibizonyítása nem sikerült. Ruháinak átvizsgálásakor kitűnt, hogy a kabátjának elejéről, felülről számítva, a második gomb hiányzott. A helyszínen talált gomb a kabáton levő gombokkal teljesen egyezett. Kugler ezt látva, a cselekmény elkövetését beismerte.

Cselekményéért a bíróság 1 évi fogházra ítélte.

*

A helyszíni szemle azonnali megtartása jutatta a később oly fontos bizonyítékká váló gombot a járőr kezébe. A reggelre elhalasztott helyszíni szemlénél kérdés, hogy meg lehetett volna-e találni.

A helyszínen felkutatott adatok általában két csoportba oszthatók: vannak olyanok, melyek a gyanúsítható személyre utalnak és így annak kikutatását könnyítik meg pl. adatok a tettes testalkatára, testi hibáira, mesteriségére, helyszínnel ismerős voltára stb. Viszont vannak olyanok is, melyek révén csak nagyon ritkán lehet gyanúsítható személyhez jutni (gombhoz tartozó embert nehéz megtalálni), de annál fontosabbak, a más adatok alapján kikutatott, gyanúsítható személy tettességének bizonyítására. Ennél az esetről kizárólag a gomb bírta a tettest beismerésre.

A carabinieriere

Csendör. Olasz csendör.

Ott ismerkedtem meg vele Olaszországban. Én fogoly voltam, ő a törvény őre, az olasz király katonája. Őrizőm volt. Titokzatos volt különös kalapjával. Becsülést éreztem iránta és nem bírtam sokáig számot adni magamnak, hogy miért. Tudtam, hogy csendör, de én már akkor becsültem, amikor még nem tudtam. Sokat gondolkodtam, vajjon napoleon-kalapja, frakkyszerű kabátja, régi osztrák kardkötője, általában: különös öltözöte, vagy a lénye ábraszította-e fel bennem ezt a megbecsülést?

Öltözete mindig kifogástalan volt. Sohasem közeledt hozzánk, amikor külszolgálatából visszatért, bármily sürgős dolga volt is, amíg a külsejét tökéletesen rendbe nem hozta.

Járőrözött a hadifogolytábor környékén, elkísért sétáinkra, meggyőződött esténként, hogy rendben van-e minden tábor. S mindezt annyi komolysággal, annyi méltósággal végezte, hogy lehetetlenség volt nem észrevenni.

Sohasem beszélt ok nélkül, sohasem mondott szükségtelet, és sohasem mondott többet, mint amennyit kellett. Ha kérdést intéztünk hozzá, komoly, világos, határozott volt a felelete még olyankor is, ha kíváncsiságunkat nem volt szabad kielégítenie. Az ellenségben is a feljebbvalót tisztelő volt válassza, még ha azt volt is kénytelen felelni: Erről nem beszélhetek.

Olaszországban is csüggedés ütötte fel itt-ott a fejét a mi összeomlásunkat közvetlenül megelőző időkben. Ennek híre megakadályozhatatlanul eljutott hozzánk is. Ma-

gunk is tapasztaltunk ilyen jelenségeket sétáink alkalmával. A lakosság mind jobban kívánta a békét, s mind több részvétet mutatott sorsunk iránt.

Ő, a carabinieri, ugyanaz maradt mindig. Minden ténykedését egyforma kötelességtudással, lelkiismeretességgel, komolysággal, csüggedés nélkül végezte. Az ő királyhűségét, államhűségét és a győzelembe vetett hitét nem befolyásolta semmiféle csüggedés híre.

Szomorú összeomlásunk bekövetkezett. Ez Olaszország számára a győzelmet jelentette.

A carabinieri nem változott. Higgadt maradt akkor is, amikor egész hazája örömmámorban úszott.

Azaz mégis...

Tilos volt takarodó után bárkinek is fennmaradnia a fogolytáborban. Mi meg nem tudtunk aludni sokszor; se a gyalogos honvédtiszt, se a honvédtüzér, se én, a közös gyalogostiszt, ki minden porcikájában magyar maradt a német szolgálati nyelv mögött is. Hát hogy tudtunk volna aludni, amikor olyan rettenetesen beborult a magyár ég? Nem volt elég, hogy megmételtyezték, szétzüllesztették hadseregünket, ellenség kezére juttatták hazánk szent testének nagy részét. Aludhattunk volna-e nyugodtan, amikor otthon olyan szükség lett volna reánk és mi tétlenségre voltunk kárhoztatva. Sajgó szívünk nyugtalanzkodott, agyunk égett a gondtól. Aggodalommal tekintettünk hazánk, hozzátartozóink és a magunk sorsa elé. És takarodó után fennmaradva, az étteremben szomorúan hánytuk-vetettük meg esténként mindazt, ami ébrenlétünkben kinezott, álmunkban gyötört.

Igy talált minket csöndben minden este a carabinieri. Minden este kért, hogy: Kérem az Urakat, szíveskedjenek aludni térni. Mi minden este kértük: nem zavarunk senkit, hadd maradhassunk fenn, mert nem bírunk a fájdalomtól és a rettenetes honvágytól aludni. És ő, a komoly carabinieri, az élő szabály, most engedett. Megállott. Megkérdezte, mi fáj. Átérezte fájdalmunkat. Vigasztalt. Műveltsége, tájékozottsága meglepett. És engedte, hogy a takarodóra vonatkozó szabályt megszegjük, s mert ismerte ennek okát, mindig hozott valami olyan hírt, ami új reménnyel töltött el bennünket.

De szeretttük volna megölelni, amikor egy délután azzal lepette meg: Az urak mátl kezdve nyugodtan alhatnak, megbukott a proletárdiktatúra!

Derék carabinieri-sergente! Hadd szorítsam meg mindkét kezemet e sorokká! képzeletben most, amikor egy évtizedet meghaladó csendőrmultam van már nekem is. Akkor még nem tudtam, mik voltak benned azok az értékek, amelyeket csak tisztelni tudtam, de felismerni, nevével nevezni még nem.

Most már tudom. Csendőr voltál. Olyan, mint a magyar. **Borosnyói.**

—:o:—

Csendőrsírok látogatása és a hősi halottak iránti kegyelet. November 1-én a csendőrség kegyelettel adózott a hősök, valamint az elhalt csendőrök emlékének. A csendőrség képvisletében Szűcs István alezredes a Farkasréti, Pinczés Zoltán őrnagy a Rákoskeresztúri és Olchvdy-Milvius Attila őrnagy vezetésével a Kerepesi temetőben lévő csendőrsírokat tisztí és legénységi küldöttség kereste fel. November 1-én a Rákoskeresztúri temetőben gyász-zsoltosma volt, melyen a csendőrséget dr. Kriesfalussy-Habár Endre őrnagy, Fodor Lajos g. százados és 6 altisztból álló küldöttség képviselte. A volt csendőrségi felügyelők sirjánál egész nap — felváltva — csendőr altisztek álltak kegyeletőrséget. November 2-án 9 órakor a Kapisztrán helyőrségi templomban a Hősi Halottak lelkiüdvéért ünnepélyes gyásztisztisztelet volt, amelyen a csendőrség küldöttséggel képviseltette magát.

Hősök emléke. Október 28-án délelőtt nagy ünnepségek között leplezték le Nagytétényben a világháború hőseinek emlékművét. Vitéz Jákfal Jákfal Gyula miniszterelnök és József királyi herceg is megjelentek az ünnepségen. A résztvevők diadalkapun át mentek a Szentháromság-térre, ahol tábori misén vettek részt. Balint Béla községi főorvos üdvözölte József királyi herceget, aki beszédében visszaemlékezett a vezetése alatt harcolt ezredek hősiességére és azt mondotta, hogy Nagytétény hős fiai mindig megtették kötelességüket. Megkoszorúzták az emlékművet, majd Gömbös Gyula miniszterelnök tette le a koszorúját az emlékműre. — Zalabér községben a világháborúban elesett katonák emlékére művészi emléket állítottak. A hősi emléket most leplezték le az egész környék részvételével. Megjelentek a honvédség és a hatóságok képviselői is. Kovács Sándor plébános szentelte fel az emlékművet, majd Brand Sándor dr. vármegyei főjegyző mondott avató beszédet. — Az Országos Polgári Iskolai Tanáregyesület lélekemelő ünnepség keretében áldozott a hősi halált halt polgári iskolai tanárok emlékének. A Szódi Szilárd szobrászművész

A ruhaszövet minősége bizalom dolga.

Egyedül csak a szövetet előállító posztógyáros képes tényleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban nemes tiszta gyapjút használ fel; csak ő tudja, hogy a szövetben belüli milyen értékek vannak. A tartós minőséget tekintve árában is csak az elsőkézből minden közvetítő drágításától mentesen, a posztógyártói közvetlen történő vásárlás nyújt igazi előnyöket. Posztógyárunk állandó szerződéses szállítója, mértékszabóságunk pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — ismételten okirati elismerésben részesült állandó szerződéses felruházója. Tekintse meg örsére küldött mintáinkat. Kívánságára más mintákat is díjmentesen küldünk és kedvező fizetési módokat adunk.

TRUNKHAHN

Posztógyár és Ruhagyár Rt. Magyarország katolikus kézben levő egyetlen posztógyára. Budapest, I., Lenke-út 117. Üzemben 1922 óta 300 munkással.

Ez igen...

Mercedes

Favorit irodai
standard ...
Portable (utazó)
tokkal felsz. ...

Írógép P 420 —
P 178 50

Európa legnagyobb író- és írodagép gyárának gyártmányai!
Kérje vételkötelezettség nélkül kipróbálásra!
Különbféle használt írógépek is kaphatók!

DIXI írógépszaküzlet, Budapest, VI., Podmaniczky-utca 1. Tel.: 154-53.

által készített márványtábla leleplezésén *Havas István* országos elnök magasszárnyalású beszédben méltatta a hősök emlékét, majd *Rákossy Zoltán* ügyvezető alelnök ez alkalomra írt lendületes ódáját szavalta el. Az ünnepségen a kultuszminisztérium képviselőjében *Eyssen Tibor* dr. és *Kelethy Gyula* dr., a főváros nevében *bárá Babarczy István* dr., a Vitézi Szék nevében pedig *Lázár Domokos* tábornok, székkapitány szólaltak fel az ünnepségen.

Csendőrségi Hubertus. Október 30-án, csendes, szélmentes — kissé ködbeborult reggelen —, már a korai órákban gyülekezett a csendőr tisztikar az ország minden tájáról, hogy résztvehessen a vadászok védszentje — Hubertus — tiszteletére rendezett vadászlovagláson. A meet helyén, a Bösör-ményi-úti laktanyában, a jó erőben lévő, edzett csendőr-lovak türelmetlenül várták a vadászat kezdetét. Csakhamar meg is indultak Budaörs irányába *Rományi lovag Czögler Gusztáv* tábornok úr vezetése alatt, ki a falkamesteri tisztséget vitte. Mellette lovagoltak jobbról és balról *Kricsfalussy-Hrabár Sándor* és *vitéz Biró József* századosok, mint ostorosok. A résztvevők csoportját *Huba Ferenc* alezredes vezette. Résztvevők a lovaglásban: *Oláry Sándor* alezredes, *vitéz Seebérgi Sasváry József*, *Schivny á Saint-Aulaire Richárd*, *Szilády Gyula* őrnagyok, dr. *Mikecz Béla* törzsállatorvos, *Szerencsy Árpád*, *vitéz Péterffy Jenő*, *Nemesmonostory Jenő*, *Berweiler János*, *Bernáth Sándor*, *Sároy Külmán*, *Zékány Zoltán* századosok, *vitéz Kapossy Gyula* és *Ditrói Zoltán* g. századosok, *Benedek Géza*, *Kovács Andor*, *Pallós András*, *Marton Gyula* főhadnagys, *Zajzon Jenő* hadnagy és *Argay Ferenc* g. hadnagy. Budaörs déli szegélyén kezdődött a vadászat, gyönyörű, változatos terepen, két hatalmas mászat, több természetes és mesterséges akadályon át, körülbelül 15 kilométeres távon. Budakeszi irányába. A négy kör gyorsan követte egymást Budakeszi nyugati kijáratához, ahol a Halalinál a beérkezett lovasokat *Kézdissenléleki Voloncs István* alezredes úr fogadta. A jólsikerült vadászlovaglás után a résztvevők a tisztifőkezdésben társasbédre gyülekeztek, melyen *Rományi lovag Czögler Gusztáv* tábornok úr mondott felkőszöntöt.

Dicséretet. A m. kir. csendőrség *Felügyelője* dicsőő okirattal látta el. A debreceni VI. kerület állományából: *Szendi István* őrm-t, mert különleges és felelősségteljes szolgálatát éveken át kiváló buzgalommal, éberséggel és teljes odaadással látta el. — A székesfehérvári II. kerület parancsnoka dicsőő okirattal látta el: *Harsányi Ferenc* thts-t, mert Bodajk község utcáján 1934 augusztus 2-án egy ön- és közveszélyes örültet — ki kezében volt ökölnagyságú követ több polgári egyént megtámadott és megsebesített — szolgálaton kívül, saját testiépességének veszélyeztetésével ártalmatlanná tett, miközben könnyebb sérülést szenvedett. — A szombathelyi III. kerület parancsnoka dicsőő okirattal látta el: *Orbán Ferenc* thts-t, mert a Kormányzó Úr Ő Főméltósága legmagasabb személynének biztonsága érdekében igen felelősségteljes és megerőltető szolgálatot 4 éven át a legnagyobb lelkiismeretességgel, hűséggel és éberséggel, valamint példaadó magatartással, kiváló eredménnyel látta el. — Nyilvánosan megdicsőő: *Szamosi József* őrm-t. *Buda István* és *Oszkó István* cső-t, mert a Kormányzó Úr Ő Főméltósága legmagasabb személynének biztonsága érdekében felelősségteljes szolgálatukat fáradtságot nem ismerve, nagy buzgalommal, kiváló eredménnyel látták el. — A szecsi V. kerület parancsnoka nyilvánosan megdicsőő: *Sebestyén Miklós* thts-t, *Sándor János* II. őrm-t, *Vágó János* és *Sánta Sándor* cső-t, mert a Kormányzó Úr Ő Főméltósága legmagasabb személynének biztonsága érdekében szolgálatukat fáradtságot nem ismerő buzgalommal és odaadással, lelkiismeretességgel és fegyelmezettséggel teljesítették. — A debreceni VI. kerület parancsnoka

dicsőő okirattal látta el: *Soóky Gábor* thts-t, mert mint irodai segédmunkás fáradtságot nem ismerő szorgalommal, nagy szaktudással, erejének teljes megfeszítésével működött. Megbízhatóságával és különleges munkakörében tanúsított pontosságával és példás lelkiismeretességével parancsnokának mindenkor hűséges és kiváló támasza volt; *Botos Benjamin* thts-t, hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése, alárendeltjeinek nevelése, fegyelmezése és vezetése terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Szirmai Mihály* őrm-t, hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése és mint őrsparancsnokhelyettes alárendeltjeinek nevelése, vezetése és oktatása terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Hegyesi Ferenc* őrm-t, hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Erdélyi Lőrinc* őrm-t, hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése és mint őrsparancsnokhelyettes alárendeltjeinek nevelése, vezetése és oktatása terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért. — Nyilvánosan megdicsőő: *Csenki Pál*, *Szabó Vilmos* és *Alexai Károly* őrm-t, hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése, mint őrsparancsnokhelyettesek pedig alárendeltjeik nevelése, vezetése és oktatása terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért; *Szakács András*, *Csizma Sándor*, *Balázs György*, *Jámor Ferenc*, *Kovács László* és *Cs. Nagy Lajos* őrm-eket, hosszú csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett buzgó és eredményes tevékenységükért; *Fenyő János* thts-t, hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése, alárendeltjeinek nevelése, vezetése és fegyelmezése terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *D. Pócsi Lajos* őrm-t, *Nagy Sándor* IV. és *Cséke Zsigmond* őrm-eket, csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért.

Az 1-es népfelkelők emlékünnepe. A jevremonváci ütközet huszadik évfordulóján tartották meg hagyományos ezredűnnepeket a budapesti m. kir. 1. népfelkelő gyalogezred életben maradt katonái. Délelőtt a józsefvárosi plébániatemplomban tartott gyászmisét és szentbeszédet *Surányi Ferenc* komáromi apátplébános mondta. A gyászmise után küldöttség ment a Ferenc József honvéd laktanyába, ahol *Mezőffy Agoston* miniszteri tanácsos, volt százados, koszorúzta meg az ezred és a testvér 1. honvéd gyalogezred emléktábláját. Egy másik küldöttség a Névtelen Hősök emlékművéhez vonult, ahol a koszorút *vitéz Nagymegyeri Raics Károly* altábornagy tette le. Utána ünnepség, majd este társasvacsora volt, melyen *Raics* altábornagy és még többen mondtak magasszárnyalású emlékbeszédet.

Fegyverhasználat. A balatonszemesi őrs állományába tartozó *Farkas Sándor* I. tiszthelyettes október 5-én 18 óra 10 perckor Balatonöszöd határában szolgálatellátás közben orrvadászaton érte tetten *Somodri József* szoldái lakost. Az orrvadász fegyvert emelt a járőrre, de *Farkas* thts., megelőzve az orrvadászt, két lövést tett feléje. Az orrvadász ekkor a közeli erdőbe menekült s a járőr elől a sötétben hamarosan eltűnt. Eddig még nem lehetett megállapítani, hogy a fegyverhasználatról megsérült-e. A járőr sértetlen maradt. Az őrs a szökésben lévő orrvadász elfogása végett nyomoz. A kivizsgálás megindult.

„A világháború”. Írták: *Aggházy Kamill* ny. ezredes és *Stepán Valér* százados. Igen nagy érdeklődést keltett az 1934-es könyvpiacra. Több ezer példány fogyott el belőle, úgy-

Pollák Rezső

„ALBA” cipőáruháza
Székesfehérvár

Bőr- és lakk-síma zugoscipők,
csizmák, női és gyermekcizmák
legjobb beszerzési forrása.

Kedvező fizetési feltételek. — Kérjen képes árjegyzéket

BÚTOR részletre előleg nélkül

GOLDNER ZSIGMOND ÉS FIAINÁL
BAROSS-UTCA 43 ÉS 44.

TRIBON RUHÁZATI RT. BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14.

Az összes előírt és extra egyenruhaszövetek, kész férfi, női és
gyermek téli kabátok.

hogy a kiadónak módjában van a 320 oldalas és 54 képpel ellátott díszes kiállítású könyvet, erős kartonba kötve, egészen szokatlannul olcsó árban, 2 pengő 90 fillérért a m. kir. csendőrség tagjainak postán bérmentve megküldi. Akik a könyvet megrendelni óhajtják, nevük és állomáshelyük pontos feltüntetésével mellett küldjék be fenti összeget a következő címre: *Lantos* könyvkereskedés, Budapest, IV., Múzeum-körút 3.

Az új magyar Katonai Büntetőtörvénykönyv című, 280 nagy októvoldalra terjedő könyve árát Dr. Jilly László őrnagy-hadbíró 1935 január végéig átmenetileg 8 pengőről 6 pengőre szállította le. A vételár 1 pengős havi részletekben is fizethető. Részletfizetésnél portó 50 fillér, egyébként portómentes. A csendőrségnél is nélkülözhetetlen, kiváló segédkönyv, megrendelhető a szerzőnél (Pécs, csendőrkörület).

Csendőrségi Közöny. 21. szám. Személyes ügyek. Miniszeri rendelet. Kinevezettek: Alhadnagyokká: *Husi Lajos IV.*, *Bánke János I.*, *Varga György I.*, *Havasi (Geiger) József II.*, *Madaras Elek VII.*, *Oszoli István IV.*, v. *Nagy József IV.*, *Mészáros Ferenc II.*, *Németh Péter VII.*, *Gellérthegyi Albert I.*, *Gonda István VII.*, *Kellei György III.*, *Kanász István V.*, *Székely Miklós II.*, *Lidi Flórián VI.*, *Csuti Mihály II.*, *Futó István IV.*, *Bicskai József IV.*, *Derecskei János VII.*, *Pap Lajos VI.*, *Vigh György III.*, *Boldog József VI.*, *Kádár István I.*, v. *Kurucz István VII.*, *Csonka Imre I.*, *Velencei Márton II.*, *Bereczki Máté IV.*, *Mihály Sándor VI.*, *Mészáros József IV.*, *Lukatos Sámuel I.*, *Lányi Nándor I.*, *Farkas László I.*, *Pallag Károly II.*, *Tóth István VI.*, *Fésüs János II.*, *Olajos József VII.*, *Puskás Lajos III.*, *Tihanyi József VII.*, *Holló Lajos I.*, *Horváth György III.*, *Kárpáti Marián VII.*, *Kiss Sándor VI.*, *Pindes József IV.*, *Agárdi Miklós VI.*, *Szabó Lajos VII.*, *Büki János IV.*, *Mester Sándor IV.*, *Pataki Dénes V.*, *Kiss M. István V.*, *Papp Imre V.*, *Németh János IV.*, *Bódi János III.*, *Barna Imre VII.*, és *Péter Miklós I.* kerületbeli thtts-ek. — Állandó nyugállományba helyezettek: *Pap László I.*, I. kerületbeli szds., *Orbán István I.*, *Szerényi Károly VII.*, *Bereczki István VII.*, *Kádár András VI.* kerületbeli alldgy-ek *Nagy Sándor III. V.*, *Török János VII.*, *Balázs Lőrinc VII.*, *Timár Márton IV.*, *Péter János VII.*, *Vérsi József VI.*, *Ferencz Gyula II.*, *Bajza István I.* és *Németh István I. III.* kerületbeli thtts-ek. — Várakozási illetményekkel szabadságoltattak: *Végvári (Vágner) Miklós VI.* és *Tölgyesi Sándor VII.* kerületbeli thtts-ek. — Névváltoztatások: *Temer Lajos* thtts. családi nevét „*Temesvári*”-ra, *Maretyák István* thtts. „*Marsai*”-ra, *Arnóczy Albert* törm. „*Arnóti*”-ra, *Ivancsik József* törm. „*Iglódi*”-ra, *Hangó János* es. „*Haraszti*”-ra, *Ilabany István* őrm. „*Abonyi*”-ra *Plakinger (Plackinger) Győző* thtts. „*Pálhidai*”-ra, *Habera Géza* prbeső. „*Haraszti*”-ra, *Keszei Dezső Károly* cső. „*Kövesi*”-re. *Mándli János* prbeső. „*Magyarlaki*”-ra, *Mulasics Ferenc* prbeső. „*Magasmartí*”-ra és *Schulmann Gyula* prbeső. „*Solymosi*”-ra változtatta át. — Szabályrendeletek. Tananyagbeszámoló kiegészítése. — Vasúti árcképes igazolványok térítési díjának elszámolása. — Állam- és társadalomellenes rádió-propaganda hallgatásának tiltása. — Ideiglenes Ruhagazdálkodási Utasítás jelzése. — Az 1934. év IV. negyedévében hasz-

nálándó közúti adóbélyegek ellenőrzése. — Távbeszélődíjaknak vidéki kinevezési postahivataloknál a m. kir. postatakarék-pénztárra kiállított csekkel való kiegyenlítése. — Fémvezetékek nélkül, vagy fémvezetékén nagy váltakozó áramú áramnak segítségével működő (rádió) táviró, távbeszélő és villamosjelző berendezésekről, valamint az ilyen berendezésekhez szükséges készülékek és alkotórészek előállításának, forgalombahozatalának szabályozásáról szóló rendelet kiegészítése. — Tüzifa-szállítási igazolványok érvényességi idejének megállapítása.

Felhívás a „parasztírókhoz”. Az a siker, mely az újban feltűnt, úgynevezett parasztírókat kíséri, kétségtelenül annak a jele, hogy az egyszerűbb emberek között is vannak tehetséges művészek, írók és költők, akik elzárva a világtól, nem tudnak érvényesülni. Ezen szeretne segíteni *Bálint János* kispap (Érsekség), aki maga is költő s egy olyan verses és prózai gyűjteményt akar kiadni, amelyben csak földműves-, kispapok, kispapok szerepelnek. Tekintettel arra, hogy nem tudhatja mindenkiről, hogy ki ír, ki nem, ezúton is tisztelettel kér minden olyan kispapját, földművest, erdőszel, halászt, egyszerű mezőgazdasággal foglalkozó embert, tekintet nélkül arra, hogy hány iskolát végzett s jelent-e meg már valami írása, hogy közölje vele pontos címét legkésőbb november 30-ig. Ugyancsak kéri azokat is, akik ilyen emberekre tudnak, hogy azok címeit szíveskedjenek vele közölni.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít: *Dél József* ny. tiszteljes, Budapest, VII., Kerégyártó-utca 71; *Fekete Imre* ny. törzsőrmester, Új-Hatvan, Toldi-utca 2 és *Várfai Mihály* polgári altiszt, Budapest, I., Böszörményi-út 21. *Árak és munkadíjak:* szép, új dísztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó, nagyság szerint 5–6 P, régi toll átkötése, pótlás nélkül 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése, pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli.

SZEMÉLYI HÍREK.

Szakasziparancsnoki teendők ellátásával megbízták. A miskolci VII. kerület állományában: *Gödri József*, *Horváth Vince*, *Csibrán Miklós* és *Joó János* thtts-ek.

Őrparancsnokká kinevezettek. A debreceni VI. kerület állományában: *Kornya Ferenc*, *Molnár József*, *Hegedűs István II.*, *Pintér Sándor*, *Tulipán István*, *Bede József*, *Szombati János*, *Tökés Miklós*, *Czibere Miklós*, *Kemény Gyula*, *Tompai Miklós* és *Kiss Antal II.* thtts-ek.

Házasságot kötöttek. A székesfehérvári II. kerület állományában: *Tóth Géza I.* törm. *Almádi Annával*, *Bodajkon* és *Jákli Imre* törm. *Csoma Mária*val, *Veszprémben*. — A pécsi IV. kerület állományában: *Varga István V. v. törm.* *Gergő*

TELEPES ÉS HÁLÓZATI RÁDIÓK GRAMOFONGÉPEK ÉS LEMEZEK CSILLÁROK

Részletre is legolcsóbban. Csereakció.

Reich Miklós cégnél

Budapest, VI., Vilmos császár-út 45. szám. Nagymező-utca sarok.
Kérje a legújabb árjegyzéket!

Különleges fizetési kedvezmény

a m. kir. csendőrség tagjai részére.

Egyes bútorok és teljes berendezések. Szőnyegterítés. Ebédli- és futószőnyegek, szalonok, paplanok stb. Ágy-nemű és fehérnemű vásznak. Ruhaszővegek. Csillárok.

Egyszerre szerzi be és Ön tesz ajánlatot, hogy kíván fizetni.

Központi Lakásberendező-nél
Budapest, VI., Liszt Ferenc-lér 5. Telefon: 271-77.

Vidékre megbízottal küldünk hívásra

Magyar csendőr a magyar gyártmányú

SCHMOLL-PASTÁ-T

használja!

**Hol? Fürth Testvérek, Telefon: 373-78.
Budapest, Károly-krt. 1.**

Csendőrök és hozzátartozók egyenruházat cikkek, érmekből, jelvényekből, csipke-, szalag-, gomb-, paszománycikkek 10% engedményt kapnak

BÚTORT legelőnyösebben a készítőnél
Részletkedvezmény!
Hádl István műbútorasztalos
Budapest, VIII., Baross-utca 22.

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL

EBEDLŐSZŐNYEGEK

P 65-től

P 21-től

Fotelágyak, paplanok, vasbútorok, futószőnyegek, fehérneművásznak, ruhaszővegek.

Lakberendező Vállalat

Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

Elyszébbtel, Erdősokonyán és K. Molnár József törm. Szuda Máriával, Keskeménen.

Elhalálozás. Papp János I. lovas tiszthelyettes a nyíregyházi ős parancsnoka, november 7-én fél 19 órakor asztalmas hörghurut betegségben elhalt. Holttestét 9-én helyezték örök nyugalomra. Az elhaltat felesége és 7 gyermeke gyászolja.

Elhalálozott: Bálint Ignác IV. kerületbeli v. törm. Mátyás nevű fia és Szécsi János IV. kerületbeli törm. János nevű fia.

Született: Juhász Gábor II. kerületbeli thtts-nek Sándor Gábor nevű fia, Takács Sándor IV. kerületbeli thtts-nek Sándor nevű fia, Berkó János IV. kerületbeli thtts-nek János nevű fia és Sipos István VII. kerületbeli thttsnek István József nevű fia.

• Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átciszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat első oldalára piros trónnal: „Szó szerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel kettes sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kézirattal nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbellyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteltíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát bejegyzésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszába szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánlevelet akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbellyeget mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá

kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelek, azok tartalma vagy beküldőik kitétele felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrségi közlöny”-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másoktól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább félévre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.512. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni. Szerkesztőségi órák naponta 8–14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bőszörményi-út 21. szám.”

—:0:—

Győri ős. Azóta bizonyára elolvasta legutóbbi számunkban Bíró Kálmán százados úr cikkét s kételyeit a cikk eloszlatá. Felfogása különben a levele szerint helyes.

G. J. csendőr, Balatonboglár. Tartalékpéldányunk nincs minden számból, az egész évfolyamot nem kaphatja meg.

Mitévő legyenek. Őrskihallgatáson jelentse az ügyet s kérje, hogy az szolgálati úton továbbterjesztessék.

55.555. Ahány nősülési ügy, annyiféle. Mindegyiket a részletkörülmények egész sora dönti el. Senkinek nem mondhatjuk tehát, hogy adja be a kérvényt, de azt sem, hogy ne adja be. Ha beadja, semmi bántódása nem lesz belőle, a legrosszabb esetben nem engedélyezik. Ezt a kockázatot minden csendőrárnak is vállalnia kell.

Bácska. Azt is igazolnia kell, hogy a nyugbérpénztárba az illetékeket fizette. Azután szolgálati úton terjessze fel az ügyet a kerületi parancsnoksághoz, hogy állományparancsban tárgyalható legyen.

Castelnuovo. A szolgálatban töltött idő egyharmada pihenő. A szolgálatban töltött időhöz pedig a lesre elért időtartam is hozzátartozik, pihenő tehát ebben az esetben a teljes 31 óra egyharmada.

Sz. D. csendőr, Perkáta. Kétszeresen is megérdemelte a jutalmat, mert egész fiatal csendőr létére érte el a szép eredményt. Csak így tovább.

111. Az Illetményszabályzat 69. §. 1., 2. pontja értelmében a vízhordási átalányt az ős kapja, vagyis az őrsparancsnokságnak kell azt kezelnie. Természetes azután, hogy a vízből a laktanyában lakó valamennyi csendőrnak — nőknek is — meg kell kapnia a maga részét anélkül, hogy azért külön fizetne. Önök igen furcsán fogják fel a vízhordási átalány rendeltetését, ha azt hiszik, hogy az csak a nőtlen legénység jólétét hivatott előmozdítani, a laktanyabeli nők pedig fizessenek a vízért külön. A vízhordási átalány kezelése a fentebbiek szerint nem is tartozik a közzgazdálkodásra, de ha már rábízta az őrsparancsnok, ne tekintse ezt a nőtlenek olyan járandóságnak, ami csak őket illeti meg. Azt pedig az őrsparancsnoknak kell szabályoznia, hogy a vízhordási átalány keretében mennyi vízszolgáltatás illeti a közzgazdálkodást és mennyi a laktanyabeli nőket. A laktanyán kívül lakó nők

A csendőr vásároljon

MÁRER

egyenruházati intézetében,
Budapest, VIII., Baross-tér 9. T.: 321-78
Mindennemű egyenruházati és felszerelési
cikkek legolcsóbb beszerzési forrása.

45 év óta fennálló, szakképzett egyenruhászabóság és sapkaműhely.

azonban az átalány terhére nem láthatók el vízzel, mert az átalány alapja az, hogy a laktanya milyen távolságra esik a kúttól.

Dráva. A nyugállományba helyezettek nősülési ügyét szabályozó rendelet kiadás alatt áll. A honvédségnél az engedély megadásának, tehát az özvegyi nyugdíj biztosításának egyik feltétele, hogy az egyházi esketésre vonatkozó nyilatkozat az iratok között legyen éppen úgy, mintha az érdekelt a tényleges állományban nősülne. Ezt a feltételt kiterjesztik a nyugállományú csendőrökre is.

Isaszeg. Tiszti címeket keres, de elfelejtette a levelét aláírni. Eltekintve attól, hogy aláíratlan levélre elvből nem adunk választ, a tiszti címekkel kapcsolatban egyébként is tudnunk kell az érdeklődő személyi adatait. Ismételve meg a levelét.

Tanító. Lapunk legutóbbi számában „11.111” jellegre megüzentük, hogy a katonai szolgálati idő igazolásához milyen okmányokat követelnek meg. Tessék azt elolvadni az örsön, hátha hasznos lesz. A volt brassói csendőrkörület iratait a budapesti kerületi parancsnokság őrzi, de a népfelkelőkre vonatkozó iratok megszállt területen maradtak. Személyi lapját különben is az új parancsnoksághoz küldötték meg áthelyezése alkalmával, így talán a szentesi csendőr osztályparancsnokságnál meg lehetne azt találni. Tessék közvetlenül odafordulni. A bieltizi tábori csendőrség irattára nem került át hozzánk, sorsa ismeretlen, de bizonyára akadnak volt tábori csendőrök, akik az együttes szolgálatra visszaemlékeznek, esetleg tisztek is. Ezen az úton kellene nyilatkozatokat beszerezni. Esetleges erre vonatkozó felhívást hírrovatunkban szívesen közlünk.

Szegedi nyugdíjas. A rendelet kiadás alatt áll. A kivizsgálás a nyugdíjasoknál csak az ara erkölcsi mivoltára fog kiterjedni, anyagiakra nem. Egyébként olvassa el lapunk 1932. évi 2. számában a „Periár” és 3. számában a „Szébb jövő” jellegre küldött üzeneteinket. A különbség csak az, hogy az anyagi vonatkozású okmányokat nem kell csatolni.

Maros. Lovas tanfolyamokra a jelentkezések esetenként kiadott parancsokra történnek. Az, hogy csak nemrég véglegesítették, nem akadály a jelentkezésnek.

M. I., Gamás. A statisztikai űrlap beküldése az 1924. évi 4. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 247.932/1929. B. M. körrendeletben foglaltak miatt szükséges, a külön jelentkezés pedig a rendőri büntetőbírói eljáráshoz nyújt alapot. Ezért kell a közúti közlekedési balesetekről statisztikai űrlapot is, meg külön jelentést is beküldeni.

Orsova. 1. A tisztviselő a maga szolgálati ideje után akkor is megkapja a nyugdíját, ha férjhez megy. Ha azonban a férj is közalkalmazott, akkor a feleség a lakbérnek csak a felét kapja. 2. Az utolsó előtti mondatot is el kell olvasni, hogy megértse a dolgot. Azokban az iratokban, amelyek a figyelőlaphoz fűzve kell megőrizni, piros tintával keretezzük be azokat az adatokat, amelyek a figyelőlapp kiöltéséhez szükségesek. Ha például a figyelőlapp tudakozólappra kapott válasz alapján készíti el az örs, a tudakozólappot a figyelőlaphoz kell fűzni s piros tintával kell bekeretezni azokat az adatokat, amelyek a figyelőlapp vezetéséhez is szükségesek, amelyek tehát az 1–18. rovatokat kitöltik. 3. A parancsnoki gombot csak örs- és szakaszparancsnokok viselhetik. De ez csak az örsök fölött parancsnokló szakasza-

rancsnokra vonatkozik, a tanalosztálynál segédoktatóként alkalmazott szakaszparancsnokokra nem.

Családi iratok. A magyar ember a régi időkben elsősorban harcos volt, sokan éppen hadi ténykedésükért emelkedtek jobbágy-sorból nemességre. Az idők folyamán azonban az utódok sokszor elszegényedtek, szolgálatba állottak, egyszerű paraszti sorba jutottak és nemességük feledésbe ment. Ma is igen sok magyar ember él, aki nem tudja, hogy ősei nemeselek voltak s így őt is megilleti a nemességgel ma még vele járó jog, hogy vagy címet használhasson, esetleg előnevét, ha családjának volt, vagy legalább is a neve előtt a „nemes” kitételt használhassa. Sok család van ma is a Csonkaországban és az elszakított részekben, ahol régi családi iratok, esetleg nemesi levelek is a padláson, kamrákban hevernek, mert anyagi értékük nincsen, holott ezek helye a Magyar Nemzeti Múzeum levéltárában lenne, ahol a családtörténetek megírásával foglalkozók ezekbe betekintheznének és az utókor részére fontos adatokat örökítenének meg. Megtörtént például nemrégiben, hogy egy csendőr a nagyatyja temetésén otthon volt szabadságon s előkerült egy láda tele régi, esárgult iratokkal. A csendőr át is nézte azokat, de mivel már mind porosak, dohosszagúak voltak s legtöbbjé el sem tudta olvasni, mert latinul és régi írással voltak írva és a birtokpercek — nézete szerint — úgy sem bírnak már fontossággal, mert a volt birtokot úgysem lehet már visszaszerezni, az egész láda tartalmát elégette. Ha tudta volna, hogy családj történetére milyen fontos adatokat tartalmaznak az elégett régi iratok, nem égette volna el őket. Az összeomlás pótolhatatlan veszteségei közé tartozik számtalan családi okmány megsemmisülése is, mert ezek az okmányok is fényes nemzeti múltunk bizonyítékai. Aki tehát szereti azt a rögöt, amely ezer éven át magyar volt és magyar lesz, akikben él az ösök iránti tisztelet, ne hagyja a multa vonatkozó iratokat elkallódni és elpusztulni, hanem juttassa el a Magyar Nemzeti Múzeum levéltárába (Budapest, Vá. I. ker., Bécsikapu-tér 3–5.), ahol feltű gondossággal fogják azokat megőrizni. A Magyar Nemzeti Múzeum levéltára, ha csak levelezőlapon is értesítést kap, hogy itt vagy ott családi iratok vannak, melyeket megőrzés végett a Múzeumnál letétbe óhajt valaki tenni — ami természetesen a félre nézve díj- és költségmentesen történik —, a legnagyobb készséggel gondoskodik az iratok elszállításáról is.

M. fhdgy., Makó. Az osztrák háborús emlékérem odaítélésének a feltételei között a levélben tárgyalt szempont nem szerepel, szolgálati úton tehát az igényt bejelenteni nem lehet. Alkalomadtán az osztrák követségen szóvá lehetne tenni, talán méltányolnák is.

N. M. I. Különlő feleség után akkor sem illetékes a családi pótlék, ha tartásdíjat fizet. 2. Olvassa el lapunk múltévi 23. számában közölt 83. sz. leksikonválaszunkat.

Kéziratok.

Zetelaka. Kivonatossan közölni fogjuk.

Dicső. A nyomozás még nincs befejezve. Amikor majd a gyanúsított megkerül, küldje be újra.

Karácsonyi történetek. Humora meglehetősen nyers, különösen karácsonyi történetnek. Ha lehet rajta enyhíteni, úgy, hogy azért a humor benne maradjon, közöljük.

Legolcsóbban vásárolhat a csendőr

ágynemű és fehérnemű anyagokat, kész fehérneműt és minden egyéb ruházati cikket, kaki- és civilruházóveteket a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett

MÜLLER I. csendőrségi ruházati üzletében

Budapest, VII., Dohány-utca 67. szám.

(Szövetség-utca és Hársfa-utca között)

Nagybecsű rendeléseiket kéri BARTA JÓZSEF, a Müller-cég beltagja

KOVÁCS Bútorcsarnok

Háló-, ebédlő-, úri és kombinált szobák legolcsóbban részletekre is

Vidőkre ingyen csomagolás. — Saját üzem. — Telefon: 96-1-84

Üzlet: Budapest, VIII., Üllői-út 30. Telefon 44-6-66.

tarlós, modern kivitelben, kényelmes részletezésre kapható:

BÚTOR

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.
Fióküzlet: VII., Péterfy Sándor-u. 40. Hernád-u. sarok.

Garantáltan vízmentes saját készítményű

tiszti cugoscipő, lovaglósizma, szolgálati cipő zárnyelvvel, olcsó árban, elsőrangú minőségben kapható mérték szerint is.

TURÁN SPORTCIPŐÜZEM

IIJ. Tornóczky János

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 49. sz. Telefon: 22-3-53

Címre ügyelni! Mindenféle sportcipő készítését, javítását vállalom!

Naplóm a világháborúból.

— Harcok a gyönyörű Erdélyért. —

Írta: KÓRIK GABOR
tiszaleti földműves, volt népfelkeltő
örmester.

(22)

Ágyúik is sűrűn dörögtek. A lövedékek bűgásai egymásba olvadtak. Szegény városka, ami eddig megmaradt belőle, most fog elpusztulni. Gyorsan, egymásután gyúltak lángba a házak. Az otthonmaradt, vagy a csapatainkkal megérkezett kevésszámú helyi lakosság szomorúan nézte háza, tűzhelye pusztulását.

Bementem a közeli községházára, ahol augusztus 21-én a zászlóaljirodánk volt. Most itt is mindent összetörve, széthányva, összetaposva találtam. Az állami anyakönyv is szét tépve, szétszórva hevert a szoba padlóján. A gyönyörű írással írott lapjait össze-vissza szaggatták. Házastársak egybekelelési rovatai, halálesetek, születések bejegyzése, a késő időkre félretett okiratok mind ott heverték a padlón szétszaggatva, bemocskolva. Szerencse, hogy az ellenség nem lőtte a templomot, különben nem lett volna egy talpalatnyi hely sem, ahol a tartalék megállhatott volna. Rajvonalba alakult szakaszaink nem voltak semmi veszélyben még, az apró fegyverek lövedékeit vagy az előttük fekvő hegy fogta fel, vagy tovább mentek magasan a semmiségbe. Az ágyúk tűzétől is mentesültek, mert a lövedékek a városra hullattak és a városon túl Szentmiklósig. Én unalmamban az eltépett anyakönyvi lapokat olvastattam, de sokszor félbeszakadt az olvasásom, egy-egy rettenetes robbanás annyira megrázta az egész épületet. Az udvaron, vagy az utcán robbantak a lecsapódó gránátok. A templom és környéke sértetlen maradt, úgy állott ott, mint egy kis sziget, amely körül mindent elsőpró vihar dühöng. Pedig az ellenségtől rossz néven sem lehetett venni, ha egypár lövedéket a templomra is küld; mert hiszen a tűzérkapitány maga végezte a megfigyelést. A telefonvezeték a torony ablakán nyúlt le és így kapcsolódott össze a kertekben felállított ütegekkel.

A rajvonat már megközelítette az erdős hegy legmagasabb részeit, de egyelőre nem mehetett tovább. Az előtte fekvő terep a biztos veszedelem volt. Várni kellett, amíg beesteledik. Ágyúink ugyan működtek, de nem olyan teljes erővel, mint az ellenség ütegei. Úgy látszott, hogy vagy nem vonult fel elég ágyú, vagy nem jöhetett megfelelő löszerpótlás az ellenség erős tüze között.

— „Majd estére!” — gondoltuk mindannyian. Beesteledett, de az ellenség tüze nem csendesedett, sőt fokozódott. Tűzérésünknek többen meghaltak, vagy megsebesültek. Égett az egész város. Recseg, ropog minden kerítés, ami fenyőből van. A cseréptetők pattogása hasonlított a puskatűz hangjához. A lecsapódó gránátok robbanásától reszket a föld. Füst, láng, oszlopok, gránátok felháytt portölcsérek egymásba vegyültek. Sokan voltak az égő városban, — gyalogság, tűzérés, ennek a lovai, s néhány szegény lakó, de egyetlen hangos szó sem hallható; pedig valóságos pokolban voltunk. Mindamellott a

leggyengébb szívű honvéd is tudta, hogy közeledik az az idő, amikor bármi áron is előre kell mennünk, mert a hátrálások ideje ránk nézve elmúlt. Mi csak most már előre mehetünk, ha mindnyájan meghalunk is!

Este tíz órakor az ellenség tüze megcsendesedett, gondolni lehetett már arra is, hogy a konyha bejöjjön a paszulygulyással. A konyhák az egész idő alatt Szentmihály innenső oldalán egy völgyben húzódtak meg, a zászlóaljparancsnokság is itt volt. Baróthy százados úr, a zászlóaljparancsnok tehát útbaindította az olyan konyhát, amelynek a százada megközelíthető volt... Éjjel lehetett, amikor teljes ágyúzásmentes időben, csak az égő, recsegő, ropogó város kísérteties világításával megjelenik konyhánk a jódag paszulygulyással. A lehető legnagyobb gyorsasággal megebédeltünk. A rajvonatbelieknek, akik tőlünk négyszáz lépésre voltak, dézsákban szintén beküdtük a vacsorát, s a konyha ezután lassan kivonult, nehogy valami lövedék kilukassza. Kár is lett volna érte. A szakácsok nagy sietéssel tünktek el, mert az elült vihar minden percen újból kitörhetett.

Felvonulunk mi is.

Az éjjeli ebéd után, a tűzmentes csendben felvonultunk mi is az előttünk lévő hegyre, s a vízmosság árkaiban, a sűrű fenyőligettől eltakarva, csöndesen meglapultunk. Ekkor légvonatban ötszáz lépés választott el minket az ellenségtől, csupán egy fenyves borította a mély völgyet, mely közöttünk volt.

(Október 12.) Csütörtök. Az éjjel végrehajtott előbbrehúzódsunkat az ellenség nem zavarta meg. Így a minket előző rajvonat is lassan felhúzódtott jó magasra, a Pogányhavas oldalán. Vonatunknak ez a része így most mentesült az ellenség ágyútűzétől. Amde tovább nem mehetünk, s így kénytelenek voltunk beásni magunkat. A hegyormon befészkelte ellenség ugyanis hajnalban észrevette törekvéseinket és gépfegyvereivel és kézfegyvereivel örült módra tüzelt a hegyről lefelé. Ágyúi a Szépvíz és Pogányhavas közötti alacsonyabb hegyet lőtték, amelyen mi a tartalékkal töviskesdisznó módjára lapultunk, — de tűz alatt tartották a Gyimesnek vezető műutat is.

Amint a fentiekől látható, a dió, amit meg kellett törnünk, elég kemény volt. Tűzérésünk még nem volt elég erős ahhoz, hogy a Pogányhavast megdolgozza. Pótlásra kellett várunk, s ezért nem volt szabad kockáztatni még a rohamot. Nagy áldozatokkal járt volna és aligha vezetett volna sikerre.

E napon (október 12) tétlenül pihentünk, jó közel az ellenséghez, s ha a sűrű fenyves nem lett volna, az ellenség belátozott volna abba a konzervás bádogba, amiből délre a húst ettük. A fejünk felett voltak, mi pedig alattuk. E napon pár könnyű sebesülésen kívül egyéb veszteségünk még sem történt. Egy honvéd a konzervát falatozta éppen, amikor egy kicsi román golyó az arcát keresztülfürta. A másik oldalon úgy kirepült, hogy csodálatosképpen sem a fogát, sem a nyelvét nem sértette meg.

Az ellenség egész nap lőtt szüntelenül. Mi alig lőttünk kézfegyverrel, hiszen a célt úgy sem lehetett látni, csupán az ágyúink löttek, de csak ritkán.

Roham a Pogányhavas tetőn.

Este azután megérkezett, amire mi várton-vártunk: négy darab tizenötcentiméteres ágyúnk és egy pár tucat kisebb ágyúnk is. Azonnal munkába fogtak. Szépvízen és környékén most egyszerre elkezdett bömbölni vagy húsz ágyúnk. A lövedékek a Pogányhavas ormára és a környékén beasott ellenséges állásokra hullottak. Nahát!... Mi hallottuk az ellenségnek a multikori diadalordítását a Szellötetőn, Szentegyházás-Oláhfalun, Székely-Szentmihályon, s már a diadalordításuk rettenetes volt... Amde most hallottuk másféle ordításukat is, amikor lövedékeink pozdorjává törték őket. Ez az ordítás még rettenetesebb, még szörnyűbb volt.

Hajnalgig hullottak reájuk rettenetes lövedékeink, a tűzéségük pedig egyre gyérebbe lőtt, mígnem egészen elhallgatott. Elhallgattak a mi ágyúink is, mert mi már ekkor olyan közel voltunk az ellenség össze-vissza tört állásaihoz,

Őszi-téli bevásárlása

előtt feltétlenül kérjen árajánlatot, mintákat a REFORMTÓL. Az ország egyik legnagyobb áruháza olcsóságát, megbízhatóságát több száz csendőr vevőnk igazolja.

Csendőrök részére különösen kedvező fizetési feltételek.

Kérje
képes árjegyzékünket!

Reform Ruházati Rt.

Budapest, VI., Vilmos császár-út 5. szám

hogya még közelebb most már a saját ágyúink tüzétől nem mehetünk. Iszonyatos csend lett, csak a halálordítások, szörnyű sóhajok hallatszottak még.

Rohamra mentünk, amennyire éppen rohamnak nevezhető a meglehetősen meredeken való menetelés. Nem volt itt szükség már egyetlen lövésre, egyetlen szuronydöfésre sem. Az ágyúink mindent elvégeztek.

Az árkokat össze-vissza lötték. A feldult, véres, kavicsos földgödrök emberi testrészekkel, szerelvényekkel, összetört fegyverekkel teleszórva, teleszagattva tátongtak... Több helyen látni lehetett olyan ketészakított emberi részeket, amelyek egyik tagja mozgott még. Mindezeket és a magok valóságában le sem tudom írni, ehhez írói tollak kellenének, hogy le tudják írni ezeket a borzalmakat. Nehéz sebesültek nyögtek hiányzó végtagokkal. Üvegesszemű halottak egymásra dőltek és holtan is egymást harapták. A gránátlyukakban eleven embereket is találtunk, akik már félig megőrültek és bambán néztek maguk elé. Rövidesen összetertünk vagy négyszáz foglyot, s útba indítottuk őket Szépvíz felé.

Mi nem ordítottunk diadalordítást... Mégis magasztos volt ez a pillanat... A Gyimesnek kulcsa a kezünkben volt. s az ellenségnek utolsó támpontján most már mi mosolyogtunk boldogan egymásra. Majd a Szépvíz és Gyimes közötti serpentinutat így megkerülvén, kijutottunk a műútra a Fügéstelek nevű tetőnél, ahol az út legmagasabb pontja 1050 méter. Ekkor 1916 október 13-ika volt. Ez a pénteki nap nekünk szerencsés napunk, de az ellenségnek annál szerencsétlenebb napja volt.

Édes, szép hazáknak egyik vidékét „gyimesi völgynek” nevezzük. Ott, a messze-messze Csikországbán, közel a román határhoz, ahol a műút van, Fügéstelek nevű, 1050 méternyi legmagasabb pontja van, — kezdődik a gyimesi völgy belső vége, s hátsó vége még azután Gyimesfalunál, a határszornál végződik... Ez az egész völgy körülbelül huszonöt kilométer hosszú. Az egész völgyön szép műút vezet végig, s a szorosan át tovább ki, Romániába. A Fügéstelekből fakadó forrás szintén végigfolyik a völgyön és az út mentén szintén kicseregdedzik Romániába. A sok többi hegyiforrással meggyarapodván, ebből a patakból keletkezik a Tatros folyó...

A gyimesi völgyben nyolc falu van, névszerint: Bükklak, Felsőlak, Csikgyimes-Felsőlak, Borospatak, Gyimesközéplak, Agyagospatak, Csikgyimes, Bükk és Gyimes, a határállomás. Nem tudom, hogy látta-e ezt a völgyet, s éle-e még az a költő Géczy István, aki a „Gyimesi vadvirág” színművet megírta, de én, mióta e művet ismerem, mindig vágyom e helyet meglátni — és pedig reménytelenül. Lehetetlenségnek tartottam ott Tiszalókon, hogy én a Gyimest valaha is megláthassam. És íme. Nem kellett hozzá egyéb, csak egy világháború és megláttam Gyimest.

Fügésteleknél megállott a gyalogság. A lovasság vette át a szerepet. Az ellenség üldözése volt a főcél. A híres Csécsi-dandár előreugratott.

A Péter Józsi bá' rumunyai.

Féltíz órakor mi is indultunk és pedig kettősrendekben. A mi századunk ment első. Krisztofori szakaszvezető egy félszakasszal elővéd volt.

Péter Józsi bá' szépvízi illetőségű és lakos, háztulajdonos, azaz, hogy csak „volt” háztulajdonos, mert a háza leégett! — egyébként negyvenöt éves, csendőrnépfelkelő. Tegnapelőtt este azt is látta, amint az ellenség gyújtógránátja a házába csapott és azt porig leégette. Ökelmét is mihozzánk osztották be a csendőrökkel együtt, s a templom árnyékából szomorodottan, de káromkodás nélkül nézte vagyona elpusztulását.

Most szintén az elővéd között volt ökelme is, s a sors egy kis elégtételt tartogatott számára ezúttal. Ha sovány is volt ez az elégtétel, azért több híjján ez is ért valamikét.

A Gyimes-völgy falvai többnyire szétszórta házakból állanak, s így a faluk egymást érik. Itt is, ott is egy pár lakóház, az egyik lehet Bükklakhoz, a másik talán már Felsőlakhoz tartozik. Ilyen szétszórta házak között haladt Krisztofori szakaszvezető az elővéddel. A román uralmat átszenvedett csángó asszonyok az útfélen vártak bennünket. A mindig tréfás szakaszvezető megszólít egy harisnyanadrágos, bocskoros szépséget (a gyimesi vadvirágoknak ilyen viseletük van, szegényeknek):

— Hallja, menyecske! Igaz-e, hogy maguk ellenséget rejtegetnek! — Szegény csángó asszonyokat csak egy fél órával előbb hagyta el az ellenség, s igen örültek a jövetelünknek, mert ezzel véget ért a szenvedésük, amit az ellenségtől kellett elszenvedniük. A megszólított szegény menyecske szomorú mosollyal felelt a szakaszvezetőnek:

— Az őrmester úr eltalálta; mert van a házamban csakugyan öt román katona, hogy a súly egye meg őket! Csakhogy nem mi rejtettük oda, hanem ők rejtőztek el! Magokra zárták az ajtót!

Krisztofori hamarosan ott termett a háznál. A pitvarajtó be volt zárva, be kellett törni. Csakugyan a szobában bent volt öt román vitéz a dunyhák közé bújva... Fel sem akartak kelni. Alig lehetett őket felébreszteni. Mégis felébresztettek valami nagynehezen, hihető, hogy az ébresztésben nagy szerepe volt a Péter Józsi bátyám bakanácsának is. Bezeg kiugrott az álom a szemeikből, amikor Péter Józsi bátyám nagy mérgesen rájuk kiáltott:

— Hát ti gyujtottátok fel a házamat, hogy a sistersgős istennyi csapjon belétek! No, de most meg is lakoltok érte! Az öreg góbe olyanforma mozdulatot tett, mintha keresztül akarná szurkálni valamennyit. A halálrémült román vitézek a fenyegető veszedelem láttán egyszerre csak kétségbeesetten kiabálni kezdtek németül:

— Keine Rumänen!... Ich bin Jüd! (azaz nem román, zsidó vagyok!) — De bizony Péter Józsi bá'-nak az is egyre ment már, vagy talán még rosszabb is volt az ő szemében, s mind felnyársalta volna őket, ha a szakaszvezető ki nem csavarja kezéből a szuronyos fegyvert. De Krisztoforiban volt megértés, együttérzés, s annyit mégis megengedett a kárvallott székelynek, hogy képen nyalhassa a „vitézeket”... Amikor így a „román-jüdek” megkapták a magukét, s a vett elégtétellel az öreg kárvallott Péter Józsi bácsi is némileg lehült, most már éppen ökelme kísérte hátra a keresztfiat. A puskájuk závarzatát, persze, kiszedte és a kenyérszákjában vitte utánuk. Annyira kibékült velük, hogy most már mosolyogva számolt be az „öt zsidóval” Baróthy százados úrnak.

Ez volt a Péter Józsi bá' nevezetes esete a gyimesi völgyben.

Végig a gyimesi völgyön.

Hazánknak alig van mostohább vidéke, mint a gyimesi völgy. A völgy fenekén végighúzódo műút és a Tatros-patak

HAJHULLÁS

és korpaképződésél „CAPILL” hajápoló megszűnteti Biztos eredmény!

Kis üveg 1-50, nagy 3-50 pengő. Vezérképv.: Teréz-körút 40-42

Ne kísérletezzünk!

Vásároljunk ott, ahol ezer más bajtársunk, a

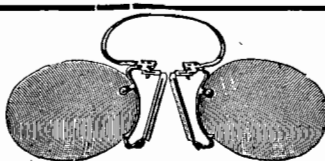
TRIBON-nál

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM

Calderoni és Társa

látészerszék Budapest,

V., Vörösmarty-tér 1. (Haas-palota) Tel.: 811-48.

Színházi látcsövek, szemüvegek és orrcsíptetők Zeiss punktal és Ult-rasin üvegekkel.

Fényképészeti cikkek nagy választékban

mentén van némi kis szántóföldjük. Egy kis keserves kukoricánál, burgonyánál és kendernél egyéb nem terem itt. A völgyet két oldalról a legfuresább alakú, magas kopár hegyek övezik, imitt-amott ritkás fenyőerdőtől borítva. Többnyire kopár legelő itt az egész világ. Csudálkoztunk is valtig azokon (az ellenségtől ittfelajtott) hosszúszerű birkákon és legelésző teheneken, hogy le nem gördülnek a meredek hegyoldalakon.

(Folytatjuk.)

Dolgozat-pályázatunk eredménye.

A folyó évi 19. számunkban hirdetett „Kinek van a legjobb dolgozata?” című pályázatunk iránt bajtársaink rendkívül nagy érdeklődést tanúsítottak. Összesen 306 dolgozat érkezett be. A bíráló nem könnyű munkájának eredményét az alábbiakban ismertetjük:

Mint pályázatunkban is említettük, a dolgozatokat három szempontból bíráltuk meg: 1. tartalom; 2. helyesírás; 3. szépírás tekintetében.

A II. és III. osztályú írók dolgozatait külön-külön bíráltuk el. (A pályázon túl nyomó részben II. osztályú írók vettek részt.) A II. osztályú íróknál enyhébb mértéket alkalmaztunk. Így a szépírásnál tekintetbe vettük, hogy a pályázó a dolgozat szerkesztése alkalmával hányadik csendőrségi évét szolgálta, a helyesírási hibákat pedig akkor, ha oldalankint nem volt több háromnál, nem

számítottuk a dolgozat hátrányára. Harmadosztályú íróknál a szépírásra már súlyt helyeztünk s a helyesírási hibákat pedig tekintetbe vettük.

Az itt említett elvek szerint a 306 dolgozat közül négy III. osztályú és tizenöt II. osztályú író dolgozatát válogattuk ki. Ezek, mint a legjobbak, pályázatunk feltételeinek mindenben megfelelnek. A legjobb dolgozatok beküldői beütőrendben a következők:

(Zárójelben az van feltüntetve, hogy a pályázó a beküldött dolgozatot melyik őrsön, mikor és milyen rendfokozatban írta.)

III. osztályú írók:

Antal Imre őrm. Valkó (Valkó, 1933 április 28. őrm.); *Balaton József tőrm.* Szeged (Bogyiszló, 1928 június 27. cső.); *Császár Antal tőrm.* Lepsény (Lepsény, 1933 március 9. tőrm.); *Lénárt Mátyás I. őrm.* Garadna (Felsődobsza, 1930 június 30. őrm.).

II. osztályú írók:

Baján Kálmán cső. Somlószőlős (Somlószőlős, 1933 március 16. cső.); *Becsei Sándor őrm.* Erdőtelek (Esztergom, 1929 augusztus 24. prbes.); *Boros Jenő őrm.* Algyő (Baksimajor, 1932 április 28. cső.); *Dömötör Lajos cső.* Gelse (Gelse, 1933 október 9. cső.); *Enyedi András cső.* Kunágota (Gyulavári, 1933 június 28. cső.); *Király István tőrm.* Rákoscaba (Zsáka, 1925 július 26. cső.); *Lengyel Antal őrm.* Győr (Győr, 1933 február 22. cső.); *Mészáros Lajos tthts.* Szombathely (Tihany, 1927 május 20. cső.); *Nagyvárad (Nacs) Béla cső.* Szarvas (Szarvas, 1934 január 27. cső.); *Németh József őrm.* Nemesszalók (Nemesszalók, 1931 december 18. cső.); *Novák Ferenc cső.* Bucsatelep (Tótkomlós, 1933 július 26. cső.); *Tóth Mihály cső.* Lónya (Dombrád, 1934 május 26. cső.); *Tölgyes Ferenc őrm.* Devecser (Devecser, 1931 november 19. cső.); *Varga József I. cső.* Zalaegerszeg (Zalaegerszeg, 1932 december 10. cső.); *Várnagy János cső.* Balatonberény (Balatonberény, 1933 december 19. cső.).

A 306 pályázat közül kiválogatott és itt felsorolt 19 dolgozat már annyira egyformán jó, hogy közöttük tovább válogatni már nem lehet. Azok, akiknek neveit felsoroltuk, valamennyien nyerteseknek tekinthetjük magukat, mert több, mint háromszáz pályázat közül az övéik bizonyultak a legjobbaknak. Miután azonban valamennyi legjobb dolgozatot nem tudjuk megjutalmazni, a kitűzött jutalomdíjat a fent felsoroltak között kisorsoltuk.

A szerencse Lengyel Antal győri őrsbeli őrmesternek kedvezett, ő nyerte a szép asztali díszórát. Elküldöttük.

Fogolyszökések tanulságai.

(Pályázat.)

A csendőrnöknek nem kis gondot okoz a fogolyörizet és a fogolykíséret. Sokszor még aránylag csekélyebb súlyú bűncselekménnyel terhelt foglyok is igyekeznek megszökni a csendőr elől, de persze még inkább azok, akik nagyobb bűncselekményt követtek el s akikre tehát súlyos büntetés vár.

A fogolynak többnyire van ideje gondolkodni, terveket szőni, hogyan és miként oldhat kerekét. Némelyik fogoly a legkisebb részletekig kidolgozza, kigondolja a szökési tervét s csak az alkalomra vár, hogy azt végrehajthassa, ami néha sikerül is neki.

A csendőrnöknek viszont minden oka megvan arra, hogy a fogolyra vigyázzon, hiszen a fogoly megszökése többnyire súlyos büntetést von maga után. Éberség, elővigyázatosság, lelkiismeretesség s főképpen pedig minden fogollyal szemben való legteljesebb bizalmatlanság a legbiztosabb elenzerek. Hogy egyik-másik fogolynak mégis sikerül a csendőr kezéből kisiklania, azt legtöbbször esetben a csendőr által elkövetett kisebb-nagyobb hibáknak lehet tulajdonítani. De a legritkább esetben történik meg, hogy ugyanaz a csendőr kétszer kövessen el fogolyszöktetést, mert akivel egyszer megtörténik ez a baleset, tanul belőle s ugyanazt a hibát sohasem követi el többé.

Mi azonban szeretnők, hogy ezeknek a bajtársainknak a tapasztalatai ne csak az ő személyes okulásukra, hanem minden csendőr okulására szolgáljanak. Pályázatot hirdetünk tehát fogolyszökési eseteknek és azok tanulságainak leírására. Mindenki, akitől valaha fogoly szökött meg, írja le az esetet s írja meg azt is, hogy mi tette lehetővé a fogoly megszökését. E leírások egyik-másikánál talán nem lehet majd elkerülni, hogy a csendőr a saját maga hibájára is reámutasson. Ezt egészen nyugodtan meg kell tenni, ebben nincsen semmi szégyelni való, ellenkezőleg, csak teljes tárgyilagosságról és helyes önbírálatáról tesz tanubizonyosságot, aki megmutatja, hogy nemcsak a mások eljárását tudja megbírálni, hanem a magáét is. Ha a fogoly különös ügyességet vagy leleményességet tanúsított a szökés alkalmával, akkor azt is le kell írni.

Ha azonban valaki mindezek ellenére úgy gondolná, hogy bármi okból jobb lesz a nevét elhallgatnia, a beküldött esetet álnév alatt is közöljük, de a beküldő a teljes címét nekünk azért írja meg, hogy a pályázon részt vehessen s a jutalmat, ha megnyeri, elküldhessük.

Pályázni lehet akármikor történt, tehát háborúelőtti eset is, de azt meg kell írni, hogy mikor és hol történt.

Pályázatot csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. Határidő: december 15. A legjobb, vagy legérdekesebb pályázatot szépen bekeretezett, csendőrségi tárgyú művészi festménnyel jutalmazzuk, de a közlésre alkalmas összes többi leírást is közölni fogjuk. Az eredményt az 1935. január 1-i számunkban fogjuk kihirdetni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

TRIBON RUHÁZATI RT. BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14.

Téli szövet- és selyemujdonságok és az összes egyéb ruházati cikkek nagy választékban. — Olcsó árak — Megbízható minőség — Pontos kiszolgálás — Legkedvezőbb fizetési feltételek